

Yùwanì andí Yěsù Krístò bhà Ídzi Màkǔrù

Yàrí bhǔkù ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu
Ungbòta-Ɔwútá ò, Yùwanì tí ka kátina ale rǐí ibí nyú.
 Pbétù, yàrí bhǔkù nandí tsí tí ka kǐrè ní ZÈbèdayò
 mà pbìndà tsìbhále Sàlomè màna t'ídhùnà, yà Yěsù bhà
 uvitatále tí íí. Pbìndà bhǔkù ò, kà rǒte dòná ndítírò,
 ndàtì ndì «Yěsù ózè ábhàlǐ» tí (21.20-25). Kúndí átò dhu
 níí Ufòta tó bhǔkù, 1 Yùwanì, 2 Yùwanì, ndírò 3 Yùwanì
 tó bhàrwà.

Yùwanì andí yàrí bhǔkù mbèmbè àrù kumì dòná imbò
 nà atò mà nzínzi ǒ àrùgyètdí kumì atò nà Yěsù ka kúgù
 dhu-dzidǒ. Kándí Yěsù Krístò bhà yàrí Ídzi Màkǔrù,
 ndíní ndì ndabhù tí pbàkrístò-afí ròtsì ɔbì ní. Kándí ndì
 Màkǔrù átò yà iri íí fíyó pbirì ǒ rò Pbàyàhúdí tò. Abádhí
 nzínzi ǒ ábhǒ ale nyú náa'u nzá dhu Yěsù rǎrǐ Másiyà.
 Yùw 20.31 ò, Yùwanì rǎtina, ndì randí dhu ndíní ìndrù
 náa'u tí dhu Yěsù rǎrǐ Másiyà, Kàgàwà t'ídhùnà, 'àdù ìí
 ípìrǒnga nà kǒvò rǒ.

Pbìndà andítá ò, Yùwanì rǒte óyǒ dhu dǒ:
 «Pbàyàhúdí» (2.18-20, ndírò 5.10-16), yà Yěsù nugyénà
 atdíǒ ale, mà «a'uta» màna. Pbàyàhúdí ní Pbàfàrisáyò
 mà Pbàyàhúdí tó ngǔkpà kámá màna (11.57). A'uta tó
 atdí ófò rǐí 2.23-24 ò. Ábhǒ ale nyú náa'u Yěsù yà kà
 rǎrà ɔnzàna rǒ wíwí àlǎ ì í dhu-okú dò rò tí. Pbétù, kà
 tò ìnga nafò ndíní ka kǐí tí obhóná a'utatále tí dhu níí
 yà ndì ndùdhe dhu ífù ka kǐ atdíǒ dhu (8.31).

Bhǔkù-nyítí ka kóhù tí dhu

- Yùwanì rǐ Yěsù àtì Kàgàwà ìtè rí kpangba Ɔte tí dhu
 (1.1-18).

- Bàtizò nubhónà Yùwanì rǐ Yěsù, Màsiyà rǐrà dhu òvo dhu (1.19-34).
- Yěsù rǐ wemberè tó pbìndà ábhàlǐ òvò dhu (1.35-51).
- Yěsù rǐ àrùbhù ize níṭṛ, rìṭṛ ndì ràrǐ Kàgàwà t'ídhùnà nyú dhu (2.1-12.50).
- Yěsù rǐ kà rǐku dòná rò dhu ùdhě pbìndà ábhàlǐ tò, ndàdù ndìtsò abádhí dǒ dhu (13.1-17.26).
- Yěsù òsò ka kí dhu mà kà rǒvè mùsàlabhà dǒ dhu màná dhu (18.1-20.9).
- Yěsù ingbè ndì òvε-bvù rò, ndàdù ndìṭṛ pbìndà ábhàlǐ tò dhu (20.10-21.25).

Kàgàwà t'ídhùnà Yěsù nùugèrè ndì ndòngò ìndrǔ tí dhu

(1Yù 1.1-3; 5.20)

¹ Ìpè tí kóró dhu rǐ ndòpè rò, òṭε tí ka kátina ale níí'ì inè. Ndi òṭε tí ka kátina ale mà níí'ì atdíkpá Kàgàwà màná. Ndirò ndì òṭε níí'ì Kàgàwà. ² Ìpè tí kóró dhu rǐ ndòpè rò, kí'ì Kàgàwà-tí'ò. ³ Kàgàwà náanzì kóró dhu kǒtù ǒ. Ndirò Kàgàwà náanzì nzá atdí dhu mà ìnzá ndì ndònzì kǒtù ǒ rórò. ⁴ Ndi òṭε-nyutsì í'ì dhu ní'ì ípìrǒnga, ndì ípìrǒnga ràdù ì'ì awáwù ìndrǔ tò. ⁵ Ndi awáwù nátdyi nga ìnò ǒ rò, ìnò náadù nzá ndì awáwù náko. ⁶ Nírò ní ndì Kàgàwà nívi atdí ale níitò ndì. Ndi ale-òvò ní'ì Yùwanì. ⁷ Kǐra ndínǐ ndì ndadì tí ngàmì tí ndì awáwù tò, ndínǐ kóró ale náadù tí ndì awáwù ná'ù kà rǔnɔna ndì awáwù dǒ dhu-okú dò rò. ⁸ Ndi Yùwanì nyú ndìtǐrò ní'ì nzǐ awáwù, pbétù kǐra ndínǐ ndadì tí ngàmì tí ndì awáwù tò.

⁹ Ndi òṭε ní'ì obhóná awáwù nyú, yà kóró ale-nyǐnga náwù ràdù yà adzi ǒ ndì ndìrà àhù rò awáwù. ¹⁰ Kǐ'ì inè yà adzi ǒ. Ndirò Kàgàwà náanzì yà adzi kǒtù ǒ, pbétù yà

adzi ǒ ale náadù nzá kùni. ¹¹ Kĩra àhu fiyó pbìrì ǒ ale nyú nzínzi ǒ, pbétù ì ale nádù nzá kàko. ¹² Pbétù kóró ale, yà ka nakò 'adù kà'ù tò, kädù ádrùngbänga tó obi nábhù rùgèrè ì 'òngò Kägàwà bhà inzo nyú tí. ¹³ Abádhí nóngò Kägàwà bhà inzo tí, ìnzì ní ale-ngbò tó ófò ǒ, ndirò ìnzì ní ìndrù-afí nózè ka dhu bhëyi ka kugu ì dhu-okú dò rò. Pbétù abádhí nóngò kà bhà inzo tí Kägàwà ózè ka rì'ì ndi dhu bhëyi dhu-okú dò rò. ¹⁴ Ɔte tí ka kátina ale núugèrè ndi, ndòngò ìndrù tí, ndàdù ìrà àdi àlě nzínzi ǒ, àlè tí ndi ndalè ídzìnga mà, obhónga màná nǐ rórò. Àlě kala kàbhà ádrùngbänga tó awáwù. Ndi awáwù ní, yà Àbanà Kägàwà-fó ndi atdí tí arí ì'ì kàbhà ìngba náabà. ¹⁵ Kà dǒ ndi ndi dhu àwě rò, bàtizò nubhónà Yùwanì náavò dhu àrì nyú tí, ndàti: «Yàrí ní ndi yà ma muno ale, mati: «Dzidu dǒ rírá ale ràrì Ádrùngbäle nyú, ròsè dùdunà. Kǐ'ì ìnè angyangyi ìnzá ka kàpè mugu rórò nídhunǐ.»»

¹⁶ Pbìndà ádrùngbà ídzìnga-okú dò rò, kaso àlě, àlě ràbà ídzìnga, ídzìnga dò. ¹⁷ Kägàwà níibho pbìndà Hyátá àlě tò, Músà-otù ǒ. Pbétù kädù pbìndà ídzìnga mà, pbìndà obhónga màná níbhò àlě tò Yèsù Krístò-otù ǒ. ¹⁸ Atdí ale mà nápè nzá Kägàwà àlě akèkpá màtí. Pbétù ka nábhù àlě rùni ní yà atdí tí arí'ì kà t'ídhùnà. Ndi kà t'ídhùnà ní ndi Àbanà tí arádi, ndirò ka ní Kägàwà.

*Bàtizò nubhónà Yùwanì náawe nditírò dòná dhu
(Màt 3.1-12; Mrk 1.1-8; Luk 3.1-18; Yùw 5.33-36)*

¹⁹ Atdíku Yèrùsàlè mà rò, Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale náavi pbàkùhání mà, pbàlání màná ròwù dhu ìvu Bàtizò nubhónà Yùwanì-tsù ka ràrì àdhi. Ní, yàrí ní ndi Yùwanì adù àdunà dhu. ²⁰ Ìnzá ndi ndàgò ndi rórò, kävò dhu k pangba ndàti: «Ima, ma ní nzì Krístò.» ²¹ Ní, abádhí

adù dhu ìvu tdítđǒ kà-tsǔ 'àti: «Olu, ìnyi ní àdhi? Nyi tí Èliyà?» Ní kǎdù dhu àdu, ndàti: «Ìnzǐ ní ma Èliyà.» Abádhí níivú dhu tdítđǒ: «Nyi tí Kàgàwà bhà nabì yà mǎ mǎr'ódǒna?» Yùwanì náadù dhu àdu: «Ìnzǐ ní ma Kàgàwà bhà Nabì.» ²² Ní abádhí adù dhu ìvu kà-tsǔ, 'àti: «Olu, nyi ní àdhi, ndínǐ mǎ madù tí òwu nyi nyádùna fǎkà dhu òvò yà mǎ nivìnà ale tǒ? Ádhu nyi nyú nyi nyùnò nyi-tírò dùnú?» ²³ Ní, Yùwanì adù yà Kàgàwà bhà nabì Ìsayà náandí dhu nádu abádhí tò, ndàti:

«Ìma ní yà rùngù ò rò rúkù, tǔna ràmbe ndirì dǒ ale: «Nyütǒ Ádrùngbǎle bhà otu*.»» ²⁴ Kǒkò ka kìvìnà ale ní Ì Pbàfàrisáyó. ²⁵ Ní abádhí níivú dhu tdítđǒ Yùwanì-tsǔ, 'àti: «Olu, ìnzǐ ní nyi Krístò mà, ndirò Èliyà mà, ndirò ìnzǐ ní nyi yà mǎ marí òdǒna Kàgàwà bhà nabì mà rò, ádhu nyi nyárí bàtizò núbhǒ ìndrǔ tò nǐ?»

²⁶ Ní Yùwanì adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ìma, ma marí bàtizò núbhǒ ìndrǔ tò idha nǐ. Pbétù nzínzikù ǒ atdí ale rǐ ì inè. Ndi ale ní ìnzá nyí nyúni ale. ²⁷ Kà rǐrà dzidu dǒ, pbétù ma màkǎ nzá mǒkò ma, munga kà-pfò rǒ kàyitò-mbǐ mà.»

²⁸ Wò dhu náanzì ndì Bètànìyà tí kátìna pbanga ò, yà Yùwanì ongónà bàtizò núbho ìndrǔ tò òná rò, Yòròdanì tí kátìna idha-akpà-adzèná rò.

Yēsù ní Kàgàwà bhà Tàmǎ-ngba dhu

²⁹ Tsútsǎ nínganí, Yùwanì náala Yēsù tìna ò rǐrà ró, ndàdù àtìna: «Kànǐ Kàgàwà bhà Tàmǎ-ngba, yà adzi ǒ ale tó nzérénga nú'ǒ rí. ³⁰ Ka ní ndì yà ma mungò dhu okúna dǒ rò, matì: «Dzidu dǒ rǐrà ale rǐrǐ Ádrùngbǎle nyú ròsè dùdunǎ, kǐ ì inè angyangyi, ìnzá ka kàpè mugu

* 1:23 1.23 Ìsa 40.3

rórò nídhunǐ.» ³¹ İma nyú mà ma mũni nzá ka. Pbétù, ma mǐrà bàtizò núbho ìndrǔ tò idha nǐ, ndínǐ İsràyelì ǒ bhà nabhù tí rùnì ka.»

³² Ní kǎdù dhu òvò tdítǒ, ndàtì: «Ma mala Kàgàwà bhà ìlǐlǎ-Alafí òrù-akpà ò rò rífo àmbò tó ǒfò ǒ, ndàdì kà-dǒ ró. ³³ Ndírò ìma nyú mà, ma mũni nzá ka. Pbétù Kàgàwà, yà ìma nivi mǐrà bàtizò núbho ìndrǔ tò idha nǐ, náatì ìma nǐ: «Nyì nyálǎna ìlǐlǎ-Alafí rífo, ndàdù àdì dòná alɛ. ní ndì ìlǐlǎ-Alafí nǐ rí bàtizò núbho ìndrǔ tò alɛ.» ³⁴ Nírò, ma mála wà ndì dhu, ndírò ma mí dhu òvò k pangba, àbadhi rǎrǐ ndì Kàgàwà t'ídhùnà.»

*Yèsù rǐ wemberè tó pbìndà ábhàlǐ núnzi dhu
(Màt 4.18-22; Mrk 1.16-20; Luk 5.1-11)*

³⁵ Tsútsǎ nǐnganǐ tdítǒ, bàtizò nubhónà Yùwanì mà ní'ì yà inzi ì í'íná òná ngari ǒ tí, pbìndà óyǒ ábhàlǐ mànà. ³⁶ Ní, Yèsù ndì ndàla ùda rúda ró rò, kǎtì pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Kò'nǐ Kàgàwà bhà Tàmǎ-ngba.» ³⁷ Ní kǒkò óyǒ ábhàlǐ ní'iri wò Yùwanì ùnò dhu, 'adù 'ìvǎ, 'òwù Yèsù-owù ǒ. ³⁸ Ní, àrà ndì ndàrà rórò, Yèsù náagéré ndì ndàndà olùnga, ndàdù kǒkò ábhàlǐ nála owùna ǒ ríwu ró. Ní kǎdù dhu ìvu abádhí-tsǔ, ndàtì: «Ádhu nyǐ nyónɛna?» Ní abádhí adù dhu ìvu Yèsù-tsǔ, 'àtì: «Rabǐ, nyì nyarádi ìngbòró?» Rabì-tì ní Mǎlimò. ³⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàtì: «Nyìwǔ, ndínǐ nyǐ nyala tí ka.» Ní abádhí adù òwu, 'adù kǎrádì ró nga àla. Abádhí adù òko atdíkpá kà mànà ndì nǐnganǐ. Ndì dhu ní'ì mbèmbè ìdrè adyifò-sisì adyídǒ nga tó ǒ dhu. ⁴⁰ Kǒkò Yùwanì rǔnɔna dhu nìrìnà, 'adù òwu Yèsù-owù ǒ alɛ nzínzi ǒ atdí alɛ-òvò ní'ì Àndèreyà. Ndì Àndèreyà ní'ì Sìmonì PÉTERÙ t'ádònà. ⁴¹ Ní Yèsù-tí rò ì ìvǎ ì rò, Àndèreyà náadù àrà angyi adònà Sìmonì rǐ'ì ì, ndàdù àtìnà kànǐ:

«Mă màla Masiyà.» Masiyà-tì ní Krístò. ⁴² Kădù wò ndi adòna, Simoni, nùnda 'òwù nà Yèsù rǐ'ì i. Ní ànyì abádhí òwù ùvò rò, Yèsù ɔdí nyìkpóna ndàndà Simoni, ndàdù àtìna nǐ: «Inyi, nyi ní Simoni, Yùwanì t'ídhùnà. Ní ròpè ndì kòmbí, ka kóngò nyanzi Kefà tí.» Kà-tì ní Péterù.

Yèsù rǐ Filipò mà Nàtaneli màna núnzi owùna nungu tí dhu

⁴³ Tsútsă nínganí, Yèsù azè ndàrà Gàlilayà tó pbìrì ò. Ní ànyì ndì ndàrà rórò, kätù Filipò, ndàdù àtìna nǐ: «Filipò, ìrà owùdu ǒ.» ⁴⁴ Wò ndi Filipò nǐ'ì Àndèreyà mà Péterù màna mà tó pbanga, Bètèsàyidà tí kátina ǒ ale. ⁴⁵ Ní Filipò arà, ndàrà àhu Nàtaneli-tí, ndìtsì àtìna kànǐ: «Mă màla wà yà pbìndà Hyátá ò Músà avò dhu okúna dò rò, ndìrò yà fíyó andítá ò Kàgàwà bhà pbànábí náavò dhu okúna dò rò ale*. Ndi ale ní Yèsù, Nàzàretì tó kígò ǒ ale, Yòzefù t'ídhùnà.» ⁴⁶ Ní, Nàtaneli adù dhu ìvu Filipò-tsù, ndàti: «Ídzi dhu nyú t'ádù àhu àhù Nàzàretì rò dhéé?» Ní, Filipò adù àtìna kà nǐ: «Írà pé ndínǐ nyi nyala tí ka.»

⁴⁷ Ní, Yèsù itdègu Nàtaneli àlă tina ò rírà ró, ní kădù dhu òvò kókú dò rò, ndàti: «Kànǐ Pbàìsràyélí tó pbìrì ǒ ale nyú ní yà, ìmbă ɔtrátá rǐ'ì nyunatsì.» ⁴⁸ Ní Nàtaneli adù dhu ìvu Yèsù-tsù, ndàti: «Nyì nyùnì ma ìngbă dhu bhěyi?» Ní Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Inzá Filipò àpè nyanzi rórò, ma màlanà nyi mùtini-kpa-tsìnă nyi nyidè ró.» ⁴⁹ Ní Nàtaneli adù àtìna Yèsù nǐ: «Màlimò, ìnyi ní Kàgàwà t'ídhùnà, ndìrò nyi ní Pbàìsràyélí tó Ádrùngbă Kamà!» ⁵⁰ Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Nyì nyà'ù tí dhu, yà ma màti, ma ralanà nyi mùtini-kpa-tsìnă nyi nyidè ró dhu-okú dò rò? Pbétù, nyi nyí wò dhu dònă róse ádròdrǒ dhu nyú nálă!» ⁵¹ Yèsù adù àtìna tdítò:

* 1:45 1.45 Tòr 18.18; Ìsa 9.5

«Ma mí obhó dhu núno fùkù. Nyí nyí òrù-akpà-tsù nálá ndì nàngbɛ, Kàgàwà bhà màlàyíká ràdù òwu ùpo rǒ ɔrù, 'àdù ìfo obvò Ìndrù t'ídhùnà dǒ ró*.»

2

Yěsù rǐ wemberè tó pbìndà wìwì nónzi dhu

¹ Ìbhu ráhu idho ǒ, ka kanzì àdhìngbá ka kùndà nǐ m̀hèndù Kanà tí kátina pbanga ǒ, Gálilayà tó pbìrì ò. Yěsù tsánà, Màriyà, ní'ì ìnè ndì m̀hèndù ǒ. ² Ndirò ka kadù Yěsù mà, pbìndà ábhàlǐ mànà núnzi átò rìwù ndì m̀hèndù ò. ³ Ní, yà òmvùna ka kí òvayì níku rò, Yěsù tsánà náati Yěsù nǐ: «Kàrí ale rǒmvùna òvayì rǐ'ì mbǎ.» ⁴ Ní Yěsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Iyá, ádhu ndì nyí nyòzè m̀onzi? Inzá pbàkà kàsùmì nápè àkǎ.» ⁵ Ní kà-tsánà adù àtìna kasutále nǐ: «Ònzi nyònzi kà rǎvina nyònzi kóró dhu.» ⁶ Ányìrǒ, yà odu nǐ ka kóbhòlò andu-abábá ní'ì ìnè aza. Ì andu ní'ì yà Pbàyàhúdì náarí 'ù'ò 'ìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ nǐ idha núdhǒ ka karí òyà andu. Ndirò, ì andu ní'ì mbèmbè atdí miyà lítrè mà ràdù òtsù atdí ò nǐ dhu bvutí andu. ⁷ Ní Yěsù ati kǒkò kasutále nǐ: «Nyùtdyò idha, nyìrǎ kòrí andu nǐ kóró.» Ní abádhí adù ì andu níra idha nǐ rùlè liyá.

⁸ Tdítdǒ, Yěsù adù àtìna abádhí nǐ: «Nyùtdyo pé ka ake, nyòwù nà m̀hèndù tó ádr̀ngbǎle rìnè.» Ní abádhí adù òwu kà nà ndì ádr̀ngbǎle rìnè. ⁹ Wò m̀hèndù tó ádr̀ngbǎle níinè yà òvayì tí Yěsù ùgèrè r̀ngò idha, ìnzì ndàdù àdhà rò màtí ka kiwù ndì òvayì nà dhu núni. Pbétù yà ndì idha nùtdyòna kasutále kèlě ní ì iwà ka núni. Ní wò m̀hèndù tó ádr̀ngbǎle náanzi akpatsi, ndàdù dhu ìvu tsùnà, ndàti: ¹⁰ «Ìgyò! Kóró ale náarí atdídǒ òvù òvayì nábhu kòpè òmvù r̀nà rò angyi, kadù

* 1:51 1:51 ɔpt 28.12

yà ìnzá òvù mběyi-tsí níbhò olù, iwà ìndrũ òmvù ì 'òrì rórò. Ní, nyi nyàdù tí atdíđ òvù òvayì nyú nódò rìrà àhù kòmbíngà ò màtí?» ¹¹ Wòrí ní ndi Yèsù anzì p̀b̀ìndà wemberè tó wìwì. Kǎnzì ka Kanà tí kátina Gàlìlayà tó p̀b̀ìrì ò atdí pbanga ò. Ndi dhu adù kàbhà ádr̀ungbǎngà tó awáwù nítè, kàbhà ábhàlǐ ràdù kà'ù.

¹² Wò dhu-dzidò, Yèsù mà náadù òwu Kàpèrnàwumù tí kátina pbanga ò atdíkpá, íyànà mà, adóna mà, ndirò p̀b̀ìndà ábhàlǐ mànà. Abádhí náadù òko ányì ngúfe idho kèlè tí.

Yèsù rǐ Kàgàwà bhà idzá rò rǐ dhu ùdzì alɛ nòdì dhu (Màt 21.12-13; Mrk 11.15-17; Luk 19.45-46)

¹³ Atdíku, P̀b̀ayàhúdì tó Pásìka tó m̀h̀endù-idhò níí'ì iwà ndi ndindù ndi ró. Ní Yèsù iwà ndi, ndàrà Yèrùsalɛmà tó kíḡò ò. ¹⁴ Ní ányì, kǎtsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù ìkyì-akpá mà, tà mà mà, àmbò mànà nábhù rí kudzì alɛ mà nótù obvò òkò ró. Ndirò ányì-dza kǎtù ngũkpá alɛ ní'ì f̀uràngà ò nga nábhù rí kuwu alɛ. ¹⁵ Ní, Yèsù akyè imbi asé bhěyi, ndàdù kòrí alɛ nòdì nǐ kóró, ndipfo Kàgàwà bhà idza rò, f̀iyó tà mà mà, ndirò f̀iyó ìkyì-akpá mànà. Kǎdù yà f̀uràngà-ǝnga nábhu rǝ rúbhi kuwu alɛ tó f̀uràngà-ǝnga núvò obvò, ndàdù abádhí tó mizà nátdi ràwà ì adziya dǝ. ¹⁶ Ndirò, kǎdù àtìnà àmbò nábhu rǝ rúbhi kudzì alɛ nǐ: «Nyipfo kǝkò dhu iró rò. Ìnzǐ nyí nyàdù Àbadu bhà idza nùḡèrè r̀ngò dhu t'údzítá-idzà tí.» ¹⁷ Nírò ní ndi Yèsù bhà ábhàlǐ náadù yà Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu nírè. Ndi andítá r̀tina: «P̀b̀ùkù idza ma m̀zè nǐ àzè náarí m̀b̀i àdzò bhěyi*.» ¹⁸ Ní P̀b̀ayàhúdì tó ádr̀òdrǝ alɛ náadù dhu ìvu Yèsù-tsù, 'àti: «Íngbǎgà wìwì nyi nyávina f̀àkà wò nyi nyònzì dhu-okú dǝ rò?» ¹⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí

* 2:17 2:17 Zàb 69.10

tò, ndàtì: «Nyùgolo pé wòrí Kàgàwà bhà idza, ní ma mí kòsì ridè ìbhù idho ǔ.» ²⁰ Ní, kòrí P̀b̀ỳà̀ỳh̀ú̀dí tó ádr̀òdr̀ò ale náad̀ù àt̀ìnà Ỳès̀ù nĩ: «H̀òk̀ò! Wòrí idza ka kasì r̀àrà àh̀ù ifo kumi d̀òná azà nà at̀o nỳú tí, ní nyi tí àd̀ù kòsì òsì ìbhù idho ǔ?» ²¹ P̀b̀é̀t̀ù, Ỳès̀ù ip̀bé ndàm̀b̀e àt̀ìnà d̀ǔ idza tí dhu ní nĩ ngb̀òna nỳú ndi ndit̀ír̀ò. ²² Ní, yà ndi ndóv̀è, kòt̀d̀ù ndi dhu-dzid̀ǔ, Ỳès̀ù níit̀d̀ègu ndìng̀b̀è ìbhù ò r̀ò, ní r̀ò ní ndi kàbhà ábhàlĩ náad̀ù yà k̀ùnc̀o dhu ní r̀è. Ní abádhí ad̀ù yà Kàgàwà bhà Andítá mà, Ỳès̀ù uǹo f̀ỳò òt̀e màná dhu ná'ù.

Ỳès̀ù arí ale-afí ò dhu núnĩ kóró dhu

²³ P̀b̀ỳà̀ỳh̀ú̀dí tó Pásìka tó m̀h̀end̀ù níit̀d̀ègu Ỳès̀ù otù Ỳer̀usàlemà tó kíg̀ò ò, ní ábhò ale nỳú náa'u ka yà kà r̀àrà ònz̀ìnà r̀ǔ wìwì-okú d̀ò r̀ò. ²⁴ P̀b̀é̀t̀ù, Ỳès̀ù nỳú ndit̀ír̀ò náa'u nzà iwà abádhí ná'ù ndi dhu, k̀ùni abádhí kóró nídhunĩ. ²⁵ Ndìr̀ò, kàránà mbà f̀ì r̀ǔ ngàm̀b̀ì-atdyú nà ìndr̀ù bhà dhu-okú d̀ò r̀ò, iwà ndi ndìni ndi ale-afí ò dhu kóró angyangyi nídhunĩ.

3

Ǹìk̀òd̀em̀ù mà r̀ǔt̀e Ỳès̀ù nà dhu

(M̀at̀ 18.3; Ỳùw 1.12-13; 2K̀ò 5.17; Z̀èk 36.26)

¹ Ǹìk̀òd̀em̀ù tí kátìna atdì ale ní nĩ P̀b̀àfàrisáyó nzínzi ǔ. Ndi ale ní nĩ P̀b̀ỳà̀ỳh̀ú̀dí tó atdì ádr̀ùngbàl̀e. ² Ní atdíku, k̀v̀à ndi ndàrà àh̀ù kúbhingánã Ỳès̀ù-ti'ò, ndàd̀ù àt̀ìnà kàni: «Màlimò, mà múni wà dhu nyi r̀àr̀ĩ Kàgàwà ívì r̀ìrà dhu ùdhe f̀ákà ale. Obhó tí, atdì ale mà r̀ĩ nzì àd̀ù kòkò nyi nyarónzina wìwì-tid̀ò nónzì ìmbà Kàgàwà f̀ì atdíkpá ndi nà r̀ò.» ³ Ní Ỳès̀ù ad̀ù àt̀ìnà kàni: «Ma mí obhó dhu núnco ìnd̀ù. Atdì ale mà r̀ĩ nzì àd̀ù òtsù òr̀ù-akpà ǔ Ádr̀ùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi ò ìnzà ka k̀ùg̀ù ndi

owútána tó uguta nǐ rórò*.» ⁴ Ní, Nìkòdemù adù dhu ìvu Yèsù-tsǔ, ndàtì: «ƙwà óngò mùlà tí ale nùgù ka kádù ìngbà dhu bhěyi tdítđ? Ndi ale tí àdù ndàdu tdítđ ò ỳyànà-fítsù ò, kadù ndùgù ɔyɔ rí kisé uguta nǐ?» ⁵ Ní Yèsù adù dhu àdu Nìkòdemù tò, ndàtì: «Ma mí obhó dhu núnɔ indù: ìnzǐ ndi ale náapé ndàbhǔ kugù ndi idha mà ìlǐlǎ-Alafí mànà-otù ɔ, ní ndi ale rǐ nzǐ àdù òtsù òrù-akpà ɔ Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi ò*.» ⁶ Ìndrǔ òdhi arí ngbǔna ònǎ rò ní ìndrǔ. Ndirò ìndrǔ òdhi arí afína ònǎ rò ní Kàgàwà bhà ìlǐlǎ-Alafí. ⁷ Ní, dhu àkǎ nzá idho rǔkɔ nyi yà ma mátina dhu rǎkǎ kugù nyǐ owútána tó uguta nǐ dhu-okú dò rò. ⁸ Awe náarópili, ndàmbe àrà dǔ afína òzè i, nyadù àmbe tǔna nírì dǔ. Pbétù, nyi nyǐ nzǐ àdù àdhà rò màtí ka rǐrà dhu, ndirò àdhà màtí kà rǎrà dhu núnì. Ní ndi dhu rǐrǐ ndi dhu bhěyi tí, Kàgàwà bhà ìlǐlǎ-Alafí-otù ɔ ndi nùgù ale tò.» ⁹ Ní, Nìkòdemù adù dhu ìvu Yèsù-tsǔ, ndàtì: «Wòrí dhu rǎdù ndònzǐ ìngbà dhu bhěyi?» ¹⁰ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàtì: «Inyi ní atdídǔ ndi núnì Pbàìsràyélí tó pbìrì ɔ màlimò nyǐ, ní nyi nyúnì tí ìnzá wò dhu? ¹¹ Ma mí obhó dhu núnɔ indù. Mǎ marúnɔna dhu ní ùnǐ mǎ múni dhu. Ndirò mǎ maróko fíndá ngàm̀bì tí dhu ní nyìkpóka nǐ mǎ mála dhu, pbétù nyǐ nyárí nzǐ àdù mǎ múɔna dhu ná'ù. ¹² Yà ìnzǐ nyǐ nyárí fǔkù ma múɔna yà adzi dǔ arí 'ònzǐ dhu ná'ù rò, ní nyǐ nyádù fǔkù ma múɔna òrù-akpà ò arí 'ònzǐ dhu ná'ù ìngbà dhu bhěyi? ¹³ Atdí ale mà núpò nzá ànyì. Pbétù ànyì úpò ní Ìndrǔ t'ídhùnà kèlě, yà ànyìrò ifo ale. ¹⁴ Ní àdhàdhì Músà níidì osu-wòyɔ itsu dǔ rò ɔrú rùngù ɔ dhu bhěyi*, dhu-àkǎ kidì Ìndrǔ t'ídhùnà ɔrú, ¹⁵ ndínǐ

* 3:3 3.3 Kà-tì ní, Kàgàwà rǐ ìndrǔ ùgu afína ònǎ rò dhu.

* 3:5 3.5 Zèk 36.25-27; Yùw 7.37-39 * 3:14 3.14 ɔzt 21.9

ka nà'ù ìngbà tí ílì ndì ale mà náadùya tí dhòdhóhóngà tó ípìrǒngà nábà. ¹⁶ Obhó tí, Kàgàwà náazè yà adzi ǒ ale atdíǒ. Ní kíbho yà atdí tí arí'ì Idhùnà yà adzi ǒ, ndíní ka nà'ù ìngbà tí ílì ndì ale mà náadùya tí nzí àwí, pbétù ndì ale adùya tí dhòdhóhóngà tó ípìrǒngà nábà. ¹⁷ Obhó tí, Kàgàwà níivi nzá Idhùnà rìrà yà adzi ǒ ale-ànyà nítì, pbétù kivi ka rìrà ndíní yà adzi ǒ ale núugù tí otùna ǒ. ¹⁸ Ndì ale náapé kà'u, ní ndì ale dǒ Kàgàwà adùya nzí anya òtdì. Pbétù, ìnzá ka ná'ù ale dǒ kǒtdì wà anya angyangyi, ìnzá kà'ù Idhùnà dhu-okú dò rò. ¹⁹ Yàrí ní ndì Kàgàwà níitdiya anya ìndrù dǒ okúna dò rò dhu. Awáwù níira àhù yà adzi ǒ, pbétù ìndrù náadù ìnò ǒ ì óko dhu nózè atdíǒ, ròsè ndì awáwù dònǎ, nzére dhu ònzi ì arí dhu-okú dò rò. ²⁰ Obhó tí, nzérengà ònzi arí ale náarí awáwù òndrò òndrò tí, ìnzí ndàdù ndòzè ndàhù awáwù ò, akye ndì ndaróonzina nzére dhu náadùna àrà ndàla rǒ k pangba nǐ. ²¹ Pbétù, obhó dhu ònzi arí ale náarí ndòzè ndùbhi awáwù ǒ, ndíní ndì ndaróonzina dhu náala tí ndì Kàgàwà ózè dhu bhèyi ndì ndaróonzina dhu tí.»

Yēsù ní Ádrùngbǎle ròsè Yùwanì dònǎ
(Yùw 1.19-24)

²² Wò dhu-dzidǒ, Yēsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà náawù Yùdeyà tó pbìrì ò. Ní ànyì, abádhí náakò ngúfe idho tí, 'adù òwu bàtizò núbho rǒ ìndrù tò. ²³ Yùwanì náaranà bàtizò núbho rǒ átò ìndrù tò Sàlímù tí kátina pbanga tí arí'ì ngàtsi pbanga, Àyinonì tí kátina ǒ. Obhó tí, ndì pbanga ǒ idha ní'ì abhò nyú. Ní ìndrù nóowúnà ìwu rǒ Yùwanì rǐ'ì i, kà ràdù bàtizò núbho fǐyò. ²⁴ Wò ndì kàsùmì ǒ, Yùwanì ní'ì ìnzá ka kàpè òsòna imbi ò ró.

²⁵ Nírò ní ndì Yùwanì bhà ábhàlǐ mà atdí Mùyàhudi mànà náakò 'àmbe 'àgò dǒ ìndrù rǐ ndù'ò ndìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ tí dhu dǒ. ²⁶ Ní, ì ábhàlǐ níiwú Yùwanì-tí'ò, 'adù

àtìna kànì: «Màlimö, yà Yòròdanì tó idha-akpà-adzè nyí nyí'í mànà atdíkpá ale, yà nyi nyú tírò nyi nyóvò dhu dóná fákà ale, ní rí'í bàtizò ùbhò ndì ndí ìndrú tò ró. Ndirò kóró ale rōwu òwu rō kà-tí'ò.» ²⁷ Ní Yùwanì adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ìndrú rādù àbàna dhu ní òrù-akpà ò rò ka kìbhò fìndà dhu kèlè. ²⁸ Nyí nyú nyí-tírò, nyí ní yà ma múnò dhu tó ngàmì. Ma máti ìma rārì nzi Krístò, pbétù ma rārì Kàgàwà ìvi angyinà rō kà tò ale. ²⁹ Àdhìngbã-òwútá nà rí'í ale ní ndì ndì àdhìngbã bhà ale. Pbétù ndì kà bhà ale t'òdhìnà, yà kà-tí idè ndàmbe kà rúnona dhu ìrì dō, nídhè rādù ndìka atdídō kà-tù ìrì ndì ndí rò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, ma mí'í dhèdhe nà, ndirò ndì dhèdhe náká wà atdídō nyú kòmbí. ³⁰ Ní dhu àká wà Yèsù-òvò ràmbe ndòtò dō, òvòdu rādù àmbe àwí dō.»

Yùwanì rí Yèsù àti òrù-akpà ò rò írà ale tí dhu

³¹ Wò dhu-dzidō, Yùwanì náadù dhu-òvò tdítō, ndàti: «Òrù-akpà ò rò írà ale ní ndì rí'í kóró ale dō. Pbétù, yà adzi ò ka kúgù ale ní yà adzi ò ale kèlè, ndirò kà rādù òte yà adzi ò dhu dō tí. Òrù-akpà ò rò írà ale rí'í kóró ale dō. ³² Kärúnona dhu ní nyìkpóna nyú nì ndì ndála dhu, ndirò ní bina nyú nì ndì ndìrì dhu. Pbétù, ìndrú arí nzi àdù kà rúnona dhu ná'ù. ³³ Kà rúnona dhu nà'ù ale návi dhu kpangba Kàgàwà rārì obhó dhu ùnò arí ale. ³⁴ Obhó tí, Kàgàwà ìvi ale náarí Kàgàwà bhà òte núnò, atdídō kírà ndì pbìndà ìlìlã-Alafí nì dhu-okú dò rò. ³⁵ Kàgàwà òzè Idhùnà atdídō. Ní ndì dhu-okú dò rò, kādù kóró dhu tó ádrùngbãnga nábhù kà-fó. ³⁶ Kàgàwà t'ídhùnà nà'ù ale, ní rādù dhòdhódhóna tó ípiróna nába. Pbétù, ndì nùvò ìnzì ndìrì kà t'ídhùnà-tsù dhu ale, náabáya nzi dhòdhódhóna tó ípiróna, pbétù Kàgàwà bhà nàwí rōngo àdi dhòdhódhóna ndì ale dō.»

4

Yěsù mà rǒtε Sàmàriyà tó pbìrì ǒ atdí tsìbhále nà dhu
(Ìsa 55.1; Yùw 7.37-39; Kas 8.25)

¹ Wò ndì kàsùmì ǒ, Yùdeyà tó pbìrì ǒ Pbàfarisáyó nírì ìndrù rǔnǒna Yěsù dǒ dhu. Abádhí ambénà àtìna dǒ, Yěsù rǎrǐ àrà ibí ale nyú nùgèrè rǒ rǒngò pbìndà ábhàlǐ tí, ndàdù àrà bàtizò núbho rǒ ábhǒ ale nyú tò, ròsè yà Yùwanì arí kònzì tí dhu dǒnǎ. ² Pbéttù, Yěsù nyú ndìtìrò náaránà nzǐ bàtizò núbho rǒ ìndrù tǒ, kùbho rǒ owúnà ní kàbhà ábhàlǐ. ³ Ní, Yěsù adù ndìvǎ Yùdeyà tó pbìrì ǒ rò, ndàdu ndì Gàlìlayà tó pbìrì ǒ. ⁴ Ní ányì ndì ndàrà rò, kǎkǎ ndùdà Sàmàriyà tó pbìrì ǒnǎ. ⁵ Ní kǎrà àhù Sàmàriyà tó pbìrì ǒ atdí pbanga, Sìkari tí kátina ǒ. Ndì pbanga ní'ì kyèròkyèrò yà idhùnà Yǒzefù tò Yàkòbhò náabhù adzi tí. ⁶ Ndìrò, Yàkòbhò bhà dzìwò ní'ì ányìrǒ. Ní, Yěsù itsi àdì wòrì dzìwò-bidǒ atdídǒ ndì ndìngyě ndì abhi nǐ dhu-okú dǒ rò. Ndì dhu ní'ì mbèmbè azà adyíǒ-sisì adyíbhengá nga tó ǒ dhu. ⁷ Ní, Sàmàriyà tó pbìrì ǒ atdí tsìbhále níra idha nítdyò. Ní Yěsù adù àtìna kà nǐ: «Íbho pé idha mǒmvù.» ⁸ Wò ndì kàsùmì ǒ, Yěsù bhà ábhàlǐ náadù ì'ì kígò ǒ ì òwù ònyù núdzi ndínǐ ì ǒnyù tí ró. ⁹ Ní, wò Sàmàriyà tó pbìrì ǒ tsìbhále náadù dhu àdu Yěsù tǒ, ndàtì: «Hòkò! ìngbà dhu bhěyi dhu, ìnyì Mùyàhudì tí rò, nyì nyì idha nónzi fudú ndínǐ nyì nyǒmvù tí, àzèmbè ìma nongó ì'ì Mùsàmàriyà-àyi?» Obhó tí, ìrìta ní'ì ìmbǎ Pbàyàhúdì mà nzínzì ǒ Sàmàriyà ǒ bhà mànà. ¹⁰ Ní, Yěsù adù dhu àdu kàtò ndàtì: «Nyì nyí'íná gukyè Kàgàwà arábhùna ìndrù tò dhu núnì ale tí, nyadù yà funú rí idha nónzi ndǒmvù ale rǎrǐ àdhi dhu núnì, ní nyì nyàmbènà ndì idha nónzi kà-fó, kà ràdù ìpìrǒnga àbhù rí ìndrù tò idha nábhù ìndù.» ¹¹ Ní wò tsìbhále adù dhu ìvu Yěsù-tsù, ndàtì:

«Ádrùngbǎlé, idha itdyò nyi nyádù nǐ ngemekù mà rǐ'ì mbǎ funú, ndirò yàrí dzìwò rǐ'ì ádzì nyú. Ní nyi nyí wò ndi ípirǒnga àbhù rí idha nábà àdhà? ¹² Abhukà Yàkòbhò ní ndi yàrí dzìwò nu bhà fǎkà. Ka nyú ndítírò, kàbhà inzo mà, kà bhà mùtungà mànà, núumvú kà ǒ idha átò. Ní ìnyi, nyi tí ndi adrùngbǎlé ròsè ndi abhukà Yàkòbhò dònǎ?» ¹³ Ní Yèsù àdù dhu àdu kàtò, ndàtì: «ìngbàtí ìli ndi ale mà yàrí dzìwò ǒ idha nòmuvù, nóhò idha-atdyú rǎdù òho tdítǒ.» ¹⁴ Pbé tù, yà ìma nyú ma mábhùna idha nómvù rí ale, nóhò idha-atdyú rǐ nǐ àdù tdítǒ akèkpá màtí. Obhó tí, ma mábhùna ndi ale tò idha rǎdù òngo dhòdhódhóngà tó ípirǒnga nábhù rí ìndrù tò idha rǒngo ìtu ònà rò idha-dòtí tí.» ¹⁵ Ní wò tsìbhále adù àtìnà Yèsù nǐ: «Ádrùngbǎlé, ìbhò wòrì idha idù, ìnzì idha-atdyú nóongó tí mohò, ndirò ìnzì ma mongó tí ìrà idha nítidyò ìrò tdítǒ.» ¹⁶ Ní Yèsù adù àtìnà kà nǐ: «Àrà nyanzi pbùkù kpatsìbhále, nyádù ìwu mànà ìrò.» ¹⁷ Ní wò tsìbhále adù dhu àdu Yèsù tò, ndàtì: «ìmbǎ ma mí'ì kpatsìbhále nà.» Ní Yèsù adù àtìnà kà nǐ: «Nyi nyàdu dhu mběyi nyú nyati, ìmbǎ nyi rǎrǐ'ì kpatsìbhále nà. ¹⁸ Obhó tí, nyi nyúmbǎ nyi ìmbò kpabhále nyú tò. Ní, yà kombí nyǐ nyí'ì nà kpatsìbhále ní nǐ pbùkù ale. Ní, wò nyi nyùnò dhu ní obhó dhu nyú.» ¹⁹ Ní, wò tsìbhále adù dhu àdu Yèsù tò, ndàtì: «Ádrùngbǎlé, ìwà ma mùni dhu nyi rǎrǐ Kàgàwà bhà nabi nyú. ²⁰ Abhúka nóongónà Kàgàwà núle yàrí pbìrì dǒ rò, pbétù nyǐ Pbayàhúdítírò, nyǐ nyarádù àtìnà, Yèrùsalemà tó kigò rǎrǐ ndi Kàgàwà núle ka kádù òwu ònà rò kigò.» ²¹ Ní, Yèsù adù àtìnà kà nǐ: «Yàrí tsìbhále, á'u yà ma múnɔna ìndù dhu. Atdí kàsùmì ní'ìya ìnè, yà ìnzì nyǐ nyuléya àlě t'Àbanà Kàgàwà yàrí pbìrì dǒ rò màtí, ndirò Yèrùsalemà tó kigò ǒ rò màtí ònà. ²² Nyǐ, Sàmàrìyà tó pbìrì ǒ bhà tírò, nyǐ

nyárí Kàgàwà nùlě inzá nyi nyúni mběyi rórò. Pbétù mǎ, Pbàyahúdí tírò, mǎ mǎrí kùlě iwà mǎ mǔni mběyi nyú rórò. Obhó tí, Kàgàwà rǐbhona ìndrũ tò ògù rǎhu Pbàyahúdí nzínzi-bvũ rò* .²³ Pbétù, kàsùmì nínù wà ndì, ndirò ndi kàsùmì náká wà. Wò ndi kàsùmì ní, yà Kàgàwà-nyìkpó nòfò dhu bhěyi arí Kàgàwà ùlě ale rǐ 'òpè 'ùlě ka afiya ò, ndirò obhóna nyú dǒ òná kàsùmì. Obhó tí, àlě t'Ábanà Kàgàwà arónena ní ndi dhu bhěyi rǐ ndùlě ale-tidò. ²⁴ Kàgàwà ní Alaffí. Ní dhu àká kùlě rǐ ale rùlě ka afiya ò, ndirò obhóna nyú dǒ.» ²⁵ Ní wò tsìbhále adù àtìna Yèsù nǐ: «Ma mǔni wà dhu Màsiya, Krístò tí kátina ale riraya ìrà. Ní, kà rǐrà nínganí, kǎweya kóró dhu fákà.» ²⁶ Ní Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Ima ní ndi Krístò, yà ìnyi nà ma móte.» ²⁷ Wò ndi kàsùmì ò ní ndi, Yèsù bhà ábhàlǐ náadù 'ùtò ányìrò. Ní idho nùuko abádhí atdí, ì àla Yèsù mà rǒte atdí tsìbhále nà dhu-okú dò rò. Pbétù, atdí ale mà abádhí nzínzi ò náadù nzá ndòmù ndivũ dhu Yèsù-tsù, rǎrǐ àdhu Yèsù rǐ ì atdyúna nà, ndirò rǎrǐ àdhu abádhí rǒte dóná wòrǐ tsìbhále mànà. ²⁸ Nírò ní ndi wò tsìbhále nùubhà fóná idha-andù uró, ndàdù òngo ndàrà kíò ò. Kádù àtìna ányì ndi ndòtù ale nǐ: ²⁹ «Nyìwũ nyàndà pé yà kóró ma marónzina dhu nàwe idù ale! Ngǎtsi nǐ, pbǎ ìnzǐ Krístò ndi.» ³⁰ Ní kòrǐ ale náadù 'ìvǎ, 'òwù Yèsù rǐ ì i. ³¹ Wò ndi kàsùmì ò, pbìndà ábhàlǐ nùutu Yèsù 'àti: «Màlimò, ónyu dhu ake.» ³² Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ma mí ì inè ma mónyuna ònyù nà. Ndi ònyù ní inzá nyǐ nyùni ònyù.» ³³ Ní i ábhàlǐ náadù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzínziya ò 'àmbe àtìna dǒ: «Atdí ale mà nǐrà tí ìrà ònyù nà kàtò?» ³⁴ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Pbàkà ònyù ní mǒnzǐ yà ma nívi ale-afí òzè dhu, madù yà kíbhò

* 4:22 4:22 Ìsa 2.3

ndíně ma mɔnzì tí kasu nɔnzì mitò. ³⁵ Tí obhó nyě ndi nyě nyarí àtina: «Inga ǒ rɔ'ò ònyù nógú ka kí òná àbì núbhà ndì ìfɔ àbì tí.» Pbéùtù ima, ma mátina nyě nǎ, nyě ràngbe pé dükú nyǎndà inga. Ònyù nɔ'ò wà inga ǒ, ndirò kàkà wà oguta nà! ³⁶ Ònyù-tsù nundu inga ǒ rò ale náarí pbìndà mùkimbà nábà. Ndirò kǎrí ònyù-tsù nundù dhòdhódhóngá tó ípirǒngá tò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, yà ònyù-tsè nazò inga ǒ ale mà, kà-tsù nundu adù inga ǒ rò ale màná-idhè rǎdù ndìka atdíkpá. ³⁷ Obhó tí, yàrí mbólí núnò dhu ní obhó dhu nyú: «Atdí ale náarí ònyù-tsè nózò inga ǒ, ngǎtsi ale ràdù ndi ònyù nógù inga ǒ rò.» ³⁸ Ní ima, ma móvì nyě nyòwù ònyù ògù inzà nyě nyazò dhu òná inga ǒ. Ngǔkpà ale náanzì ndi kasu kà ǒ angyinǎ rò, nyǎdù ídzìngá nábà abádhí tó kasu-nyu-tsi.»

³⁹ Ní, wòrí kigò ǒ aróko Sàmàriyà ǒ ábhǒ ale nyú náa'u Yèsù, wòrí tsìbhále náwèná fíyò dhu-okú dò rò. Kǎti: «Kàwè ma mɔnzì dhu kóró idù.» ⁴⁰ Ní, Sàmàriyà ǒ ale níitdègu iwu ùvò Yèsù-tí'ò, ní abádhí adù kònzì ndíně adì tí ì màná fírábvě. Ní Yèsù mà náadù òko abádhí màná óyǒ idhò tí. ⁴¹ Ní, ábhǒ ngǔkpà ale nyú náadù Yèsù ná'ù, yà kà rǔnɔna ndi nyú tírò ɔte-okú dò rò. ⁴² Abádhí owúnà àtina rǒ wò tsìbhále nǎ: «Mǎ mà'ù Yèsù, ìnzǎ ní nyi nyùnò dhu-okú dò rò tí, pbéùtù mǎ mà'ù ka yà bíka nyú nǎ mǎ mìrì kà rǔnɔna dhu dhu-okú dò rò. Ndirò, mǎ mùni wà dhu ka nyú ràrǎ ndi yà adzì ǒ ale tó ògùba.»

Yèsù rǎ Gálilayà tó pbìrì ǒ atdí ádrùngbǎle bhà ìngba nígǔ dhu

(Màt 8.5-13; Luk 7.1-10)

⁴³ Óyǒ idhò ndi ndònzì Sàmàriyà dhu-dzidǒ, Yèsù ìvà ndi ndàrà Gálilayà. ⁴⁴ Obhó tí, ka ní'ì iwà átì ndi

nyú tírò, ìnzì ka rarí nabi nífù p̀b̀ìndà p̀b̀ìrì nyú ǝ*.
 45 P̀b̀étù, Gàlìlayà tó p̀b̀ìrì ǝ Yèsù àrà àhù rò, ànyì bhà náakò ka mbèyi nyú, iwà ì awù átò Yèrùsalemà, Pásìka tó m̀h̀endù-ìdhò ǝ, 'àdù kà r̀õnzina kóró dhu àla nídhunì.

46 Nírò ní ndì Yèsù adù àrà tdítđǝ Kanà tí kátina atdí pbanga ǝ, Gálìlayà tó p̀b̀ìrì ǝ. Ndi pbanga ní ndì k̀g̀g̀èrè idha r̀õngò òvayì tí òná. Gálìlayà, Kàp̀èrnàwumù tí kátina pbanga ǝ, àl̀tá bhà kasu tó atdí ádr̀ungbàlè níí'ì ìnè. Ndi ale t'ídhùnà níí'ì andì nà. 47 Ní, Yèsù ìrà Yùdeyà rò ndìrà àhù Gálìlayà dhu ndì ndìrì rò, wò ádr̀ungbàlè náarà Yèsù-tí'ò. Kádù ndìtsò Yèsù r̀õ ndínì awù tí, ndàrà idhùnà nígu Kàp̀èrnàwumù. Ndi kà t'ídhùnà níí'ì afina r̀õ ka kódoña rò. 48 Ní Yèsù adù àtìna kànì: «Nyí nyí nzì dhu à'u, ìnzá nyí nyàla wìwì mà, ìnzá ap̀èna 'ònzì angyi ìndr̀ù nzínzì ǝ dhu mànà dhu rò!» 49 Ní wò ádr̀ungbàlè adù àtìna Yèsù ní: «Ádr̀ungbàlè, ìrà nyawù pbàkà ìnzá pbàkà ìngba-afí nàp̀è ìtdě r̀órò.» 50 Ní Yèsù adù àtìna kà ní: «Árà ìbha! Ìnè idhùnù r̀í'ì nyìkpóna nà.» Ní wò ádr̀ungbàlè náa'u Yèsù ̀ùnò f̀ìndà dhu, ndàdù ndìvà, ndàrà. 51 Ní ìbha ndì ndóngo r̀órò, abádhí núusò ì otu ǝ p̀b̀ìndà kasutálè mànà, ì ale ràdù àtìna iwà kà t'ídhùnà r̀ògù. 52 Ní wò ale adù dhu ìvu abádhí-tšǝ, ndàtì: «K̀õg̀ùnà ìfe adyifò-sisì ǝ?» Ní, abádhí adù dhu àdu kàtò 'àtì: «K̀õg̀ùnà ìnzì, àr̀ùbhù adyifò-sisì adyìbhengá nga tó ǝ.» 53 Ní wò ngbàngba t'ábanà adù dhu ̀sù ànyìr̀ó rò tí, wò ndì kàsùmì ǝ tí Yèsù rátìna ndì ní: iwà p̀b̀ìndà ìngba r̀ògù. Ní àbadhi mà, kóró p̀b̀ìndà idzá-bhà mànà náadù Yèsù ná'ù atdíđǝ. 54 Wò dhu bhèyi ní ndì, Yèsù anzì ɔyɔ rí k̀isè p̀b̀ìndà wìwì, Yùdeyà rò ndì ndìrà àhù Gálìlayà rò.

* 4:44 4.44 Mát 13.57

5

Yěsù rǐ ngbǒna úve atdí ale nígǔ dhu

¹ Wò dhu-dzidǒ, yà Pbàyàhúdí rǐ fíyó somà tó atdí m̀h̀endù nónzi òná kàsùmì ǒ, Yěsù iwà ndì ndàrà Yèrùsalè mà tó kígò ò. ² Ndi kígò ò ka kótsù òná atdí tsàtsù-òvò ní'ì «Tàmà tó Tsàtsù.» Ní, ùye ka kúyè idha ní'ì ndi tsàtsù tí. Pbàyàhúdí t'ávàna ǒ, ndi idha-òvò ní'ì Bètèsàydà. Ndirò, kǐgì rǒ ka kasì imbò mbàrazà. ³ Ní, dhèdhèrò andi-tidò nà ale nóongónà òyì i mbàrazà tsinã. I ale ní'ì ndùmùndúmú mà, òtsòtsù ale mà, ndirò ngbǒya úve ale màna. [⁴ Ní, abádhí ongónà òyì ányìrǒ, 'àmbe Kàgàwà bhà màlàyikà rǐ ndi idha-ǒnga nángbǒ dhu òdò dǒ. Obhó tí, atdí kàsùmì ǒ, Kàgàwà bhà màlàyikà nóongónà ifo òrù-akpà ò rò, ndòtsù ndi idha ò, ndàdù ònánga àngbo. Ní, wemberè tí òtsù ndi idha ò ale nóongónà àdù ògù dòtsí pbìndà andi ǒ rò.] ⁵ Ní, ányìrǒ ì'ì atdí ale ní'ì iwà andi alú ndi ró ató arà àhù ìbhù kumì dóná àrù nà ató tí ale. ⁶ Ní, wò ale ndi ndàla àyayi ró, ndàdù dhu ùni iwà ka rónzi ábhǒ idho nyú andi nà rò, Yěsù ivú dhu kà-tsù, ndàti: «Nyi nyòzè tí iwà nyogù?» ⁷ Ní wò ale adù dhu àdu Yěsù tò ndàti: «Ádrùngbǎlé, idha-ǒnga màlàyikà àngbǒ rò, ma marí mbǎ àdù ì'ì mitdu rí, ndàfǒ ma ndi idha ò ale nà. Ndirò, yà ma mí momvù ndínì ma mofo tí idha ò rò, ngàtsi ale kèlě náaràdù òfo angyi rùdú ndi idha ò.» ⁸ Ní Yěsù adù àtìnà wò ale nǐ: «Ívà nyi, nyitdù indú ara, nyadù àrà.» ⁹ Ní ányìrǒ rò tí, wò ale náagù, ndàdù pbìndà ara nítdu ndàrà nà.

Wò dhu rǐ ndònzì òná idho ní'ì sàbatù-idhò. ¹⁰ Ní Pbàyàhúdí tó ádròdrò ale náadù àtìnà wò ògògù ale nǐ: «Indo rí'ì ní sàbatù-idhò! Ní dhu àkǎ nzá nyanò pbùkù ara nyambe ùbhi dǒ nà.» ¹¹ Ní, wò ale adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ìma nìgǔ ale ní ndi àti ima nǐ, ma

ritdu pbàkà ara, madù àrà nà.» ¹² Ní kǒkò Pbàyàhúdí tó ádròdrǒ ale adù dhu ìvu kà-tsù 'àti: «Ádhi pbá ale ndí nyí nǐ àti, nyí ritdu pbùkù ara, nyadù àrà nà?» ¹³ Pbétù, wò ka kǐgǔ ale náadù nzá àdhi mà ùnòná ndí dhu dhu núnì. Obhó tí, wò ndí kàsùmì ǒ, Yèsù adù ì'ì iwà ndí ndàwǐlǐ ndì, ndàrà ànyìrǒ ì'ì ihé-yà nzínzi ǒ rò ró. ¹⁴ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àrà wò ale nótù Kàgàwà bhà idzá, ndàdù àtìná kà nǐ: «Kònnǐ nyí nyògù wà. Ní àpé nyonzi nzéřnga tdítǒ, akýe nzéře dhu nyú ròsè wòrí dònǎ náarana nyabà tdítǒ nǐ.» ¹⁵ Ní wò ale náadù àrà, nditsì àtìná Pbàyàhúdí tó ádròdrǒ ale nǐ, Yèsù rǎrǐ ndí ndí nìgǔná. ¹⁶ Ndi dhu-okú dò rò ní ndí, i ádròdrǒ ale náadù 'òpè 'òné Yèsù, ndínǐ ì abhù tí kohò, sàbatù-idhò ǒ kà rǎrà indrù igu rǒ nídhunǐ. ¹⁷ Pbétù, Yèsù adù àtìná abádhí nǐ: «Àbadu Kàgàwà rǐ'ì ìné kòmbí màtí ndí ndí kasu ònzi ró, ní ima mà átò, ma mí'ì kasu ònzi ma mí ró.» ¹⁸ Ndi dhu-okú dò rò ní ndí, Pbàyàhúdí tó ádròdrǒ ale náadù 'òpè 'òné Yèsù tdítǒ atdyúya nyú nà, ndínǐ ì abhù tí kohò. Abádhí ambéna kònè dǒ, ìnzǐ ní ìnzá kǐfu sàbatù-idhò dhu-okú dò rò tí, pbétù kǎradù Kàgàwà àtì àbanà nyú tí, ndí dhu ràdù ndàbhù ì'ì àdhàdhì Kàgàwà nà dhu-okú dò rò.

Kàgàwà t'ídhùnà, Yèsù bhà ádrùngbānga

¹⁹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìná Pbàyàhúdí tó ádròdrǒ ale nǐ: «Ma mí obhó dhu núnò fùkù: Kàgàwà t'ídhùnà rǐ nzǐ àdù atdí dhu mà nónzì dònà rǒ, pbétù kà rǎdù ònzìnà dhu ní yà Àbanà rǒnzina ró ndí ndálàna dhu kèlě. Obhó tí, Àbanà arónzina dhu nónzì kà t'ídhùnà rǎdù átò. ²⁰ Obhó tí, Àbanà ózè Idhùnà, ndàdù ndí ndarónzina kóró dhu núvi kà tò. Kàrǐ yà ndí ndónzì dhu dònǎ róse ádròdrǒ dhu núvì tdítǒ ndí Idhùnà tò, ndínǐ

idho adù tí nyǔko nǐ atdíđǒ. ²¹ Àdhàdhì Àbadu náarí ùvǔvè ale nábhǔ rǔngbɛ ì ɔvɛ-bvù rò, ndàdù ípìrǒnga ùbho fǔyò dhu bhěyi tí, ní ka t'Ídhùnà rǎdù ípìrǒnga núbho yà ndì ndòzè ndùbho ka fǔyò ale tò. ²² Ndirò, Àbadu náarí nzǐ ìndrǔ-ànyǎ nítđì, pbétù kǐbhò anya t'ítđìta tó ádrǔngbǎnga tó ɔbì kóró Idhùnà-fó, ²³ ndínǐ kóró ale nífù tí Idhùnà, àdhàdhì ì arí Àbanà nífù dhu bhěyi. Ní, ìnzǐ arí Kàgàwà t'Ídhùnà nífù ale, nífù nzá yà ka nívi Àbanà. ²⁴ Ma mí obhó dhu núno fǔkù: Yà ma múnona dhu níri rí ale, ndàdù yà ìma nívi ale ná'ù, nába wà dhòdhódhóngà tó ípìrǒnga. Ndirò, ka kòtdíya nzǐ anya kà đǒ, pbétù kǔdà wà ɔvɛ òna nǎ, ndàdù òtsù ípìrǒnga ò. ²⁵ Ma mí obhó dhu núno fǔkù: kàsùmì nínđu wà ndì, ndirò ndì kàsùmì àkǎ wà. Ndi kàsùmì ní yà ùvǔvè kùtdǔ ì ale rǐ Kàgàwà t'Ídhùnà-tù níri òná, ndirò kà-tù ìri rí ale rǎdù ípìrǒnga nába. ²⁶ Obhó tí, àdhàdhì Àba Kàgàwà náarí ì ípìrǒnga nà nyunatsi dhu bhěyi, ní kǎbhù Idhùnà rǐ ì ípìrǒnga nà átò nyunatsi. ²⁷ Ndirò, kǎdù ìndrǔ-ànyǎ t'ítđìta tó ádrǔngbǎnga tó ɔbì nábhù Idhùnà tò, ìndrǔ t'Ídhùnà ní ka dhu-okú dò rò. ²⁸ Ní, àpé nyàbhù idho rǔko nyǐ ndi dhu đǒ. Obhó tí, kàsùmì nínđu wà ndì, yà kóró ale kǎkà ùvǔvè kùtdǔ ì rǐ túdu ìri òná, ²⁹ 'àdù 'ùngbɛ ɔvɛ-bvù rò. Ní yà ídzì nga ònzì ì arí rórò ùvè ale núungbeya ì, 'àdù dhòdhódhóngà tó ípìrǒnga nába. Pbétù, yà nzéɛnga ònzì ì arí rórò ùvè ale, núungbeya ì, kadù anya nítđì dǒyá*.»

Yěsù rǐ pbìndà ádrǔngbǎnga návì rí ìndrǔ tò dhu nóvo dhu

³⁰ Tdíđǒ Yěsù adù dhu òvò Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale tò, ndàtì: «Ìma nyǔ, ma mí nzǐ àdù atdí dhu mà

* 5:29 5.29 Dàn 12.2

nónzì dùdu rǒ, pbétù ma mádù ìndrù-ànyà nótđì Àbadu Kàgàwà nówò ka idù dhu bhěyi. Ndirò ndi anya nótđì ma mádù obhónánga dǒ. Obhó tí, ma marí nzí ma mòzè dhu nónzì, pbétù ma marónzìna dhu ní yà ìma nivì ale nózè dhu kèlě. ³¹ Ma mapé àdù àdi pbàkà ngàmbì tí ma-tírò, ní ma múnɔna dhu ní nzí àdù ìì obhó dhu. ³² Pbétù, ngàtsi ale ní ndi pbàkà ngàmbì, ndirò ma múni wà dhu, kà rúnɔna dùdú dhu ràrì obhó dhu. ³³ Nyí nyóvi ìndrù ròwù dhu òngù bàtizò núbhò arí Yùwanì-tšù, ní kǎdù obhó dhu tí ríì dhu núnò fúkù i ale dǒ. ³⁴ Ìma nyú, ma mòzè nzá ìndrù rǎdi pbàkà ngàmbì tí dhu, pbétù ma mí yàrì dhu núnɔ fúkù ndínì nyí nyugù tí. ³⁵ Yùwanì íì nzínzikù ǒ àdhàdhì òbi ka kòbì ràmbe ìnga náwù dǒ tarà bhěyi. Ndirò, nyí nyádù idhèku nábhù rika ndi ákě kàsùmì kèlě tí kà rúnɔna fúkù dhu tó awáwù ǒ. ³⁶ Ní ìma nyú, ma míì inè Yùwanì unɔ dhu dóná òsè ngàtsi dhu nà. Obhó tí, ndi dhu ní yà Àbadu Kàgàwà íbhò ndínì ma mɔnzi tí rǎkǎ kasù, yà inè ríì ònzi ma mónzìna ró. Ní i kasù arí ndi dhu àvì, Àbadu Kàgàwà ràrì ndi ìma nivì. ³⁷ Yà ma nivì Àbadu ní átò pbàkà ngàmbì. Ní, nyí nyàpè nzá kà-tù níri akèkpá màtí, ndirò nyí nyàpè nzá kà-nyì-kpa nálǎ. ³⁸ Ndirò, nyí nyíì mbǎ kàbhà ɔte nà afíkù ò, ìnzá nyí nyá'ù yà kívi ale dhu-okú dò rò. ³⁹ Nyí nyózè nyögyè Kàgàwà bhà Andítá-ònga, nyí nyárí ìnga ìrè kòtù ǒ nyí rǎràdù dhòdhódhóngà tó ípìrǒnga nábà dhu-okú dò rò. Ní, i Andítá ní i pbàkà ngàmbì. ⁴⁰ Pbétù, nyí nyózè nzá nyíwù tidu ò, ndínì nyí nyabá tí obhóná ípìrǒnga. ⁴¹ Ma mòzè nzá ìndrù rǐ milè dhu. ⁴² Pbétù, ma múni wà nyí: nyí nyózè nzá Kàgàwà. ⁴³ Ìma, ma mírǎ Àbadu Kàgàwà-ɔvò rǒ, ní nyí nyádù nzá makò. Pbétù, ngàtsi ale náapé àdù ìrà ɔvɔna nyú rǒ, ní nyí nyádù ndi ale àkò akye. ⁴⁴ Nyí nyádù dhu à'ù ìngbà

dhu bhëyi, yà nyǎ nyóze nyǎfɔ nyǎ nyǎ-tírò nzínzikɔ ǒ, ìnzǎ nyádù Kàgàwà atdíró rǐ nyǎfɔ dhu ònè rò? ⁴⁵ Àpé nyǎrè nga ìma rǎrǎ ndi ma mí nyǎbhu Àbadu-fó. Pbéù nyǎbhu rí ní Músà, yà atdíró nyǎ nyá'ù tsúná dhu ale*.
⁴⁶ Obhó tí, nyǎ nyá'ùyana gukyè Músà náandí dhu, ní nyǎ nyádùyana ma múɔna dhu à'ù átò, okúdu dò rò kǎndí ì dhu nídhunǎ. ⁴⁷ Ní yà ìnzá nyǎ nyá'ù kǎndí dhu rò, nyǎ nyádù ma múɔna ɔɛ ná'ù ìngbà dhu bhëyi*?»

6

Yèsù rǐ ìmbò lufù ale nóngù dhu

(Màt 14.13-21; Mrk 6.30-44; Luk 9.10-17)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adà Gàlilayà tó rèrù-adzè. Ndi rèrù ka kanzínà átò Tìbèriyà tí. ² Ní ádrùngbǎ ihé-yà náadù òwu kǒwù ǒ, andi ná ale rǒ ka rǎrà ònzínà rǒ wíwí nála rǒ ì ówu nídhunǎ. ³ Ní Yèsù núupò pbirì dǒ, 'adù òko obvò ányì pbìndà ábhàlǎ mànà. ⁴ Wò ndi kàsúmì ǒ, Pbayàhúdì tó mùhendù, Pásìka tí kátìna-idhò ní'ì iwà ndìndù ndì ró. ⁵ Ní Yèsù ubè nga ndàndà, ndàdù ihé-yà nála tìna ò ríwu ró. Ní kǎdù dhu ìvu Fìlipò-tsù, ndàtì: «Àlě kówu mùgatì òdzì àdhà ndínǎ kǎkà ale ɔnyu tí?»
⁶ Kívú wò dhu Fìlipò-tsù, àbadhi-afí kèlě ndì ndomvú tí nǎ. Obhó tí, kǎnǎ wà ndi ndádù ònzínà dhu. ⁷ Ní Fìlipò adù dhu àdu kàtò, ndàtì: «Àlě kí mbǎ mùgatì nódzi óyǒ miyà fùrangà-kpǒ rǒ màtí, kadù ùndòna nìní màtí kòrì ale-fó, ní rǐ nzǎ àkǎ abádhi rǒ.» ⁸ Yèsù bhà ábhàlǎ nzínzi ǒ, Àndèrɛyà tí kátìna atdí ale, Sìmonì Péterù t'ádòna, náadù àtìna Yèsù nǎ: ⁹ «Atdí kpatsìbhíngba rǐ'ì ìnè írò sàyirì tí kátìna nganù-ra nǎ ka kóbhòlò ìmbò mùgatì nà, dòná óyǒ ìbhè nà. Pbéù wò ndi dhu mà rǒnzìna yà dhu

* 5:45 5.45 Tòr 31.26-27 * 5:47 5.47 Tòr 18.15

bvù tí ale rǒ dhu ní àdhu?» ¹⁰ Ní Yèsù adù àtìna p̀b̀ìndà ábhàlǐ nǐ: «Nyàvi ìndrũ ròkò obvò.» Ányìrǒ ìrì ní'ì inè abhò. Ní ihé-yà adù òko obvò ndì ìrì dǒ. I ale-bvù nǐ'ì mbèmbè imbò lufù kpabhále. ¹¹ Ní Yèsù ugu kǒkò imbò mùgatì ndùlǐ foná. Ní òtsò ndì ndàbhù Kàgàwà tò dhu-dzidǒ, kǎdù i mùgatì àbhù kùndò uró ì'ì ale tò. Ndirò, kǎdù ìbhè nábhu átò kùndò abádhí tò, abádhí nà rákǎ dhu bhěyi. ¹² Ihé-yà níitdègu dhu ònyù 'ùlè nǐ, ní Yèsù adù àtìna p̀b̀ìndà ábhàlǐ nǐ: «Nyùndu òdòdì mùgatì-go-tsù, akye ndì ninzana kòkórò nǐ.» ¹³ Ní Yèsù bhà ábhàlǐ náadù kǒkò ònyù ka kònyù imbò mùgatì ò rò òdì mùgatì-go-tsù núndu, rùlè atdí kumì dóná óyǒ nà sěngè ǒ. ¹⁴ Ní wò Yèsù ònzì wìwì ì àla rò, ihé-yà adù ɔɛ òpè nzínziya ǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Obhó nyù, yàrí ale ní yà ka kùno ìrà ìraya yà adzi ǒ dhu tí Kàgàwà bhà nabi nyù.» ¹⁵ Ní Yèsù itdègu abádhí rǐ dhu ònzì ndí'ì ì alú tí ndì, 'ùdo ndì fìyó ádrùngbǎ kamà tí dhu ùnǐ, ní kǎdù ndìdha abádhí nzínzi ǒ rò, ndàdù àrà atdíró p̀b̀ìrì dò.

*Yèsù rǔbhi r̀èr̀ù dǒ dhu
(Màt 14.22-33; Mrk 6.45-52)*

¹⁶ Inga níitdègu àtì, ní Yèsù bhà ábhàlǐ náawú p̀b̀ìrì dò rò, iwù ùvò r̀èr̀ù-tsù. ¹⁷ Ní abádhí núupò atdí ibhú ò, 'adù abhi òpè 'àmbe òwu dǒ r̀èr̀ù-adzè, Kàpèrnàwumù tò p̀b̀anga ò. Inga ní'ì iwà ndì ndàtì ró, Yèsù ràdù ì'ì ìnzá ndì ndàpè ìrà àhù abádhí i ró. ¹⁸ Ndirò idha adù ì'ì atdídǒ tsina àva ndì awe rǒpili ɔbi nyù nà dhu-okú dò rò ró. ¹⁹ Ní Yèsù bhà ábhàlǐ ní'ì iwà ì òtù ibhú r̀àrà mbèmbè imbò kilòmětèrè tí, ndirò ngàtsi nǐ mbèmbè azà kilòmětèrè tí r̀èr̀ù-alikpa ò ró. Nírò ní ndì abádhí náala Yèsù idha dǒ r̀ubhi p̀f̀ona dǒ, ndàmbe ìrà dǒ ibhú i ró. Ní ɔdo ní'ì atdídǒ abádhí ò. ²⁰ P̀b̀étù, Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Inzǐ nyònzì ɔdo! Ima ní yà.» ²¹ Ní

abádhí náatsú 'àbhù Yèsù rùpò ibhú ò, ní kòmbómbí tí ibhú náadù àrà àhù adzèná idha-bidò, yà abádhí rùbhi àda rǒ inǎ rò.

Ihé-yà rǎ Yèsù ònɛ ndínǎ ì ala tí dhu

(Màt 14.34-36; Mrk 6.53-56)

²² Tsútsǎ nínganí, rèrù-adzè ì núbhàná ihé-yà níirè dhu atdí tí ibhú rǎ inǎ idha-tsùnǎ. Ndirò, abádhí irè dhu Yèsù rúpóná nzá ndi ibhú ò, 'àdà atdíkpá pbìndà ábhàlǐ mànà, pbétù ì ábhàlǐ rówuná òyá. ²³ Ní, ngǔkpá ibhú náadù iwu Tìbèriyà tó kíǵò ònǎ rò, iwǔ ùvò íkyèrǒ yà òtsò ndi ndàbhù Kàgàwà tò dhu-dzidò, Yèsù ábhuná mùgati ihé-yà rònyù ró. ²⁴ Ní ihé-yà níitdègu dhu àlà, ìmbǎ Yèsù mà, pbìndà ábhàlǐ mànà rǎrǎ nínzìya ǒ, ní abádhí adù ùpo Tìbèriyà rò iwǔ ibhú ǒ, 'òwù Yèsù ònè Kàpèrnàwumù tó kíǵò ò.

Yèsù rǎ ndàti ípirǒnga nábhù rádù ìndrù tò mùgati tí dhu

²⁵ Kǒkò ihé-yà náawù ùvò rèrù-adzè, 'àdù Yèsù òtù ányì. Ní abádhí níivú dhu kà-tsǔ 'àti: «Màlimò! Nyi nyìrà àhù ìngbǎ tí ngá àzú?» ²⁶ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu núnò fǔkù: nyǐ nyǐ mɔnɛ dhu ní mùgati nyǐ nyónyùnǎ nyùlè nǎ dhu, ìnzǐ ní yà ma mǎrónzina wìwì nyǐ nyála, nyǎdù à'unà dhu. ²⁷ Ní, dhu àkǎ nzá nyǒnzì kasu ndìnza rádù ònyù-okú dò rò. Pbétù, dhu àkǎ nyǒnzì kasu dhòdhódhóngà tó ípirǒnga nábhù rádù fǔkù ònyù-okú dò rò. Ndi ònyù àbhù rádù fǔkù ní Ìndrù t'ídhùnà. Obhó tí, ka ní ndi Àbanà Kàgàwà níli pbìndà ádrùngbǎngà tó ize róná aɛ, ndínǎ ndi ndívi ndi ka dhu navì tí.» ²⁸ Ní kǒkò ihé-yà adù dhu ìvu Yèsù-tsǔ 'àti: «Ádhu ndi àkǎkǎ mǒnzì, ndínǎ mà mɔnzì tí Kàgàwà bhà kasu?» ²⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu

abádhí tò, ndàti: «Kàgàwà bhà kasu ní, nyá'ù yà ndì nyú tírò ndì ndìvì alɛ.» ³⁰ Abádhí adù dhu ivu tdítdǒ kà-tsù 'àti: «Íngbà wíwì nyì nyónzina mǎla, ndíní mǎ madù tí nya'ù? Adhu ndì nyì nyónzina? ³¹ Abhúka náanyù manà tí kátina mùgati rùngù ǒ, àdhàdhì yà Kàgàwà bhà Andítá rǔnɔna dhu bhèyi. Ndi Andítá ràtina: «Kàgàwà náabhù òrù-akpà ò rò ìrà mùgati abádhí rònyù*.» ³² Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu núnɔ fùkù: ìnzí ní Músà ndì òrù-akpà ò rò ìrà mùgati nabhù fùkù. Pbétù, Àbadu Kàgàwà ní ndì òrù-akpà ò rò ìrà obhóná mùgati nábhù rí fùkù. ³³ Obhó tí, Kàgàwà bhà mùgati ní òrù-akpà ò rò ìrà mùgati. Ndirò, ndì mùgati ní dhòdhòdhóngá tó ípìrǒngá nábhù rí yà adzi ǒ alɛ tò mùgati.» ³⁴ Ní, ihé-yà adù àtìna Yèsù nǐ: «Ádrùngbǎlé, óngò wǒrí mùgati níbhò fǎkà bìlínanà.» ³⁵ Ní Yèsù adù dhu òvò abádhí tò kpangba, ndàti: «Ìma ní ndì yà ípìrǒngá nábhù rádù ìndrù tò mùgati. Ndi alɛ náapé ìrà tídu ò, ní rǐ nzí àdù àwù nínè akɛkpá màtí. Ndirò, ndì alɛ náapé ma'u, ní rǐ nzí àdù òmvùna ndì ndí dhu-atdyú nóhò akɛkpá màtí. ³⁶ Kòñí ma múnò wà i dhu fùkù. Nyí nyála wà ma, pbétù nyí nyàpè nzá ma'u. ³⁷ Àba Kàgàwà níbhò idù alɛ nǎkǎ 'ìwǔ kóró tídu ò. Ndirò, tídu ò ìrà alɛ nódi ma mí nzí àdù iri. ³⁸ Obhó tí, ma mírà òrù-akpà ò rò, ndíní ma mɔnzi tí yà ma nívì alɛ-afí ózè dhu. Pbétù, ma mírà nzá ndíní ma mɔnzi tí afídu ózè dhu. ³⁹ Yàrí ní ndì yà ma nívì Àbadu-afí ózè dhu: «Dhu àkǎ nzá mabhù yà fudú kíbhò alɛ nzínzi ǒ atdí alɛ mà ràwí. Pbétù, yà adzi ǒ dhu-tsù rǐtsi ndòdì níniganí, dhu akáya mabhù abádhí rùngbe ì.» ⁴⁰ Tdítdǒ Yèsù adù àtìna: «Yàrí ní ndì Àbadu ózè dhu: kóró alɛ yà Idhùnà àlǎ rí, 'adù à'unà, rádù dhòdhòdhóngá tó ípìrǒngá nábà. Ndirò,

* 6:31 6:31 Uvt 16.4,15; Zàb 78.24

ma madùya abádhí nábhu rùngbe ì yà adzi ǒ dhu-tsù rĩtsi ndòdì nínganí.» ⁴¹ Ní wò dhu ì ìrì rò, Pbàyàhúdì tó ádròdrò ale náapè 'àmbe ònu dǒ nzínziya ǒ Yèsù-okú dǒ rò. Abádhí anù wò Yèsù àti, ndì ràrì òrù-akpà ò rò írà mùgati nádhunǎ. ⁴² Ní, abádhí ambénà àtìna dǒ nzínziya ǒ: «Tí obhó Yèsù, Yòzefù t'ídhunà nyú yà? Àlě kúnì wà kà t'ábanà mà, kà-tsánà mànà. Ní, kà rǎdù àtìna ìngbǎ dhu bhěyi ndì rírà òrù-akpà ò rò*?» ⁴³ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ìnzǎ nyònu nzínzikù ǒ. ⁴⁴ Ìnzǎ atdí ale mà rǎdù írà tidu ò, ìnzǎ ní yà ìma nívi Àbadu Kàgàwà kèlě nábhu ndì ndìrà tidu ò rò. Ndi ale ní ndì ma madùya àbhunà rìngbè ndì, yà adzi ǒ dhu-tsù rĩtsi ndòdì nínganí. ⁴⁵ Kàgàwà bhà pbànábí náandí dhu 'àti: «Kàgàwà nyú ndítírò núudhèya dhu kóró ale tò*.» Àbadu Kàgàwà rúnona dhu nìrì, ndàdù à'unà ale ní ndì rǎdù írà tidu ò. ⁴⁶ Atdí ale mà náapè nzá Àbadu àlǎ. Pbétù, ka nála ní yà Kàgàwà-tì'ò rò írà ale kèlě atdíò. ⁴⁷ Ma mí obhó dhu únò fùkù: Yèsù nà'ù ale ní rǎrì dhòdhódhóngà tó ípìrǒngà nà. ⁴⁸ Ìma ní ndì dhòdhódhóngà tó ípìrǒngà nábhu arí ìndrù tò mùgati. ⁴⁹ Abhúkù náanyù manà tí kátina mùgati rùngù ò, ní abádhí adù wà ùve. ⁵⁰ Pbétù, yàrí ní ndì òrù-akpà ò rò írà mùgati. Ndi mùgati nònyù ale rǎ nzǎ àdù òvè. ⁵¹ Ìma ní ndì ípìrǒngà tó ndì mùgati, yà òrù-akpà ò rò írà. Ndi ale apé ndì mùgati nónyù, ní ndì ale adùya dhòdhódhóngà tó ípìrǒngà nábà. Ma mábhùna ndì ale rònyù mùgati tí dhu ní ngbòdu. Ma mí ndì ngbòdu nábhù, ndínǎ yà adzi ǒ ale náabá tí ípìrǒngà otùna ǒ.»

⁵² Wò dhu ì ìrì rò, Pbàyàhúdì adù 'òpè 'àgò ì obi nyú nà nzínziya ǒ. Abádhí ambénà dhu òngù dǒ tsùyá, 'àmbe

* 6:42 6.42 Mrk 6.3; Màt 13.55; Luk 4.22 * 6:45 6.45 Ìsa 54.13

àtìna dǒ: «Hòkò! Yàrí ale rǎdù ngbǒna níbhò ìngbǎ dhu bhèyi àlě rònyù?»

⁵³ Ní Yěsù adù àtìna abádí nǐ: «Ma mí obhó dhu núnǒ fǔkù: Ìnzì nyí nyapé Ìndrù t'ídùnà-ngbò nónyù, ìnzì nyǎdù kǎzù nómǔ, ní nyí nyí nǐ àdù dhòdhódhóngá tó ípìrǒngá nábà. ⁵⁴ Ndi ale apé ngbǒdu nónyù, ndàdù azùdu òmǔ, ní ndi ale rǎdù dhòdhódhóngá tó ípìrǒngá nábà, ndirò ma madùya ndi ale àbhù rìngbè ndi yà adzi ǒ dhu-tsù ritsi ndòdì nínganí. ⁵⁵ Obhó tí, ngbǒdu ní obhóná ònyù, ndirò azùdu ní obhóná òmǔ. ⁵⁶ Ní ndi ale apé ngbǒdu nónyù, ndàdù azùdu òmǔ, ní ma mí'ì inè ndi ale-nyutsì, ndirò ndi ale rǐ'ì inè nyùdutsì. ⁵⁷ Ìma nívi Àbadu Kàgàwà náarí'ì inè ípìrǒngá nà, ndirò ma máarí'ì inè ípìrǒngá nà kòkú dò rò. Ní ndi dhu bhèyi tí, ngbǒdu nònyù ale ní rǎdù ì'ì ípìrǒngá nà otùdu ǒ. ⁵⁸ Yàrí ní ndi òrù-akpà ò rò ifò mùgati. Ndi mùgati rǐ'ì mbà yà abhúku náanyù mùgati bhèyi. Ndi mùgati ì ònyù dhu-dzidǒ, abádí náadù wà ùvè. Pbétù, ndi ale náapé yàrí mùgati nónyù, ní rǐ nǐ àdù òvè ìngbǎ tí ngá màtí.»

⁵⁹ Wòrí ní ndi Yěsù unǒ dhu, yà Kàpèrnàwumù tó pbanga ǒ unduta-dzà ǒ rò ndi ndí dhu núdhě ìndrù tò òná kàsùmì ǒ.

*Dhòdhódhóngá tó ípìrǒngá nábhù rí ìndrù tò ote
(Èbr 4.12-13)*

⁶⁰ Wò Yěsù unò dhu ì ìrì rò, kàbhà ábhàlǐ nzínzì ǒ ábhǒ ale nyù náadù 'òpè 'àmbe àtìna dǒ: «Yàrí ale rùdhěna ìndrù tò dhu nídzò ìdzò tí. Ní ádhi pbá ale ndi kàrì rǎdù?» ⁶¹ Yěsù itdègu kǒkò ale rǒnu nzínziya ǒ yà ndi ndùdhe fǐyò dhu-okú dǒ rò dhu núnǐ, ní kǎdù dhu ìvu abádí-tsù, ndàtì: «Wò ma múnò dhu nábhu tí nyí nyòtsù nzéřnga ò? ⁶² Olu, nyí nyálǎyana gukyè ìndrù

t'ídhùnà òrù-akpà ò rúpo yà angyi ndì ndì'ì ró, ní ádhu nyí nyúnòyana? ⁶³ Ìlǐlǎ-Alafí ní ndì dhòdhódhóngá tó ípìrǒngá nábhù arí ìndrù tò ale. Pbétù, ìndrù nyú rǎdù ònzìnà dhu rǐ'ì ìmbǎ. Yà fùkù ma múnò ɔte ní Ìlǐlǎ-Alafí ìbhò múnò fùkù ɔte. Ndirò, ndì ɔte ní dhòdhódhóngá tó ípìrǒngá nábhù rí ìndrù tò ɔte. ⁶⁴ Pbétù, nzínzikù ǒ ngǔkpà ale ná'ù nzá ndì ɔte.» Obhó tí, angyangyi nyú, Yèsù núnì wà abádhí nzínzi ǒ ìnzá ndì ná'ù ale mà, ndì nìpfoya ndàbhù ndì òmvù-fó ale mà. ⁶⁵ Ní kǎdù àtìnà tǎítǎǎ abádhí nǐ: «Kò'nǐ wò dhu-okú dò rò nga ní ndì, ma m'òvò dhu fùkù matì: ìnzǐ atdí ale mà rǎrǎdù ìrà tídu ò, ìnzá Àba Kàgàwà kèlě nábhù ndì ndìrà rò.»

⁶⁶ Ní ròpè ndì uró rò, Yèsù bhà ábhàlǐ nzínzi ǒ ábhǒ ale nyú núnì dhá ì olù, 'àdù 'òpè ìnzǐ 'òwù ùbhi rǒ kǒwù ǒ tǎítǎǎ. ⁶⁷ Ní wò dhu ndì ndàla rò, Yèsù adù dhu ìvu pòndà atdí kumì d'óná óyǒ nà ábhàlǐ-tsù, ndàtì: «Nyí nyú mà nyí nyòzè tí nyòwù átò?» ⁶⁸ Ní Sìmonì PÉTERù adù dhu àdu kà tò, ndàtì: «Ádrùngbǎlé, mà m'ówu àdhi bhà? Nyí nyarúnòna ɔte ní dhòdhódhóngá tó ípìrǒngá nábhù rǎdù ìndrù tò ɔte. ⁶⁹ Ní kòmbí mǎ'í na, mà mà'ù wà nyí. Ndirò mà múnì wà dhu nyí rǎrǐ Kàgàwà bhà rò ìrà Ìlǐlǎ ale.» ⁷⁰ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàtì: «Yà atdí kumì d'óná óyǒ nà nyí nyí'ì rò, tí obhó ìma ndì ma mavò nyí? Pbétù nzínzikù ǒ rǐ'ì atdí ale ní P'òmvo nyú!» ⁷¹ Yèsù ambénà ɔte d'óná ní Yudhà, Sìmonì Ìskàrìyotà t'ídhùnà. Obhó tí, ndì Yudhà nǐ'ì ndì Yèsù ìp'fò rí ndàbhù òmvù-fó ale, àzèmbè ndì ndongó ì'ì kàbhà atdí kumì d'óná óyǒ nà ábhàlǐ nzínzi ǒ atdí ale.

7

Yèsù t'ádóna rǐ 'ùvò ìnzǐ à'ù ka dhu

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù ubhì Gàlìlayà tó pbìrì ònǎ. Obhó tí, kǎzè nzá ndùbhi Yùdeyà tó pbìrì ònǎ, Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale rǒwu ndòné rǒ, ndíní ì abhù tí ndì kohò ndì dhu-okú dǒ rǒ. ² Wò ndì kàsùmì ǒ, Pbàyàhúdì tó hemě-dzà tó mùhendù idhò níí'ì iwà ndìndù ndì rǒ. ³ Ní Yèsù t'ádóna náati kà nì: «fva nyi iró rǒ, nyarà Yùdeyà tó pbìrì ò, ndíní pbùkù ábhàlǐ náala tí nyi nyarónzina dhu átò. ⁴ Ìnzǐ ndì nòzè kuni ndì ale ràdù ndì ndarónzina dhu núrù ùru tí. Ní kǒkò nyi nyarónzina dhu àkǎ nyarà ònzìnà rǒ kóró ale ràdù àlanà.» ⁵ Obhó tí, ì Yèsù t'ádóna nyú mà ìtírò náa'u nzá kàbhà dhu. ⁶ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Idù ídzi kàsùmì nápè nzá àkǎ. Pbétù, fùkù kóró kàsùmì ní ídzi kàsùmì. ⁷ Yà adzi ǒ ale rǐ nzǐ adù nyòndrò. Pbétù, ìma abádhí óndrò atdíǒ, yà ma mǎrádù dhu ùnò kpangba mati: abádhí arónzina dhu rǎrǐ nzére dhu dhu-okú dǒ rǒ. ⁸ Ní nyǐ, nyòwu mùhendù ò. Ìmá na, ma mí nzǐ àrà wò mùhendù ò, ìnzá ànyì ma mǎrà nǐ pbàkà kàsùmì àpè àkǎ nídhunǐ.» ⁹ Wò dhu ndì ndùnò abádhí tò rǒ, Yèsù adù àdì Gàlìlayà tó pbìrì ò.

*Yèsù rǐ dhu ùdhě hemě-dzà tó mùhendù ǒ dhu
(Law 23.34)*

¹⁰ Yèsù t'ádóna níitdègu òwu mùhendù ò, ní kǎdù ndìvǎ ndàrà átò ànyì. Kǎrà ànyì ìnzǐ ndìtè ndì kpangba ìndrù tǒ. ¹¹ Ní, Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale náambénà kòné dǒ wò ndì mùhendù ǒ. Abádhí owúnà dhu òngù rǒ 'àmbe àtìna dǒ: «Ka nyú rǐ'ì ìngbòrǒ?»

¹² Wò ndì kàsùmì ǒ, ihé-yà náambénà 'àgò dǒ atdíǒ nyú nzínzìya ǒ Yèsù nàndà dhu dǒ. Atdídhena ale nóowúnà àtìna rǒ: «Wòrì ale ní ídzi ale nyú.» Ngùkpà ale ràdù òwu àtìna rǒ: «Ìnzǐ ní wò dhu bhěyi! Wòrì ale náará ìndrù nùtrǎ atdíǒ.» ¹³ Pbétù, abádhí nzínzì ǒ atdí ale mà náaránà nzǐ ndì ndòzè ndùnò Yèsù dǒ dhu

nóvò rǒ k pangba, Pbàyàhúdí tó ádròdrǒ ale-ɔdò nónzi ì'í dhu-okú dò rò.

¹⁴ Ní, iwà mùhendù-ǒnga náli ndì rórò ní ndì, Yèsù atsù Kàgàwà bhà idza ɔ, ndàdù ndòpè ndùdhe dhu ìndrǔ tò. ¹⁵ Ní idho núukɔ Pbàyàhúdí atdíǒ nyú. Abádhí adù 'òpè 'òngù dhu tsùyá, 'àmbe àtìna dǒ: «Yàrí ale nyú núni Andítá ìngbǎ dhu bhëyi, àzèmbè ìnzá ndì ndózu dhu rórò?» ¹⁶ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Yà ma marúdhëna ìndrǔ tò dhu ní nzǐ dùdu ɔ rò áhù dhu, pbétù ndì dhu aráhu yà ma nívi Àbadu Kàgàwà-dɔ ɔ rò. ¹⁷ Kàgàwà ɔzè dhu nòzè ndònzì ale ní ndì rádù dhu ùni, yà ma marúdhëna dhu ràtí Kàgàwà údhe idù dhu, ndirò ngàtsi ní, yà ma marúnɔna ɔte ràtí dùdu ɔ rò àhu ɔte. ¹⁸ Dòna ɔ rò àhu dhu dǒ tí arí ndòzè ndidè ale ní ndì nòzè kifù ndì ale. Pbétù, yà ndì nívi ale nòzè kifù ale rádù obhó dhu núnò. Ndirò, nzéɛ dhu mà rǐ nzǐ àdù àhu kà-ɔ rò. ¹⁹ Músà núubhà tí nzá Ʋyátá fùkù? Pbétù, atdí ale mà nzínzikù ǒ náarí nzǐ àdù ndì Ʋyátá nífù. Ní ádhu nyǐ nyárí mɔne ndínǐ nyǐ nyabhù tí ma kohò ní?» ²⁰ Ní ihé-yà adù dhu àdu Yèsù tò, 'àti: «Nyǐ nyǐ'í nzéɛ-alafí nà ùnù! Ádhi ndì nyɔne rí ndínǐ ndì ndabhù tí nyǐ kohò?» ²¹ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mónzì atdí dhu kèlě sàbatù-idhò ǒ, idho ràdù nyùkɔ kóró. ²² Músà núuyá dhu fùkù nyòngò fùkù kpabhínzo-ònzǐnga nóbhòlò. (Pbétù ndì dhu nyú napè ní nzǐ Músà. Ka napè ní abhúku). Ní, nyǐ nyarádù kpabhínzo-ònzǐnga nóbhòlò sàbatù-idhò ǒ màtí. ²³ Nyǐ nyárí fùkù kpabhínzo-ònzǐnga nóbhòlò sàbatù-idhò ǒ màtí, ìnzǐ ndì dhu ràdù nyábhù nyùkɔ Músà bhà Ʋyátá. Ní ádhu ìndrǔ-ngbulù nyú ma mìgù sàbatù-idhò ǒ rò nyǐ nyádù àkò rùdú ní? ²⁴ Ìnzǐ nyòngò ìndrǔ-ànyà nítǐ yà nyǐkpókù ǒ nyǐ nyálàna dhu-okú dò rò tí. Pbétù,

nyòngò ìndrũ-ànyă nítđì obhónánga dǒ.»

Ìndrũ rĩ dhu òngù Yèsù ràtí
yà Kàgàwà unction ìřraya dhu tí ògùba dhu

²⁵ Wò Yèsù ùnò dhu ì ìrì rò, Yèrùsalemà tó kigò ǒ atdídhená ale náapè 'òngù dǒ tsùyá, 'àmbe àtìnà dǒ: «Hòkò! Tí obhó yà ka kúbhi ònènà rǒ ndínĩ kabhù tí kohò ale nyú wò? ²⁶ Nyàndà pé kà rǒte kpanjangba, ìnzĩ kadù atdí dhu mà nónzì rǒnà! Àlě tó ádròdrǒ ale nyú núnì tí nzá wà dhu, yàrí ale ràrĩ obhó nyú Krístò? ²⁷ Pbétù, àlě kùnì wà àdhà rò màtí yàrí ale nírà dhu. Krístò rǐrà nínnganí, atdí ale mà núnìya ìnzĩ àdhà rò màtí kìrà dhu.»

²⁸ Nírò ní ndì Kàgàwà bhà idza ǒ rò ndì ndí dhu ùdhě ìndrũ tò rórò, Yèsù atè unction tũna nyú nà, ndàtì: «Nyĩ nyùnì wà ma, ndìrò nyĩ nyùnì wà àdhà ale màtí ma mí'ì dhu. Pbétù, ma mírà nzá unction dǒ ma-tírò. İma nívi ale ní àkǎ àkǎ nyǎ'ù ale, ndìrò ndì ale ní ìnzá nyĩ nyùnì ale. ²⁹ Pbétù, ma múnì wà àbadhi. Obhó tí, ma mírà kà bhà rò, ndìrò Ka ní ndì İma nívi ale.» ³⁰ Ní, abádhí adù dhu ònzì ndínì ì alú tí Yèsù, pbétù atdí ale mà náadù nzá unction níli kà-rǒ, ìnzá kà bhà kàsùmì nápe àkǎ nídhunĩ.

³¹ Pbétù, ihé-yà nzínzì ǒ ábhǒ ale nyú náadù Yèsù à'ù. İ ale nóowúnà àtìnà rǒ: «Krístò rǐrà nínnganí, kǒnzìya tí ònzì idho rĩ ìndrũ ùkǒ nĩ dhu ròsè yàrí ale rǐrà ònzìnà rǒ dhu dǒnǎ?»

³² Pbàfàrìsáyó níitdègu kǒkò ihé-yà unctiona obvò tũyá na Yèsù dǒ dhu níri, ní pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Pbàfàrìsáyó mànà, náavi Kàgàwà bhà idza-ngbò nódò arí sàndìrì, ròwù Yèsù nósò. ³³ Ní abádhí níwù ùvò tìnà rò Yèsù atì: «Àlě kòko òko atdíkpá nyĩ mànà àkǎ kàsùmì tí tđítđǒ. Ndi dhu-dzidǒ, ma mí madù yà İma nívi ale-tí'ò.

³⁴ Ní, nyĩ nyowuya ìma nɔmè rǒ, ìnzĩ nyǎdù mala. Obhó tí, yà ma mǎrà ì nga ní ìnzĩ nyĩ nyádù òwu ùvò ì nga.»

³⁵ Ní, Pbàyàhúdí tó ádròdrǒ ale náadù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzínziya ǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Hòkò! Kà rǐ ndìvà ndàrà àdhà, ìnzĩ àlě kadù tí ndàla? Kà tí àrà yà Pbàgìríkí-bvùnǎ ì nífàlà Pbàyàhúdí-bvù? Kà tí àrà dhu ùdhe Pbàgìríkí tǒ? ³⁶ Nyàndà pé kàti, àlě rǎrǐ ndòne ìnzĩ àlě ràdù ndàla, ndìrò ndì ndàrà ì nga rǎrǐ ìnzĩ àlě ka kádù òwu ùvò ònà ngari. Ní wò dhu-tì ní àdhu?»

Yèsù rǒte dhòdhóhóngà tó ípìrǒngà àbhǔ rí idha dǒ dhu

³⁷ Hémě-dzà tó mǔhèndù rǐku òná idho ní'ì ndì ádrùngbǎ idho nyú. Ní, ndì nínganí, Yèsù ìvǎ ndì ndidè ihé-yà-ònzĩ, ndàdù dhu òvò abádhí tó ɔrú tǔna nyú nà, ndàti: «Idha-atdyú nà rǐ'ì ale náká ndìrà tidu ò, ndí'ì ndadù tí idha nómvu. ³⁸ Àdhàdhì yà Kàgàwà bhà Andítá rǔnɔnǎ dhu bhěyi tí, ìma nà'ù ale-afí ò rǒ dhòdhóhóngà tó ípìrǒngà nábhǔ rí ìndrǔ tǒ idha ràdù àhu, rǐlì ndì yà bhùna ǒ rókù idha-akpà ǒ idha bhěyi.» ³⁹ Yèsù ɔnò wò dhu, yà Kàgàwà ràdù ndì nà'ù ale ìra nǐ ìlǐlǎ-Alafí-okú dò rǒ. Wò ndì kàsùmì ǒ, Kàgàwà ní'ì ìnzá ndì ndàpè pbìndà ìlǐlǎ-Alafí nívì rìrà yà adzi dǒ rǒ. Obhó tí, Kàgàwà ní'ì ìnzá ndì ndàpè Yèsù ìdzĩ, ndìlì pbìndà ádrùngbǎngà tó awáwù ǒ rǒ.

⁴⁰ Ní wò Yèsù ɔnò dhu ì ìrì rò, ihé-yà nzínzi ǒ atdídhénà ale náati Yèsù nǐ: «Yàrí ale ní obhó nyú Kàgàwà bhà nabì nyú.» ⁴¹ Ngǔkpà ale adù àtìna: «Yàrí ale ní Krístò.» Ndirò, ngǔkpà-tsí náadù àtìna: «Hòyì! Krístò tí àdù ìrà ìrà Gàlìlayà tó pbìrì ò rǒ? ⁴² Kàgàwà bhà Andítá nátì obhó àtìna Krístò rahùya Dàwudì-dhú bvǔ rǒ? Ndirò, kǎtì obhó àtìna àbadhi rahùya Bètèlèhemù,

yà Dàwudì adì ònà p̄banga ǒ rò?» ⁴³ Nírò ní ndì ihé-yà-
 ǒnga náadù ndùndò Yèsù-okú dò rò. ⁴⁴ Ní atdí dhená
 abádhí nzínzi ǒ ale náatsú 'òsò Yèsù, pbétù atdí ale mà
 náadù nzá ɔtsúna níli kà-rǒ.

Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale rǐ 'ùvǒ ìnzǐ 'à'ù Yèsù dhu

⁴⁵ Wò dhu-dzidǒ, yà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà,
 Pbàfàrisáyó mànà nóvìnà ròwù Yèsù òsò sàndìrì níitdègu
 'adǔ, ní ì ale níivú dhu ì sàndìrì-tsǔ, 'àti: «Ádhu ìnzá
 nyǐ nyìwù Yèsù nà nǐ?» ⁴⁶ Ní kǒkǒ sàndìrì náadù dhu
 àdu 'àti: «Ìnzá atdí ale mà nápè ɔte angyi wòrí ale rǎrà
 ɔte rǒ dhu bhěyi!» ⁴⁷ Pbàfàrisáyó adù dhu ìvu abádhí-tsǔ
 'àti: «Nyǐ nyú mà, nyǐ nyùbhà tí nyǐ kà rùtrǎ nyǐ átò?
⁴⁸ Nyǐ nyála tí àlǎ àlě tó ádròdrǒ ale nzínzi ǒ atdí ale
 mà, ndírò Pbàfàrisáyó nzínzi ǒ atdí ale mà ka ná'ù ró?
⁴⁹ Pbétù, kǒkǒ ka ná'ù ihé-yà ní ìnzá àlě tó ɔyátá núnì
 ale. Ndírò, ì ale ní òfù tí ka kófù ale.»

⁵⁰ Wò ndì kàsùmì ǒ, Nìkòdemù, yà kúbhingánǎ arà
 àhù Yèsù-tì'ò ale ní'ì ìnè ì Pbàfàrisáyó nzínzi ǒ. Ní kǎdù
 dhu ìvu abádhí-tsǔ, ndàti: ⁵¹ «Àlě tó ɔyátá návi tí àvǐ
 kòtdì anya ìndrǔ dǒ, ìnzá ka kìrì ndì ale rǔnɔna dhu mà,
 ndírò ìnzá ka kùnì ndì ale ɔnzì dhu mà rǒrò?» ⁵² Ní
 abádhí adù dhu àdu Nìkòdemù tò 'àti: «Nyǐ nátí átò
 Gàlìlayà tó pbìrì ǒ ale? ɔne pé Kàgàwà bhà Andítá ɔ nga
 mběyi! Ní nyǐ nyǐ dhu àlǎ, ìnzá Kàgàwà bhà nabì ràpè
 àhù atdí màtí Gàlìlayà tó pbìrì ɔ rò.» [⁵³ Wò dhu-dzidǒ,
 ngǎtsi ale adù ndìvǎ ndòdì dònà, ndàrà pbìndà.

8

Mùnyòni tó tsìbhále nà ka kíwu ùvò Yèsù-tì'ò dhu
 (Zàb 50.18)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù ìvǎ ndì ndàrà mìzèyitunì tí
 kátina itsu náarǐ'ì dònà pbìrì dò. ² Ní, tsútsánínganí

kútsingá nyú, kǎdù ndì tdítđǒ Kàgàwà bhà idza, kóró ale ràdù 'andu tiná. Ní kǎdì obvò, ndàdù ndòpè ndùdhe dhu ìndrú tǒ. ³ Nírò ní ndì Músà bhà Ƴyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó mànà, níiwú atdí tsìbhále nà Yèsù-tí'ò, 'àdù àbhunà rìdè kóró ale-ònzǐ. Ndì tsìbhále ní'ì m̀nyònì ònzì rí ró ka kòtdì. ⁴ Ní abádhí atí Yèsù nǐ: «Màlimò, yàrí tsìbhále mà ka kòtdì m̀nyònì ònzì rí ró. ⁵ Músà nùuyá dhu fáka ndàtì, ì dhu bhèyi vèbhále núbvu mà ròngò odu nǐ, r̀ve. Ní nyì nyú, nyì nyátina ìngbǎ dhu bhèyi yàrí tsìbhále nǐ?»

⁶ Abádhí níiwú wò dhu Yèsù-tsǔ, 'òmvù kà-afí nǐ, ndínǐ ì idyi tí kǎ-dà-dò, 'àdù kòbhù okúna dǒ rò. Pbéttù, Yèsù adù ndàgu obvò, ndàdù àdì ndàmbe dhu àndi dǒ ɔtsúnakpò nǐ adzikpa dǒ. ⁷ Ní Músà bhà Ƴyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó mànà nùttu dhu, 'àmbe dhu òngù dǒ tsùná tí rò, Yèsù angbe ndì, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Nzínzikù ǒ, ìnzá àpè dhu àfǎ atdíku màtí ale náka ndì ndòpè ndùbvù ka wemberè tí odu nǐ.»

⁸ Yèsù adù ndàgu tdítđǒ, ndàmbe dhu àndi dǒ adzikpa dǒ. ⁹ Ní abádhí níitdègu wò k̀nò dhu níri, ní abádhí adù 'òpè 'ùwè ì atdátíra ǒ ányìrǒ rò, r̀pè ndì kǎkà iwà atóya ówù angyi ale rǒ rò. Yèsù mà náadù 'ùbhà óyǒ rò tí wò ndì onziná ìdèna tsìbhále mànà. ¹⁰ Nírò ní ndì kǎngbe ndì tdítđǒ, ndàdù àtìna wò tsìbhále nǐ: «Hòkò! Kòkò nyòbhù rǒ rúbhi ale rǐ'ì ìngbòrò? Atdí ale mà nótdì tí obhó anya dùnú?» ¹¹ Ní wò tsìbhále adù dhu àdu kà tǒ, ndàtì: «Ádr̀ngbǎlé, ìnzá atdí ale mà nótdì anya dùnú.» Ní Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Ma nyú mà, mà mí nǐ anya òtdì dùnú. Ní àrà, ndirò àpé nyònzì nzérenge tdítđǒ.»]

Yèsù rǐ ndàtì yà adzi ǒ ale-nyǐnga àwù rí awáwù tí

dhu

(Yùw 1.4-5; 12.46)

¹² Wò dhu-dzidǒ, Yěsù adù dhu òvò tdítǒ ihé-yà tò ndàtì: «Ìma ní ndì yà adzi ǒ ale-nyǐnga àwù rí awáwù. Ndì ale náapé owùdu nǔngǔ, ní rǐ nzǐ àdù ùbhi ínò ǒ akεkpá màtí, pbétù, kà rǎdù ìì ípìrǒnga nábhǔ rí awáwù nà.» ¹³ Ní, Pbàfàrisáyó adù àtìna Yěsù nǐ: «Nyì nyarádi nyi-tírò nyi nyarónzina dhu tó ngàm̀bì tí. Ní, nyi nyarùnona dhu ní nzǐ obhó dhu.»

¹⁴ Ní, Yěsù adù àtìna abádhí nǐ: «Ìmbǎ dhu rǐì ma marádi pbàkà ngàm̀bì tí ma-tírò dhu màtí, ní ma marùnona dhu ní obhó dhu. Obhó tí, ma múni wà àdhà rò màtí ma mǐrà dhu, ndírò ma múni wà àdhà màtí ma mǐrà dhu. Pbétù, nyǐ nyúni nzá àdhà rò màtí ma mǐrà dhu, ndírò nyǐ nyúni nzá àdhà màtí ma mǐrà dhu. ¹⁵ Nyǐ nyá rí ìndrǔ-ànyǎ nítǒ yà adzi ǒ ale náarí ìndrǔ-ànyǎ nítǒ òná ófò ǒ. Pbétù, ma marí nzǐ atdí ale-ànyǎ mà nótǒ. ¹⁶ Ndírò, ma mapé àdù ìndrǔ-ànyǎ nótǒ, ní ma mádù kòtǒ obhóngà dǒ. Obhó tí, ma mǐì mbǎ atdí rò ndì anya t'ítǒ ǒ, pbétù mǎ mǐì yà ìma nívi Àbadu mànà. ¹⁷ Fùkú Hyátá ò ka kándì dhu kati, óyǒ ale rapé òko atdí dhu tó ngàm̀bì tí, ní ì ale ùnò dhu rǎrǎdù ìì obhó dhu. ¹⁸ Ní ma marádi pbàkà ngàm̀bì tí ma-tírò, ndírò yà ma nívi Àbadu ní átò pbàkà ngàm̀bì.» ¹⁹ Ní Pbàfàrisáyó adù dhu ìvu Yěsù-tsǔ 'àtì: «Ndì Àbanu rǐì àdhà?» Ní Yěsù adù dhu àdu, ndàtì: «Nyǐ nyúni nzá ma, ndírò nyǐ nyúni nzá Àbadu. Nyǐ nyúnǐyana gukyè ìma, ní nyǐ nyúnǐyana ùnǐ Àbadu átò.»

²⁰ Yěsù ambénà wò dhu ùnò dǒ Kàgàwà bhà idzá ndì ndàdì ndàmbe dhu ùdhe dǒ ìndrǔ tò rórò. Kǎdì yà pεrè tí ka kúbhona Kàgàwà tò fùrangà núdǒ ka kárí

òná sàndukù tí. Pbé̀tù, atdí ałe mà náadù nzá kòsò, ìnzá kàbhà kàsùmì nápè àkă nídhuní.

Yèsù rătina ìndrù rărí nżì àdù òwu ndì ndàrà i dhu
²¹ Tdítdò, Yèsù adù àtina Pbayàhúdí nń: «Kàní ma màrà wà, ní nyí nyí nyòpè nyòñè ma, pbé̀tù, nyí nyúve ùvě tí fùkú nzéřnga ǒ. Ma màrà i nyí nyí nżì àdù òwu ùvò.» ²² Ní, Pbayàhúdí adù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nżínzìya ǒ, 'àmbe àtina dǒ: «Kà tí ndòho òho tí, wò kà rătina ìnzí àlě răràdù òwu ùvò ndì ndàrà i rò?»

²³ Ní Yèsù adù àtina abádhí nń: «Nyí ní obvò bhà, pbé̀tù ima ní orù ałe. Nyí ní yà adzi ǒ bhà, pbé̀tù ima ní nżì yà adzi ǒ ałe. ²⁴ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma màti, ùvě tí nyí rărúve fùkú nzéřnga ǒ nń. Obhó tí, ìnzí nyí nyapé dhu à'u ima rărí ndi yà ì'ì arí'ì ałe, ní nyí nyúve ùvě tí fùkú nzéřnga ǒ.»

²⁵ Pbayàhúdí adù dhu ìvu Yèsù-tsù 'àti: «Nyí nyú, nyí ní àdhi?» Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tǒ, ndàti: «Ima ní yà mùhàngú ò rò ndi napèna rò ma marúnona fùkú ałe.

²⁶ Ma mí'ì ábhǒ dhu nyú nà okúku dò rò ma mùnona. Ndirò, ma mí'ì dükú ma mádu anya ìtdì okúya dò rò dhu nà abho nyú. Pbé̀tù, yà ima nívi ałe náarúnona dhu ní obhó dhu. Ndirò, ma máràdù òvòná yà adzi ǒ ałe tò dhu ní kà-tsù ma mí'ì dhu.»

²⁷ Ní Pbayàhúdí náadù nzá dhu ùni Àbanà Kàgàwà-okú dò rò kà rărùbhi òte rǒ fíyò. ²⁸ Ní Yèsù adù àtina abádhí nń: «Ìndrù t'ídhùnà nútǒ nyí nyí mùsàlabhà dǒ nínganí ní ndi nyí nyuniya dhu ma rărí ndi yà ì'ì arí'ì ałe. Ndirò, nyí nyadùya dhu ùni, ìnzí ma rarí atdí dhu mà nónzi ma mòzè ka dhu bhěyi, pbé̀tù, ma marúnona dhu rărí Àbadu Kàgàwà núudhè idù dhu kèlě. ²⁹ Yà ima nívi Àbadu náarí'ì ìnè atdíkpá ma màná. Kùbhà nzá ma atdírdò, yà ma márónzina bìlìnganà dhu ní kà-nyìkpó nófò dhu kèlě

nídhunǎ.» ³⁰ Nírò ní ndi wò dhu bhěyi Yèsù òtè rò, ábhǒ alé nyú náadù kà'ù.

Àbràhamù bhà pbàdzukuru nyú ní àdhi mà?

(Ròm 6.14; Gàl 3.7,29; 1Yù 3.8-10)

³¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna yà ndi nà'ù Pbàyàhúdì nǎ: «Nyǎ nyapé yà ma múnò fùkù dhu nífù, ní nyǎ ní'ina obhó nyú pbàkà ábhàlǎ. ³² Nyǎ nyǎ obhóna núńǎ, ndi obhóna ràdù nyǎbhù nyǎ'ì dükú nyǎ-tírò.» ³³ Ní kǒkò Pbàyàhúdì náadù dhu ìvu Yèsù-tsǎ, 'àti: «Mǎ ní Àbràhamù bhà pbàdzukuru. Ndirò, mǎ mapèna nzá òko atdí alé bhà ino mà tí. Ní ádhu nyǎ nyátina, mǎ rǎrǎ mǎgèrè mǎ'ì dóká mǎ-tírò nǎ?» ³⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu núno fùkù: Ndi alé náapé àmbé nzérenge nónzì dǒ, ní ndi alé ní nzérenge tó ino. ³⁵ Ino ní ìnzǎ rádù àdi idzá alé nyú tí bìlǎnganà alé. Pbétù, alé t'ídhùnà nyú náaràdi idzá alé tí bìlǎnganà. ³⁶ Nírò, Kàgàwà t'ídhùnà nyú náapé àdù nyǎpfo ino-kàsù ò rò, ní nyǎ nyádù ì'ì obhó tí dükú nyǎ-tírò. ³⁷ Ma múni wà dhu nyǎ rǎrǎ Àbràhamù bhà pbàdzukuru. Pbétù, nyǎ nyaràdù mǎnè, ndínǎ nyǎbhù tí ma kohò, ìnzǎ yà ma múnǎna dhu náaràdù ngari àbà afíku ò dhu-okú dǒ rò. ³⁸ Ma marúnǎna dhu ní Àbadu Kàgàwà bhà ma mála dhu. Pbétù, nyǎ nyarónzina dhu ní yà àbaku núno fùkù dhu.»

³⁹ Ní Pbàyàhúdì adù dhu àdu Yèsù tò 'àti: «Àbakà ní'ì Àbràhamù.» Ní kǎdù àtìna abádhí nǎ: «Nyǎ nyǎ'iyana gukyè Àbràhamù bhà inzo nyú tí, ní nyǎ nyóngòyana Àbràhamù anzì kasu nónzì. ⁴⁰ Ma múnò yà Kàgàwà níhìtè idu obhó dhu fùkù. Pbétù, nyǎ nyaràdù mǎnè ndínǎ nyǎ nyǎbhù tí ma kohò. Àbràhamù náanzì nzá dhu wò nyǎ nyarónzina dhu bhěyi. ⁴¹ Nyǎ nyarónzina dhu ní àbaku

arónzina dhu.» Ní abádhí adù àtìnà Yèsù nǐ: «Mǎ ní nǐ mǔnyòni ǒ ka kódhì nzónzo. Àbakà rǐì atdí tí. Ndi Àbakà ní Kàgàwà.»

⁴² Ní Yèsù adù àtìnà abádhí nǐ: «Kàgàwà f'iyana gukyè Àbakù tí, ní nyǐ nyózèyana ma òzè, Àbadhi-ti'ò rò ma mírà, ndirò kivi ndi ima nídhunǐ. Ma mírà nzá ɔvòdu dǒ ma-tírò, pbétù ima nívi nì Àbadhi ndítírò. ⁴³ Ní ádhu ìnzǐ ma múncna dhu náarí dükù àlǔ nǐ? Obhó tí, kǎrǐ nǐ dükù àlǔ, ìnzǐ nyǐ nyádù fǔkù ma múncna dhu ìrì dhu-okú dǒ rò. ⁴⁴ Nyǐ ní àbakù Pfoṃvo bhà inzo. Ndirò, nyǐ nyarózèna nyónzì dhu ní ndi àbakù ózè dhu kèlè. Mùhàngú ò rò, àbadhi ní'ì indrù-tse ɔtdì arí ale. Kǎpèna nzá obhó dhu núnc akèkpá mǎtí, ìmbǎ obhóngá náarí'ì kà ò nídhunǐ. Tìtò ùnc ndi ndi rò, kǎrónzina dhu ní pbìndà màndu nyú. Obhó tí, àbadhi ní tìtò ùnc arí ale, ndirò ka ní tìtò t'ábanà. ⁴⁵ Pbétù ima, ma marúncna dhu ní obhó dhu. Ní, ndi dhu-okú dǒ rò nyǐ nyarí nǐ àdù ma múncna dhu ná'ù. ⁴⁶ Ádhi pbá ale ndi nzínziku ǒ rádù pbàkà nzérénga nítè? Ádhu obhó dhu núnc ma mí fǔkù rò, nyǐ nyarí nǐ àdù ma múncna dhu ná'ù nǐ? ⁴⁷ Kàgàwà bhà inzo rádù kàbhà ɔte ìrì. Pbétù, nyǐ nyarí nǐ kàbhà ɔte ìrì, nyǐ ní nǐ kàbhà inzo dhu-okú dǒ rò.»

Yèsù rǐ ndàtì ádrùngbǎle tí Àbràhamù rò dhu

⁴⁸ Wò dhu-dzidǒ, Pbayàhúdì náadù dhu àdu Yèsù tò 'àti: «Mǎ mùnc obhó dhu nyú, yà mǎ mǎtì nyi rǎrǐ Sàmàriyà tó pbiri ǒ ale, ndirò nzéré-alafí rǎrǐ'ì ùnc rò.» ⁴⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàtì: «Nzéré-alafí rǐ'ì mbǎ údù. Ma mǎrǐ Àbadu Kàgàwà nífù, pbétù nyǐ nyarí nǐ àdù mífù. ⁵⁰ Ma mǎrǐ nǐ indrù rǐ mífù dhu nónc. Pbétù, indrù rǐ mífù dhu nónc arí, ndàdù indrù-ànyǎ ìtdì atdí ale rǐ'ì inè. ⁵¹ Ma mí obhó dhu núnc fǔkù. Ndi

ale náapé ma múnona dhu nífű, ní ndi ale náalaya nzǎ ɔve-ngbò akekpa màtí.»

⁵² Ní Pbayàhúdì adù àtìna Yèsù nǎ: «Ɔtsò! Kòmbí nga ní ndi mà mà'ù dhu ìnè nzére-alafí rárǎ'ì ùnù nǎ. Àbràhamù náavè wà, ndirò Kàgàwà bhà pbànábí mà núuvè wà átò. Ní nyi nyádù àtìna ìngbà dhu bhèyi nyi nyúnona dhu nífű rí ale ralaya nzǎ ɔve-ngbò akekpa màtí? ⁵³ Nyi tí ádrùngbàle nyú, ròsè yà àvávè abhukà Àbràhamù dònǎ? Ndirò, Kàgàwà bhà pbànábí mà núuvè wà átò. Ní nyi nyú, nyi nyózzù nyi àdhi tí?»

⁵⁴ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Dhu í'iyana gukyè ma-tírò ma mǎrí mífű dhu tí, ní ndi ifuta ní'iyana mbà tǎna nà. Pbétù, mífű arí ní Àbadu Kàgàwà, yà nyí nyarátina fűkú Kàgàwà tí. ⁵⁵ Nyí nyúni nzá Àbadhi, pbétù ma múni wà ka. Ma mapé adù àtìna ìnzá ma rúni ka, ní ma nádù ì'ì iwà ma mòngò títòtále tí átò nyí bhèyi. Pbétù ma múni wà ka, ndirò ma mǎrí kà bhà ɔte nífű. ⁵⁶ Abhukù Àbràhamù núuni dhu, àhű ndi raraya àhù ma mǎrà yà adzi ǒ òná idho ò. Ní ndi idho ndi ndàla pbìndà a'uta ǒ rò, kǐdhè níika ndi atdíǒ.»

⁵⁷ Ní Pbayàhúdì adù dhu ìvu Yèsù-tsű 'àti: «Nyi nyú, nyi nyàpé nzá imbò kumì atò mà nísě. Ní, nyi nyala tí àlǎ Àbràhamù?» ⁵⁸ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǎ: «Ma mí obhó dhu núno fűkú: ìnzá ka kàpé Àbràhamù núgu rórò, ma mi'ì ìnè.» ⁵⁹ Nírò ní ndi, Pbayàhúdì náadù 'òpè 'ùwǎ odu, ndínǎ ì ubvú tí ka nǎ. Pbétù, kǎdù ndòrù dòtsí, ndàdù àhù Kàgàwà bhà idza ò rò.

9

Yèsù rǎ ndùmùndúmú tírò ka kugu atdí ale nígű sàbatù-idhò ǒ dhu

(Mrk 8.22-25; 10.46-52)

¹ Otu ǒ ì ówu pbìndà ábhàlǐ mànà rórò, Yèsù ala ndùmùndúmú tíró ka kugu atdí ale. ² Ní kàbhà ábhàlǐ náadù dhu ìvu kà-tsǔ 'àti: «Màlimò, ádhi nzéřnga nanzì ndínǐ wòrí ale nabhù tí kugu ndùmùndúmú tíró? Tí ka nyú ndì ndítírò nzéřnga nanzì? Ndirò ngàtsi nǐ, tí kà t'ábanà mà kà-tsánà mànà ì nzéřnga nanzì?» ³ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ìnzǐ ní àbadhi bhà nzéřnga mà ndì, ndirò ìnzǐ ní kà t'ábanà mà kà-tsánà mànà tó nzéřnga mà ndì. Pbétù, wòrí dhu anzì ndì kà-rǒ ndínǐ Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó obi náavi tí ndì kà-nyutsi. ⁴ Ní, dhu àkǎ àlě rǒnzì yà ma nívi ale bhà kasu àdì ìnga àdì adyíbhengá nga tí ró. Kònzǐ ìnga rǐrà ndínǐ ndatì tí, yà ìnzǐ atdí ale mà rǎdù kasu ònzì iku ǒ nǐ. ⁵ Yà àdǐ ma màdì yà adzi dǒ òná kàsùmì ǒ, ìma ní ndì yà adzi ǒ awáwù.»

⁶ Wò dhu bhěyi ndì ndòtè dhu-dzidǒ, Yèsù isò isò obvò, ndàdù ɔtdɔ nóbhòlò ndì isò nǐ. Tdítdǒ, kǎdù ndì ɔtdɔ nídyì ndàbòlò, ndàdù àtrìnà wò ndùmùndúmú-nyìkpó rǒ. ⁷ Kǎdù àtìnà kà nǐ: «Árà nyu'o nyìkpónu Silòamù tí kátina ùye ka kúyè idha ò.» (Silòamù-tì ní: ìvi tí ka kívi ale.) Ní wò ndùmùndúmú arà idha ò, ndàdù nyìkpóna nú'o. Ní, ányìrò kà rǐ ndàdù rò, kǎdù ndòpè ndàla ìnga mběyi.

⁸ Ní, yà atdíkpá abádhí aróko mànà ale mà, yà kàlǎ arí dhu ùnzǐ rí ìndrǔ-fó ró ale mànà, náapè 'òngù dhu tsùyá, 'àmbɛ àtìnà dǒ: «Tí obhó yà obvò arádi, ndàmbɛ dhu ùnzi dǒ ìndrǔ-fó ale yà?» ⁹ Atdíthená ale náambénà àtìnà dǒ: «Ka nyú ní yà,» ngǔkpà rǎdù àtìnà: «Tìtò! ìnzǐ ní ka wò! Kà mà ófò ì nà ale ní wò.» Pbétù, wò ndùmùndúmú náadù dhu à'ù ndítírò, ndàti: «Ìma nyú ní yà.» ¹⁰ Ní kòrí ale adù dhu ìvu kà-tsǔ 'àti: «Olu, nyìkpónu nyú núngbɛ ì ìngbǎ dhu bhěyi?» ¹¹ Ní kǎdù

dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Yèsù tí kátina ale ní ndi ɔtɔo nàbòlò, ndàtri nyìkpódu rǒ, ndàdù àtìna ma nǐ, ma ràra maru’o nyìkpódu Sìlòamù ò. Ní ma màrà ányì, mu’o nyìkpódu, madù mɔpɛ mala ìnga dòtsí.» ¹² Kòrí ale adù dhu ìvu tdítǔ kà-tsǔ ’àti: «Wò ndi ale rǐ ìngbɔrɔ?» Ní kǎdù dhu àdu, ndàti: «Inzá ma mùni.»

Pbàfàrisáyó rǐ dhu òngù

nyìkpóna ùngbe ndi ndùmùndùmú-tsǔ dhu

¹³ Wò dhu-dzidǔ, ka kadù òwu wòrí ale nà, kowù ùvònà Pbàfàrisáyó-ònzǐ. ¹⁴ Obhó tí, wò Yèsù àbòlò ɔtɔo, ndùngbe ndùmùndùmú-nyìkpó nǐ òná ìdho ní’ì sàbatù-ìdhò. ¹⁵ Ní ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Pbàfàrisáyó mà átò níivú dhu wòrí ale-tsǔ ’àti: «Nyìkpónu nyú nùngbe-ndi ìngbǎ dhu bhěyi?» Ní kǎdù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Yèsù ìdyì ɔtɔo ɔtsúnà-kpò rǒ, ndàtri nyìkpódu rǒ, madù àrà nyìkpódu nú’o ìdha ò. Ní, kòmbí ma mí ìnga nǎlǎ àlà.» ¹⁶ Ní Pbàfàrisáyó nzínzi ǔ atdídhená ale náadù àtìna: «Wòrí dhu nònzǐ ale nírà nzá Kàgàwà bhà rò, ìnzá kǐfu sàbatù-ìdhò nídhunǐ.» Pbétù, ngǔkpà-tsí náadù àtìna: «Nzéréngatále ràdù wòrí wíwì-tidò nónzi ìngbǎ dhu bhěyi*?» Wò dhu adù abádhí-ònga nábhu rùndò ndi ùndò tí. ¹⁷ Ní Pbàfàrisáyó adù dhu ìvu tdítǔ wò ìgǔ Yèsù ìgǔ ndùmùndùmú-tsǔ, ’àti: «Olu ìnyi nyú, nyí nyátina ìngbǎ tí wò nyìkpónu nàbhu rùngbe ì ale nǐ?» Ní kǎdù dhu àdu abádhí tò ndàti. «Wòrí ale ní Kàgàwà bhà nabì.»

* ^{9:16} 9.16 Pbàyàhúdì-bvǔ, ka kòzúnà ɔtɔo àbòlò ka kǐ kadù ìndrǔ ìgu nǐ dhu iwà ka kònzǐ kasu dhu tí. Ní ì kasu-tidò ònzǐ ka kǐ sàbatù-ìdhò ǔ dhu ka kísó ìsǔ tí. Ní, wò Yèsù ònzǐ dhu ní’ì afátá, ràdù kàbhu kòzù nzéréngatále tí.

¹⁸ Pbé̀tù, i P̀bà̀yà̀húdí tó ádròdrǒ ale† núúvò ì dòtsí ìnzǐ à'ù dhu, wòrí ale rí'ì ndùmùndúmú, ní kà ròpè wà ndàla nga kòmbí. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, abádhí núunzi kà t'ábanà mà, kàtsánà màna rìwù. ¹⁹ Ní abádhí iwù ùvò rò, i ádròdrǒ ale níivú dhu, 'àti: «Tí yà ndùmùndúmú tírò ka kugù dhu tí nyí nyarátina idhùkù nyú yà? Olu kàdù ndòpè ndàla nga ìngbã dhu bhèyi kòmbí?»

²⁰ Ní wò ndùmùndúmú t'ábanà mà, kàtsánà màna náadù dhu àdu abádhí tó 'àti: «Mă nyú, mă mùni dhu ní, yàrí ní idhùkà nyú. Ndirò, mă mugù ka ndùmùndúmú tírò. ²¹ Pbé̀tù, kàdù ndòpè ndàla nga ìngbã dhu bhèyi màtí kòmbí dhu ní mă mùni nzá. Ndirò, àdhi mà nábhu kà-nyìkpó rùngbè ì dhu mă mùni nzá. Àbadhi ní iwà óvi ale. Ní nyivù dhu kà-tsù, ndíní kàdù tí róná dhu àwè ndítirò.»

²² Kà t'ábanà mà, kàtsánà màna náadù dhu wò dhu bhèyi P̀bà̀yà̀húdí tó ádròdrǒ ale tò, abádhí-òdò nónzi ì í dhu-okú dò rò. Obhó tí, i P̀bà̀yà̀húdí tó ádròdrǒ ale ní'ì iwà ì níri angyangyi ndíní ì ongó tí Yësù nàtì Krístò tí ìngbàtí íli ndi ale mà nípfò, 'òdì unduta-dzà ǒ rò, ìnzǐ kàdù òzùnà M̀ỳyà̀hudì tí tǐtǐdǒ. ²³ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, wò ndùmùndúmú t'ábanà mà, kà-tsánà màna náadù àtìna P̀bà̀yà̀húdí tó ádròdrǒ ale ní: «Àbadhi ní iwà óvi ale, ní nyivù dhu kà-tsù nyú.»

²⁴ Ní ɔyɔ rí kisé nǐ, P̀bà̀yà̀húdí tó ádròdrǒ ale náanzi wò ndùmùndúmú tí arúbhi ì'ì rò ale, 'àdù dhu òvò fíndà 'àti: «Ǫtso pé dhu Kàgàwà-ònzǐ, nyi rǎrǐ obhó dhu nyú núnɔ. Mă nyú, mă mùni wà dhu wòrí ale rǎrǐ nzéEngatále.» ²⁵ Ní wòrí ale adù àtìna abádhí nǐ:

† 9:18 9:18 P̀bà̀yà̀húdí tó ádròdrǒ ale tí ka kátina iró ale ní P̀bà̀fà̀rìsáyó tí ka kàtì ale kèlě.

«NzÉrEngatále mà tí kà rǐ̀ dhu ma mùni nzá. Pbétù, ùnǐ tí ma mùni atdí dhu ní, ima ní̀ ndùmùndúmú, ní kòmbí ma mí inga nálǎ alá.»

²⁶ Ní abádhí adù dhu ìvu wòrí ale-tsǔ 'àti: «Ádhu nyú wòrí ale nónzi indù? Kàbhù nyìkpónù rùngbe ndì ìngbǎ dhu bhěyi?» ²⁷ Ní kǎdù dhu àdu abádhí tó, ndàti: «Ma màwe wà wò dhu fǔkù, pbétù nyǐ nyàdù nzá ma múnona dhu ìrì. Ní ádhu nyǐ nyòzè mawe nyǐrì tdítđ? Nyǐ nyòzè tí nzá wà nyöngò átò kàbhà ábhàlǐ tí?»

²⁸ Nírò ní ndì Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale núuno dhu wòrí ale nǐ 'àti: «Inyi nyú, nyi ní ndì kàbhà ábhàlǐ. Pbétù mă, mă'ì ní Músà bhà ábhàlǐ. ²⁹ Mǎ nyú, mă mùni wà dhu Kàgàwà mà ratè Músà nà. Pbétù, àdhà rò màtí wòrí alé írà dhu mă mùni nzá.» ³⁰ Ní wò ale adù àtina kòkò Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale nǐ: «Hòkò! Kòni idho rǐ̀ indrù ùkǒ nǐ dhu nyú ní ndì wò, wò nyǐ nyátina inzà nyǐ rùni àdhà rò màtí kǐrà dhu. Pbétù nyìkpódù na kùngbe wà! ³¹ Mǎ mùni iwà dhu, Kàgàwà rǎrǐ̀ nzǐ àdù nzÉrEngatále tó itsòta nírì. Pbétù, ka rǎdù pbìndà itsòta nírì ale ní, pbìndà Uyátá nífǔ arí, ndàdù ndì ndózè dhu ònzì ale. ³² Yà mùhàngú ò rò ndì napèna rò, ka kapèna nzá dhu ìrì atdí ale mà rùngbe yà àdhi tí ka kadhì ndùmùndúmú tírò ale-nyìkpó. ³³ Inzǐ dhu í'ina gukye Kàgàwà bhà rò wòrí ale írà dhu tí, ní kàmbènà nzǐ atdí dhu mà nónzi.» ³⁴ Nírò ní ndì Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale adù dhu ìvu wòrí ale-tsǔ, 'àti: «Inyi nyú, inyi ka kadhì òdhi tí ngbùlùnu nyú mànà pbùkù nzÉrEnga ǒ. Ní nyi tí ndì àdù dhu ùdhe fǎkà?» Wò dhu-dzidǒ, abádhí adù kípfo, ràhù unduta-ìdzà ò rò.

*Inzá Yèsù ná'ù ale ní ndùmùndúmú afina ònǎ rò
(Luk 10.21; 2Kò 4.3-6)*

³⁵ Yěsù itdègu Pbàyàhúdí tó ádròdrǒ alɛ nípfɔ wòrì alɛ iri unduta-ìdzà ò rò dhu níri, ní kǎrà ndì alɛ-tí'ò, ndàdù itsi àtìna kà nǎ: «Inyi nyú, nyi nyá'ù tí wà Ìndrú t'ídhùnà?» ³⁶ Ní, kǎdù dhu ìvu Yěsù-tsǔ, ndàti: «Màlimǒ, ádhi pbá alɛ ndi, ndínǎ ma madù tí à'unà?» ³⁷ Ní Yěsù adù dhu kàtò, ndàti: «Nyi nyàla wà ka! Ndirò ka ní yà nyǎ nyóte nà kòmbí alɛ.» ³⁸ Ní, wò alɛ adù dhu òvò kpangba Yěsù tò, ndàti: «Ádrùngbálé, iwà ma mà'ù nyi.» Kǎdù ndòkò ɔtdyàna dǒ Yěsù-ònzǎ, ndífɔ ka.

³⁹ Wò dhu-dzidǒ, Yěsù adù àtìna: «Ma mírà yà adzi ǒ, ndínǎ ma mɔnɔ tí yà adzi ǒ alɛ-ànyǎ. Ma mírà, ndínǎ yà adzi ǒ ndùmùndúmú nóɔpé tí 'àla nga, yà ìnga àlǎ arí alɛ ràdù 'ùgèrè 'òngò ndùmùndúmú tí.» ⁴⁰ Nírò ní ndi yà Yěsù mà ìí màna atdíkpá ngúfe Pbàfàrisáyó† náadù dhu ìvu kà-tsǔ, 'àti: «Mǎ nyú mà, mǎ nátí ndùmùndúmú átò?» ⁴¹ Ní Yěsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyǎ nyúnǎyana gukyè dhu nyǎ rǎrǎ ndùmùndúmú, ní ka kàmbènà nzí àtìna nyǎ rǎrǎ'ì nzérɛnga nà. Pbétù kòmbí nyǎ nyarádù àtìna àlǎ nyǎ rarí ìnga àlǎ. Ní ka kùni wà dhu, fùkú nzérɛnga rǎrǎ'ì otùna nyú ǒ.»

10

Tàmà t'úndatatále tó mbólí
(Zàb 23; Zèk 34.1-4; 1Pé 2.24-25; 5.1-4)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yěsù adù àtìna tǎtǎdǒ kǒkò Pbàfàrisáyó nǎ: «Ma mí obhó dhu núnɔ fùkù. Ìnzǎ arótsù kàlì-lí*, tàmà tó kàlì ò alɛ, pbétù yà kàlì dònǎ arúpo ndòyò ndi kàlì ò alɛ ní ogbotále, ndirò ka ní ɔbi nǎ arí dhu ùdhǎ ìndrú-fó rò alɛ. ² Pbétù, yà kàlì-lí arótsù

† 9:40 9.40 ǒzù 18 otu ǒ ka kàndǎ dhu * 10:1 10.1 Pàlèstina tó pbìri ǒ, ka kitsúnà tàmà kàlì ò kùbhingá, kadù atdí undatatále ìli ròdò ndi kàlì-lí'ò.

ale ní ndi tàrà ùnda arí ale. ³ Kà tò nga ní ndi kàlì-li'ò òdo arí ale rǎdù kàlì-átù ùngbe kà ròtsù òná kàlì ò, tàrà rǎdù kùni tǔna rǒ ní. Ní, kà rǎdù pbìndà tàrà nyú núnzi òvòya rǒ, ndàdù ipfona rùvò kàlì ò rò†. ⁴ Ní kóró ndi ndípfo pbìndà tàrà, rùvò kàlì ò rò dhu-dzidǒ, kà rǎdù àdi ndàmbe àrà dǒ angyi abádhí dò-tsíró, abádhí rǎdù 'òdhò owùna ǒ, kà-tù ì ùni dhu-okú dò rò. ⁵ Tàrà rǐ nzǐ àdù òwu olo tí rǐ'ì ale-owù ǒ, pbétù abádhí rǎdù òtse òtse tí kà-tsù rò, inzà ì ùni kà-tù nídhunǐ.»

⁶ Yèsù ùno wòrí mbóli Pbfàrìsáyó tò, pbétù wò kùnò abádhí tò dhu náadù nzà abádhí-dò nálù.

Yèsù ní ídzi undataba

⁷ Yèsù adù àtìna tdítǒ abádhí nǐ: «Ma mí obhó dhu núnzi fùkù, ìma ní ndi tàrà tó kàlì tó tsàtsù. ⁸ Kóró ale yà angyinà rò íwù idù ní'ì ogbotále, ndirò òbi nǐ arí dhu ùdhà indrǔ-fó rò ale. Pbétù, tàrà adù nzà abádhí-tù núnzi. ⁹ Ní, ìma ní ndi kàlì tó tsàtsù. Ndi ale náapé ìtsù ùduná, ní rǎdù ògù ògù. Kà rǎdù òtsù kàlì ò, ndàdù àhù kàlì ò rò. Ndirò kà rǎdù ònyù nába àba. ¹⁰ Ogbotále náaríra dhu kèlǐ ndi nduwé tí. Ndirò kǎrí ìrà, ndínǐ ndi ndokye tí dhu, ndàdù dhu ìnza. Pbétù ìma nyú, ma mírà ndínǐ indrǔ abá tí ípìrǒnga, ndirò ndínǐ abádhí abá tí ka abhò nyú ròsè.

¹¹ Ìma ní ídzi undataba. Ídzi undataba náarí pbìndà ípìrǒnga nádzǐ òve tò pbìndà tàrà-okú dò rò. ¹² Tàrà ùnda arí ndínǐ ka kùbhò tí ndi ale ní nzǐ tàrà-àbadhi. Kǎpé nyàmàsò rǐrà dhu nálà, ní kà rǎdù òku tí òku, ndàdù tàrà ùbhà vǐyà dǒ rò. Ní, nyàmàsò rǎdù atdídhená tàrà nùmbà ndàrà nà, ndàdù ngùkpà-ǒnga nífalà. ¹³ Obhó tí, fùrangà-okú dò rò rí kasù ònzi ale,

† 10:3 10.3 Pàlèstina tó pbìrì ǒ, tàrà okónà màhò ǒ. Ndirò kóró ì màhò nóongónà ì'ì fǐyó undatátale nyú nà.

náaff àtdu tàrà rǔve dhu rǐ nzǐ àdù. ¹⁴ Ima ní ndi idzi ùndataba. Ma múni wà pbàkà tàrà, ndirò pbàkà tàrà nùni wà ma. ¹⁵ Àdhàdhì Àbadu nùni ma, madù Àbadu nùni dhu bhëyi, ma mádzi wà pbàkà ípirǒnga ɔve tò pbàkà tàrà-okú dō rò. ¹⁶ Ndirò, ma mí'ì inè ngǔkpà pbàkà tàrà nà, kǎkà ìmbǎ rǐ'ì yàrí kàlì ò. Ní, ma màkǎ marà ì tsí nídi átò madu kàlì ò. Abádhí rǎdù túdu ìrì ìri. Ndi dhu bhëyi ní ndi, tàrà tó màhò rǎdù ì'ì atdí tí, ùndana rǐ ale rǎdù ì'ì atdí tí átò.

¹⁷ Àbadu ózè ma, pbàkà ípirǒnga ma mádzi ɔve tò, ndínǐ madùya tí àbàrà tdítđò dhu-okú dō rò. ¹⁸ Pbàkà ípirǒnga nódyi rǐ atdí ale mà rǐ'ì mbǎ, pbétù, ma mí pbàkà ípirǒnga nádzi ma-tírò ɔve tò. Ma mí'ì inè ádrùngbǎnga tó ɔbi nà madzi pbàkà ípirǒnga ɔve tò, ndirò ma mí'ì inè ɔbi nà mabà ndi ípirǒnga tdítđò. Wòrí ní ndi Àbadu nùyǎ idù dhu.»

¹⁹ Ní wò Yèsù ùnò ɔte-okú dō rò, Pbàyàhúdì-ǒnga náadù ndùndò ùndo tí tdítđò. ²⁰ Abádhí nzínzi ǒ, ábhǒ ale nyú náambénà àtìna dǒ: «Ìnè pfòmvo rǐ'ì yàrí ale ò. Àrǐ rǐ'ì kà dǒ. Ní ádhu nyǐ nyí kà-tsǔ dhu ìri ní?» ²¹ Pbétù ngǔkpà-tsí ambénà àtìna dǒ: «Ìnzǐ pfòmvo rǐ'ì ònà ale rǎdù òte wò dhu bhëyi. Pfòmvo tí àdù ndùmùndúmú-nyìkpó ùngbe ùngbǐ?»

Ìndrǔ rǐ Yèsù àpà 'ùbvǔ odu nǐ dhu

²² Yèrùsalɛmà tó kíǒ ǒ, Pbàyàhúdì náambénà yà Kàgàwà bhà idza ka kitsu tdítđò dhu níre ka kongónà nǐ mǔhèndù nónzì dǒ. Ndi kàsùmì ní'ì ádrùngbǎ giri tó kàsùmì. ²³ Ní ndi idhò ǒ, Yèsù ambénà ùbhi dǒ Kàgàwà bhà idza-lí, «Sòlòmónì bhà mbàrazà» tí kátìna mbàrazà-tsìnǎ. ²⁴ Ní ngúfe Pbàyàhúdì andu ì, 'àkpòrò kà-ngbò, 'àdù dhu ìvu kà-tsǔ, 'àti: «Nyí nyú, nyí nyabhùya afíka

ràgùrù ndì ràrà àhù ife idho tí? Nyi nyapé ì'ì Krístò nyú tí, ní óvò pé ndì dhu k pangba fàkà.»

²⁵ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma m'òvò wà wò dhu fùkù, pbétù nyí nyá'ù nzá ndì dhu. Yà Àba Kàgàwà-òvò r'ò ma m'òvònzina wiwì, náarí ndì àdhi-pbá aE màtí ma mí'ì dhu nítè. ²⁶ Pbétù, nyí nyarí nzí ndì dhu ná'u, ìnzí nárí nyí pbàkà tàrà nzínzi ò tàrà dhu-okú d'ò r'ò. ²⁷ Pbàkà tàrà náarí t'udu ìrì ìrì. Ma múni wà abádhí, ndirò abádhí náarádù owùdu n'ngù. ²⁸ Ndirò, ma mí dhòdhòdhóngà tó ìpìr'ngà nábhù owùdu n'ngù aE t'ò. Ní abádhí núuwíyà nzí akεkpá màtí afíyà ònà r'ò. Ndirò, atdí aE mà n'udháya nzí abádhí fudú r'ò. ²⁹ Àba Kàgàwà yà abádhí nibho fudú, ní ádr'ngbàE ròsè k'óró aE d'òná. Ndirò, atdí aE mà r'ì'ì ìmbà òbì nà ndìdhà atdí dhu mà Àbadu-fó r'ò. ³⁰ Ìma, Àbadu Kàgàwà màrà, m'á'ì ní atdí aE nyú.»

³¹ Ní, Pbàyàhúdì náadù odu ùwa tdít'ò, ndíní ì ubvú tí Yèsù n'í. ³² Pbétù, Yèsù adù àt'ìnà abádhí n'í: «Ma mábhù nyí nyàla ábh'ò ìdzì dhu nyú yà Àba Kàgàwà íbhò idù òbì n'í. Ní, ádhu ndì k'òk'ò ì dhu nzínzi ò, nyí nyí mapà nyùbvù ma odu n'í okúna d'ò r'ò?» ³³ Ní Pbàyàhúdì adù dhu àdu Yèsù t'ò, 'àti: «Ìnzí ní ìdzì dhu-okú d'ò r'ò nga ndì m'á mí m'apà m'ùbvù nyí n'í. Pbétù, m'á mòzè m'ùbvù nyí okúna d'ò r'ò dhu ní, nyí ny'ùnò dhu nzéE nyú Kàgàwà n'í dhu. Ìnyi ní ìndrù-tsí dhu, ní nyí nyádù àt'ìnà ìngbà dhu bhèyi, nyí r'ar'ì Kàgàwà!» ³⁴ Yèsù adù dhu àdu tdít'ò abádhí t'ò, ndàti: «Fùkù Hyátá* ò ka kándí tí nzá dhu, kati: «Ìma Kàgàwà, ma màtí nyí n'í, nyí r'ar'ì m'ngù-nzo?» ³⁵ Àl'è k'ùni wà dhu atdí aE mà r'ar'ì nzí adù Kàgàwà bhà Andítá-tì n'ngèE. Kàgàwà átì pb'ìndà òE ka k'ùnò fíyò aE-òvò m'ngù-nzo tí. ³⁶ Ní, Àba Kàgàwà ópì ndì ìma,

* 10:34 10:34 Zàb 82.6

ndìvì ma yà adzi ǒ. Ní, yà ma mátìna, ìma ràrǐ kà t'ídhùnà rò, nyǐ nyádù àtìna ìngbǎ dhu bhěyi ma rùnò dhu nzéɛ nyú kà nǐ? ³⁷ Dhu apé ì'ì ìnzǐ ma mǎrí Àbadu bhà kasu ònzi dhu tí, ní dhu àkǎ nzá nyǎ'ù ma. ³⁸ Pbéttù, dhu apé ì'ì ònzi ma mǎrí kàbhà kasu ònzi dhu tí, ní ìnzá màtí nyǐ nyǎ'ù ìma nyú rò, dhu àkǎ nyǎ'ù yà ma mǎrónzina kasu. Ma mùnò wà dhu, ndínǐ ndì dhu alú tí dùku, nyǎdù dhu ùnì mběyi nyú Àbadu rǎrǐ'ì nyudutsì, ndirò ma rǎrǐ'ì kà-nyutsì.» ³⁹ Ní, Pbàyàhúdí tó ádròdrò ale náadù dhu ònzi tdítǒ ndínǐ ì alú tí Yèsù 'òsò. Pbéttù, Yèsù adù ndàwili abádhí-fó rò, ndàrà.

⁴⁰ Ní Yèsù adù ndàdu, ndàrà tdítǒ Yòròdanì tó idha-akpà-adzè, yà Yùwanì úbhì bàtizò ùbho rǒ angyinǎ rò ìndrù tò ì, ndòngò àdì ànyì. ⁴¹ Ní ànyì, ábhǒ ale nyú nóowúnà iwu rǒ kà ì, 'adù òwu àtìna rǒ nzínziya ǒ: «Obhó tí, Yùwanì nónzi nzá atdí wìwì mà. Pbéttù, yàrí ale dǒ kǎrà àwènà rǒ kóró dhu ní'ì obhó dhu nyú.» ⁴² Ní ábhǒ ale nyú náadù Yèsù à'ù ànyì.

11

Làzarù bhà ɔve
(Yùw 5.21; 6.40)

¹ Làzarù tí kátìna atdí ale ní'ì andì nà. Ndi ale nóongónà àdì Bètànìyà tí kátìna pbanga ǒ. Ndirò, Bètànìyà ní'ì Màriyà mà, awènà Màrità mànà, mà tó pbanga. ² Ndi Màriyà ní ndì, yà Ádrùngbǎle Yèsù-pfò dǒ adù àrà ndrùù róngu akye nódhò, ndàdù kà-pfò-ngbò núndo dònà-ká nǐ. Ndirò, ka ní'ì ndì wò andì nà ì'ì Làzarù t'áwènà. ³ Ní, Làzarù t'áwèna náavi ìndrù ràrà dhu òvò Yèsù tò, ndàtì: «Ádrùngbǎlé, kànǐ yà atdí dǒ nyì nyóze ale, Làzarù rǐ'ì andì nà.» ⁴ Ní wò dhu ndì ndìrì rò, Yèsù adù àtìna wò ale nǐ: «Wò Làzarù rǎndì nǐ

andi rǐ nǐ kàbhǔ rǒvè dòtsí. Pbé̀tù, ndi andi àlǔ ka ndínǐ Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó obi nitè tí, ndàdù kà t'Ídhùnà bhà ádrùngbǎnga tó obi nitè átò.»

⁵ Yèsù azè Màrità mà, awènà Màriyà màna, ndàdù Làzarù nózè átò. ⁶ Ní, Làzarù rǎndi dhu ndi ndìrì rò, Yèsù adù óyǒ idho nyú nónzì, yà ndi andi tó màkǔrù ótù ndi ònà ngari ò. ⁷ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù àtìna p̀bìndà ábhàlǐ nǐ: «Kàdu àlě Yùdeyà tó p̀bìrì ò.» ⁸ Ní, ábhàlǐ adù dhu ìvu kà-tsǔ 'àtì: «Hòkò M̀lìmò! Kòmbí tí ní P̀b̀yàhúdí nàpà 'ùbvù nyi odu nǐ. Ní nyi nyòzè tí nyadu nyi ànyì t̀d̀t̀d̀?» ⁹ Ní Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsǔ, ndàtì: «Adyíbhengá nga ǒ, adyifò-sisì náatí obhó ongo ìì atdí kumì dóná óyǒ nà? Ní ìndrǔ apé àmbe ùbhi dǒ adyíbhengá, ní ndi ale rǐ nǐ adù ndàgìlì ndìtsì, yà adzi dǒ awáwù nálǎ ndi ndí dhu-okú dò rò. ¹⁰ Pbé̀tù, kǎpé àmbe ùbhi dǒ kúbhingá, ní kà rǎdù àrà ndàgìlì rǒ ndìtsì, ìnzǐ ndi ndí ìnga nálǎ dhu-okú dò rò.» ¹¹ Wò dhu ndi ndùnò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna p̀bìndà ábhàlǐ nǐ: «Àlě t'òdhìnà Làzarù nódhò òdhò tí. Pbé̀tù, ma m̀rà ndínǐ ma mitsi tí k̀nga idho ò rò.» ¹² Ní, Yèsù bhà ábhàlǐ adù dhu àdu 'àtì: «Ádrùngbǎlé, kǎpé ìì òdhò tí òdhò dhu tí, ní kà rǒgù ògù.» ¹³ Obhó tí, Yèsù azè ndùnò dhu nǐ, iwà Làzarù rǒvè. Pbé̀tù, kàbhà ábhàlǐ adù dhu ìrè idho nyú dǒ kà r̀r̀t̀t̀. ¹⁴ Ní, Yèsù adù dhu òvò k̀pangba abádhí tò, ndàtì: «Làzarù òvè wà. ¹⁵ Ndìrò, idhèdu nìka okúkù dò rò dhu ní, ìmbǎ ma m̀ì ànyì dhu. Ní, wò ndi dhu ònzì ndi, ndínǐ nyǐ nyadù tí ma à'ù. Ní, kòwu pé ndi Làzarù òvè ì.» ¹⁶ Nìrò ní ndi Yèsù bhà ábhàlǐ nzínzì ǒ atdí ale, T̀masì tí k̀tìna, yà ka kongónà adù ànzìnà átò Didimò* tí, náadù àtìna ngǔkpà ábhàlǐ nǐ: «Kòwu átò ànyì, ndínǐ àlě k̀vè tí atdíkpà M̀lìmò màna.»

* 11:16 11.16 D̀dimò-tì ní ozo tí ka k̀gù ale.

Yèsù ní ìndrù àbhù rádù rìngbè ndì,
ndírò ípìrǒngà àbhù rádù ìndrù tò ałe dhu

¹⁷ Yèsù itdègu àrà àhù BÈtànìyà, ní kätù Làzarù iwà ka kótdù ka ró idhò àhù ifò ró. ¹⁸ Ndi BÈtànìyà tó pbanga níí mbèmbè ìbhù kilòmětèrè tí Yèrùsàlemà tó kigò rǒ rò. ¹⁹ Ní, Pbhàhúdì nzínzì ǒ ábhǒ ałe nyí níwú Màrità mà Màriyà mànà-ti'ò, ndíní ì opé tí abádhí-afí adòyà Làzarù bhà ɔvε-okú dò rò. ²⁰ Ní, Màrità níitdègu Yèsù rǐrà dhu ìrì, ní kädù ndìvà, ndàrà kàkɔ otu ò rò. Pbétù, Màriyà adù àdi idza. ²¹ Ní, Màrità itsi àtìna Yèsù nǐ: «Ádrùngbálé, nyi nyí'iyana gukyè iró, ní adòdu óvèyana nzí. ²² Pbétù, ma mùni wà dhu, kòmbí màtí Kàgàwà rǐrǐ fóná nyi nyónzina kóró dhu nábhù àbhù ìndù.» ²³ Ní, Yèsù adù àtìna Màrità nǐ: «Adònu rǐ ndìngbè ìngbè ìbhù ò rò.» ²⁴ Ní, Màrità adù àtìna kà nǐ: «Ma mùni wà dhu, yà adzi ǒ dhu-tsù rǐ ndòdì nínganí, yà ùvǔvè ałe kóró rǐ 'ùngbè rò, àbadhi rìngbèya ndì ìngbè átò.» ²⁵ Ní, Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Ima ní ndì ìndrù àbhù rádù rìngbè ndì, ndàdù ípìrǒngà nábhù ìndrù tò ałe. Ní, òvè tí màtí ima ná'ù ałe náapé òvè, ní rǐdù ípìrǒngà nába àbà. ²⁶ Ndirò, ìnè rǐ'ì pbìndà ípìrǒngà nà, ndàdù ma'ù ałe, ní rǐ nǐ adù òvè akèkpá màtí. Nyi nyà'ù tí wà yà ma mùnò dhu?» ²⁷ Ní, Màrità adù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Iwà ma mà'ù ndì dhu Ádrùngbálé. Ma mà'ù wà dhu ìnyi rǐrǐ ndì Krístò, Kàgàwà t'ídhùnà, yà yàrí adzi ǒ rǐrà dhu tí ka katì ałe.»

Yèsù rǐ Làzarù òdzi dhu

²⁸ Wò dhu bhèyi ndì ndàdu dhu Yèsù tò dhu-dzidǒ, Màrità náadù àrà awènà Màriyà nánzì. Ní, idza ndì ndòtsù Màriyà ì rò, Màrità náadù dhu òvò kàtò bhèlu ǒ, ndàti: «Màlimò ìrà wà. Ní kà rǐ nyanzi.» ²⁹ Ní wò Màrità

ùnrò dhu ndì ndìrì rò, Màriyà adù àhù àrì nyú tí, ndàrà Yèsù rǐǐ i.

³⁰ Wò ndì kàsùmì ǒ, Yèsù iǐ inzà ndì ndàpè ìtsù pbanga ò ró. Pbétù, kǎdù ìǐ àdì ndì ndàdì yà Màrità mànà ì òtùnà ì ònà ngari ǒ ró. ³¹ Pbàyàhúdì níǐ atdíkpá Màriyà mànà idzá, 'àdù àmbè kà-afí nópè dǒ. Ní, Màriyà ìvà ndì, ndàhù àrì nyú tí dhu ì àla rò, abádhí adù ìvà átò, 'òwù kǒwù ǒ. Abádhí atì ka yà Làzarù ka kótdù ì rárà, ndàrà òdzi ànyìrò dhu tí.

³² Ní, yà Yèsù rǐǐ ró ndì ndàrà àhù rò, Màriyà níitdègu Yèsù àlǎ, ní kǎdù ndìbvu obvò kà-pfò rǒ, ndàdù àtìnà kà nǐ: «Ádrùngbǎlé, nyi nyí'iyana gukyè iró, ní adòdu óvèyana nzǐ.» ³³ Ní Màriyà mà, yà owùna ǒ iwù Pbàyàhúdì mànà rǒdzi dhu ndì ndàla rò, izu nùuka Yèsù atdídǒ, afína ràmbe inga ìrè dǒ. ³⁴ Nírò ní ndì Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tǔ, ndàtì: «Nyǐ nyótdù ka ìngbòró?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò 'àtì: «Ádrùngbǎlé, ìrà ndínǐ nyi nyala tí ànyìrǒ nga.» ³⁵ Nírò ní ndì Yèsù adù òdzi. ³⁶ Ní, Pbàyàhúdì adù òko 'àmbè àtìnà dǒ: «Ìgyò! Nyàndà pé kǒzè Làzarù tí dhu!» ³⁷ Pbétù, abádhí nzínzì ǒ atdídhená alé náadù àtìnà: «Hòkò! Wò alé nyú ní ndì ndùmùndúmù-nyìkpó nábhù rùngbè ndì. Ní kǎbhùyana tí obhó Làzarù ìnzǐ ròvè?»

Yèsù rǐ Làzarù nábhù rùngbè ndì òvè-bvù rò dhu

³⁸ Kǒkò Pbàyàhúdì rùngbè dhu ndì ndìrì rò, izu náadù Yèsù ùka atdídǒ nyú. Ní, abádhí adù òwu Làzarù ka kótdù i. Ka katdù ka ònà ibhu níǐ bhalabhala ò ka kógyè, kadù lina'ò nǎpbi odu-íyà-ba ní ibhu. ³⁹ Ní, ànyì ì òwù ùvò rò, Yèsù atì yà tìnà ìǐ alé nǐ: «Nyògere wò odu ibhu-lí rò.» Ní Làzarù-bvù t'áwènà Màrità náadù Yèsù ìso, ndàtì: «Ìnzè Ádrùngbǎlé! Wò abvo nópè wà ndòngù atdídǒ. Kònzì wà ìfò idhò nyú ibhu ò.» ⁴⁰ Pbétù,

Yèsù adù dhu àdu Màrità tò, ndàti: «Ma màtinà tí obhó nyi nǎ, nyi rapé ima ná'u, ní nyi rǎrǎ adù Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù nála?» ⁴¹ Ní, ka kadù odu nógèrè ibhu-lí rò. Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù nyìkpóna náva ndàndà ɔrù nga, ndàdù ndàtsò, ndàti: «Àba Kàgàwǎ, ma màbhɔ ɔtsò indù, tsùdú dhu nyi nyìrì nídhunǎ. ⁴² Obhó tí, ma mùni wà dhu ìrì nyi raróngo tsùdú dhu ìrì bìlìnganà. Pbétù, ma mǎtsò ma wò dhu bhèyi dhu ní, ndínǎ kǎkǎ ngbǒdu nàkpòrò ìró ale náa'u tí dhu inyi rǎrǎ ndì nyi nyívi ma.»

⁴³ Wò dhu ndì ndòrì dhu-dzidǒ, Yèsù adù Làzarù nánzi ɔrù tǔna nyù nà, ndàti: «Làzarù, áhù wòrǎ ibhu ò rò.»

⁴⁴ Ní, Làzarù adù àhù ibhu ò rò, ɔtsùna mà, pǎɔna mànà ka kùndilǎ abvo ùtdù ka karí òná mberù nǎ, kadù nyìna níso mbèrèsè nǎ rǒrò. Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna ihé-yà nǎ: «Nyùnga Làzarù, nyǎdù ùbhànà rǎrà ìbha.»

Yèsù ònɛ ka kǐ ndínǎ ka koho tí dhu
(Zàb 71.10; Mát 26.1-5; Mrk 14.1-2; Luk 22.1-2)

⁴⁵ Yà Màriyà màrǎbvù iwùna, 'adù Yèsù ònzì Làzarù rǒ dhu àla Pbàyàhúdì nzínzì ǒ, ábhǒ ale nyù náadù Yèsù à'ù. ⁴⁶ Pbétù, abádhí nzínzì ǒ atdídhená ale náadù òwu Pbàfàrisáyó-tí'ò, 'adù yà Yèsù ònzì dhu àwɛ abádhí tò. ⁴⁷ Ní, ndì dhu ì ìrì rò, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Pbàfàrisáyó mànà, náadù yà Pbàyàhúdì-bvù ádròdrǒ anya nítdì arí ale-tsù núndu. Nírò ní ndì abádhí náadù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzínziya ǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Wòrǎ ale rǎrà ábhǒ wíwì nyù nónzì rǒ. Ní ádhu ndì àkǎ àkǎ àlě rònzì? ⁴⁸ Àlě kapé kùbha ràmbe ndì dhu ònzì dǒ, ní kóró ale rǎ kà'u. Ndirò Pbàrómá tó pbìrì ǒ ádròdrǒ ale náadùya iwu, 'ùgolo àlě tó Sòmǎ-dzà, 'adù àlě tó pbìrì nínza.»

⁴⁹ Kǒkò ì P̀b̀ỳà̀h̀ú̀dí̀-̀b̀v̀ǔ̀ ádr̀òdr̀ǒ anyá nít̀d̀ì arí ale nzínzì ǒ, atdí ale-òv̀ò ní'ì Kàyafà. Ní ndì atò ǒ, ka ní'ì ndì p̀b̀àk̀ùh̀ánì tó ádr̀òdr̀ǒ ale dǒ kamà. Ní, kǎti ɔd̀h̀ina nǐ: «Nyǐ nyú nyǐ nyùnì nzá atdí dhu mà wò dhu ò. ⁵⁰ Nyǐ nyùnì tí obhó dhu, dhu r̀àk̀ànà atdí ale k̀èl̀ě r̀òv̀è kóró ale tó ngari ǒ, ìnzǐ àlě tó p̀b̀ìr̀ì ǒ kóró ale-t̀s̀è náadù tí ndòtdì?» ⁵¹ K̀ǔ̀ǹò nzá wòrì dhu d̀òna nyú ò r̀ò àh̀u r̀ór̀ò. P̀b̀ét̀ù, wò ndì atò ǒ ndì ndì'ì ndì p̀b̀àk̀ùh̀ánì tó ádr̀òdr̀ǒ ale dǒ kamà tí dhu-okú d̀ò r̀ò, kǎv̀ò dhu angyangyi, K̀àg̀àwà bhà Nabì bhèyi, ndàti: Yèsù r̀àk̀á ndòv̀è P̀b̀ỳà̀h̀ú̀dí̀ tó ngari ǒ. ⁵² Ndirò, kǎti átò kà r̀àr̀ǐ nzǐ òv̀è P̀b̀ỳà̀h̀ú̀dí̀ tó ngari ǒ tí, p̀b̀ét̀ù kà r̀àk̀á ndòv̀è ndínǐ ndì ndundu tí yà adzǐ ǒ ì nífalà K̀àg̀àwà bhà inzo-t̀s̀ù, ròkò atdíkpá.

⁵³ Ní, r̀òp̀è ndì ndì idhò ǒ r̀ò, P̀b̀ỳà̀h̀ú̀dí̀-̀b̀v̀ǔ̀ ádr̀òdr̀ǒ ale náapè 'ònè Yèsù ndínǐ ì adù tí àbh̀unà kohò. ⁵⁴ Wò dhu-okú d̀ò r̀ò ní ndì, Yèsù adù ndòp̀è ìnzǐ ndàrà ùbhi r̀ǒ k̀p̀angba P̀b̀ỳà̀h̀ú̀dí̀ nzínzì ǒ. P̀b̀ét̀ù àbadhi mà, p̀b̀ìndà ábhàlǐ mànà, náadù 'ìv̀à 'òwù yà r̀ùng̀ù-t̀ì'ò arí'ì mùlengù ǒ atdí p̀b̀anga ɛ̀f̀ùr̀à̀yìm̀ù tí kátina ò, 'adù òko ànyì.

⁵⁵ Wò ndì k̀às̀ùm̀ì ǒ, P̀b̀ỳà̀h̀ú̀dí̀ tó P̀ásìka tó mùh̀end̀ù-ìd̀h̀ò ní'ì iwà ndì ndìndù ndì r̀ó. Ní, ábh̀ǒ ale nyú níwù f̀ỳó p̀b̀anga ònà r̀ò, 'ìwù ùv̀ò angyinà r̀ò P̀ásìka tò Ỳèr̀ùs̀àl̀èm̀à tó k̀ìg̀ò ò, ndínǐ ì u'ò tí ì, 'ìl̀à K̀àg̀àwà-nỳìkp̀ó ǒ†. ⁵⁶ Ní, Ỳèr̀ùs̀àl̀èm̀à ì òwù ùv̀ò r̀ò, abádhí ambénà Yèsù ònè dǒ. Ní K̀àg̀àwà bhà-dzá ì f̀í'ì r̀ór̀ò, abádhí ambénà dhu òng̀ù dǒ ts̀ùỳá nzínziya ǒ,

† ^{11:55} ^{11:55} P̀b̀ỳà̀h̀ú̀dí̀ tó m̀ànd̀ù ní'ì 'ù'ò ì, 'ìl̀à K̀àg̀àwà-nỳìkp̀ó ǒ P̀ásìka tó mùh̀end̀ù tò, àdhàdhì yà f̀ỳó s̀òm̀à tó m̀ànd̀ù nòzè ka dhu bhèyi (2 ì nanzì 30.17-20).

'àmbe àtìna dǒ: «Ádhu nyǐ nyìrè kà-dǒ? Tí ìnzǐ kà rǎrǐ ìrà m̀hèndù ǒ?» ⁵⁷ P̀bàkùhání tó ádròdrǒ alé mà, P̀bàfàrisáyó màna náadù dhu ùya ìndrù tò 'àti: «Atdí alé mà náapé Yèsù rǐ ró nga núnǐ, náká ndítè ka ndínǐ kadù tí òwu kòsò.»

12

Màriyà rǐ Yèsù-pfò nùtrí ndrùù róngu akye nǐ dhu (Màt 26.6-13; Mrk 14.3-9; Luk 7.36-50)

¹ Azà ìdho tí Pásika tó m̀hèndù ìdho nùbhà ndì rórò, Yèsù ìvà ndì ndàrà Bètaniyà tí kátina pbanga ǒ. Ndi pbanga nǐ yà kàbhù rìngbè ndì ɔve-bvù rò Làzarù mà tó pbanga. ² Ní ànyì, ka kabhù ònyù kà tò. Màrità náambénà ònyù núnò dǒ abádhí tò, Làzarù ràdù ì ì átò ndì ònyù ònyu rí atdíkpá Yèsù màna alé nzínzì ǒ.

³ Nírò ní ndì Màriyà nídyi ndrùù róngu akye tó atdí lítrè-ǒnga ka kùndò ɔɔ tó atdínga, ndòdhò Yèsù-pfò dǒ. Ndi akye nǐ nardò tí kátina ìrǐ-vǐ nǐ ka kóbhòlò, odzina ràdù ì ì ɔrú nyú akye. Wò dhu-dzidǒ, Màriyà adù Yèsù-pfò-ngbò núndo dóna-ká nǐ, ndì akye-dzi ràdù ndítu, ndàká kóró ànyì-dzá. ⁴ Ní wò dhu ndì ndàla rò, Yèsù bhà ábhàlǐ nzínzì ǒ atdí alé, Yudhà ìskàriyotà tí kátina, yà Yèsù ìpfo arana ndàbhù òmvǔ-fó alé, níivú dhu, ndàti: ⁵ «Ádhu ìnzá ka kàbhù wòrǐ akye kodzì ìbhù miyà ònari* rǒ, kadù ndì fùrangà núnò nákwátále tó nǐ?» ⁶ Kùno nzá wò dhu nákwátále-izù ndì ndàla dhu-okú dò rò. P̀bétù, kùno ka ogbotále tí ndì ndí ì dhu-okú dò rò. Obhó tí, kǒngónà ndì fùrangà tó ìsòwǔ nódò, ndàdù àrà ndì fùrangà núwe rǒ afína òzè dhu bhèyi. ⁷ Ní, Yèsù adù dhu àdu Yudhà tò, ndàti: «Ùbhà Màriyà radì! Ítsè

* ^{12:5} ^{12:5} ìbhù miyà ònari nǐ mbèmbè atdí atò nyú tó kasù tó m̀kimbà.

ka rɔdɔ wɔrɪ akyɛ ima ka kotdɔya ònà idho tò. ⁸ Nyɛ nyóngo òko nǎkùtálɛ mànà bìlìnganà, pbétù àlě, àlě kí nzɛ ongo òko nyɛ mànà bìlìnganà.»

Pbàkùhání tó ádròdrɔ̄ alɛ rɛ ʼiri, ndínɪ ì abhù tí Làzarù kohò dhu

⁹ Pbàyàhúdì tó ihé-yà níitdègu Yèsù rɛʼi Bètàniyà dhu ʼiri, ní abádhí adù òwu ányì. Abádhí awù nzá ányì Yèsù-okú dò rò tí, pbétù abádhí awù ányì ndínɪ ì adù tí yà Yèsù ábhɛ rìngbè ndì ɔvɛ-bvù rò Làzarù-ngbò mà nála átò. ¹⁰ Nírò ní ndì pbàkùhání tó ádròdrɔ̄ alɛ náadù ʼiri ndínɪ ì abhù tí Làzarù kohò átò. ¹¹ Obhó tí, ábhɔ̄ Pbàyàhúdì nyú nòowúnà ùvò rɔ̄ abádhí nzínzi ɔ̄ rò, ʼàdù Yèsù náʼù kòkú dò rò.

Yèsù ròtsù Yèrùsàlɛmà tó kigò ò dhu

(Màt 21.1-11; Mrk 11.1-11; Luk 19.28-40)

¹² Tsútsǎ nìnganì, yà Pásìka tó m̀hɛndù ò íwù Yèrùsàlɛmà tó kigò ò ihé-yà níiri dhu, Yèsù ràrɛʼi otu ɔ̄ ndì ndíra átò Yèrùsàlɛmà tó kigò ò ró. ¹³ Ní, abádhí adù ngazì-kpa-dòkà nókò, ʼùvò nà, ʼòwù Yèsù àkò nà otu ò rò. Ní, Yèsù ì àla rò, abádhí apè ʼùkù, ʼàmɛ àtìnà dɔ̄: «Hòsanà†! Ilèta náká kabhɛ yà Ádrùngbǎlɛ Kàgàwà-ɔvò rɔ̄ ríra Pbàìsràyélì tó Ádrùngbǎ Kamà tò!»

¹⁴ Nírò ní ndì Yèsù abà kayinò-ngba, ndàdù ùpo, ndàdì dòná, yà Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandì dhu bhèyi. † Andítá rǎtina:

¹⁵ «Nyɛ Sàyuni tó kigò‡ ɔ̄ bhǎ, ìnzɛ nyònzi ɔdɔ.

Kònzɛ fùkù Ádrùngbǎ Kamà ríra,
kayinò-ngba dɔ̄ ndì ndàdì rórò.»

† 12:13 12.13 Pbàyàhúdì t'ávàna ɔ̄, Hòsanà-tì nyú ní «íra nyònzi dzùnàka.» Pbétù, írò kà-tì ní: «Kàgàwà àká ilèta nà.»

‡ 12:15 12.15 Sàyuni tó kigò-tì ní Yèrùsàlɛmà tó kigò.

¹⁶ Wò dhu náalú nzá Yèsù bhà ábhàlǐ-dò. Pbétù, Yèsù ódzì òrù-akpà ò pbìndà Ádrùngbǎnga tó awáwù ǒ dhu-dzidǒ ní ndì, abádhí awù dhu ìrè, yà Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu, ka randí Yèsù-okú dò rò. Ndirò, ka rádù ndì dhu ònzi kà-rǒ ndì dhu bhěyi tí.

¹⁷ Ábhǒ ale nyú, yà Yèsù rǐ Làzarù ànzi rìngbè ndì ɔve-bvù rò ró í'ì, náadù òko 'àmbe Yèsù ónzì dhu àwe dǒ ìndrù tǒ. ¹⁸ Ní, kǎrí wìwì ònzi dhu ì ìrì dhu-okú dò rò, ihé-yà náadù òwu Yèsù àkɔ otu ò rò. ¹⁹ Nírò ní ndì Pbàfàrisáyó náadù 'òpè 'òtè nzínziya ǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Nyǐ nyàla tí wà! Nyǐ nyí nzǐ yà dhu lèma ònzi. Kóró ale òkò wà 'àmbe òwu dǒ kǒwù ǒ tí.»

Ngúfe Pbàgìríkí rǐ Yèsù òne ndínǐ ì ala tí dhu

²⁰ Yà Pásìka tó mùhendù ò íwù Yèrùsàlemà tó kigò ò, 'iwù Kàgàwà ɔle ale nzínzi ǒ, ngúfe Pbàgìríkí ní'ì ìnè átò. ²¹ Ní, i Pbàgìríkí níndri Fìlipò tí kátina ábhàlǐ-tǐ'ò. Ndi Fìlipò ní'ì Gálilayà tó pbirì ǒ atdí pbanga, Bètèsáyidà tí kátina ǒ ale. Ní, abádhí avò dhu Fìlipò tǒ, 'àti: «Ádrùngbǎlé, mǎ mòzè mǎla Yèsù-ngbò.»

²² Ní Fìlipò adù àrà wò dhu òvò Àndèreyà tí kátina ngǎtsi ábhàlǐ tǒ. Wò dhu-dzidǒ, abádhí adù 'ìvǎ 'òwù wò dhu òvò atdíkpá Yèsù tǒ. ²³ Ní, Yèsù adù àtìna uró ì'ì ale nǐ: «Àba Kàgàwà rǐ Ìndrù-t'ídhùnà-ɔvò nábhù rilè ndì òná kàsùmì nírà wà. ²⁴ Ma mí obhó dhu núnɔ fùkù: ìnzǐ nganù-kpǒ náapè ìtsì adzi ò, ndàdù òmò, ní ndì nganù-kpǒ rádù àdi atdirò tí. Pbétù kǎpé òmò, ndàdù ìnga, ní ndì rádù ábhǒ itse nyú nódhì. ²⁵ Pbìndà ípirǒnga nózè rí ndòdò fìndà ale níwíya ka. Pbétù, pbìndà ípirǒnga nózè rí ndiwí okúdu dò rò yà adzi ǒ ale, náadùya kòdò dhòdhódhóngà tó ípirǒnga tǒ. ²⁶ Ndi ale náapè ndòzè ndònzì kàsùdu, ní ndì ale àkǎ ndùngu owùdu. Ndirò,

ma mí'ì ró, pbàkà kasutále rǎdù ì'ì átò. Ndi ale náapé kàsùdu ònzi, ní Àba Kàgàwà rǎdù ndi ale ìfu.»

Yēsù rǒte ndi ndóvè dhu dǒ dhu

²⁷ Wò dhu-dzidǒ, Yēsù adù àtìna: «Afídu rǐ inga ìrè atdíđ kòmbí. Ní, ma mátina ìngbà tí? Ma tí àtina: Àba Kàgàwà, ígù ma yà yàrí kàsùmì ǒ rí ndàpà ndònzì ndi rùdú dhu ǒ rǒ? Pbétù, ma mirà wò ndi kòmbí rí ndàpà ndònzì ndi dhu-okú dò rò. ²⁸ Ní Àbá, ábhù òvònu rilè ndi.» Nírò ní ndi atdí ale-tù náadù ndìrì òrù-akpà ò rò, ndàti: «Ma màbhù wà òvòdu rilè ndi, ndìrò ma mí kàbhù àbhù rilè ndi tdítđ.» ²⁹ Ní, ányìrǒ ì ikò ró ì'ì ihé-yà níri wò dhu, 'adù àtìna: «Ìgyò! òvò nyú ní wò àtà!» Ngùkpà ale adù àtìna: «Hòkò! Kàgàwà-bhà màlàyikà ní wò dhu nùnò kà tò.» ³⁰ Pbétù, Yēsù adù àtìna abádhí nǐ: «Wò nyǐ nyìrì ale-tù nùnò nzá dhu idù, pbétù kùnò ka fùkù. ³¹ Kòmbí rǐrà kàsùmì ní yà Kàgàwà rǐ yà adzi ǒ ale-ànyá nítì òná kàsùmì. Ndirò, ndi kàsùmì ní ndi Kàgàwà rǐ Pfòmvo, yà adzi ǒ ádrùngbǎle, nípfò òná, ndòdì yà adzi ǒ rò. ³² Pbétù ima, yà adzi ǒ rò ka kí modyì marà òrù rǒ, ma madùya kóró ale-tsù nándu tidu ò.» ³³ Wò ndi ndùnò dhu ǒ, Yēsù azè ndìtè dhu ní ìngbà dhu bhèyi òve-tidò nǐ màtí ndi ndóvè dhu.

³⁴ Ní ihé-yà adù dhu ìvu Yēsù-tsù, 'àti: «Mǎ mózù dhu Músà bhà Úyátá ò, Krístò radìya dhòdhóhonganà. Ní, ádhu nyì nyádù àtìna Ìndrù t'ídhùnà rǎkǎ pé ndàrà òrù-akpà ò nǐ? Ndirò, ndi Ìndrù t'ídhùnà nyú ní àdhi?»

³⁵ Ní, Yēsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Awáwù rǐ'ì inè nzínzikù ǒ ákě kàsùmì kèlě tí. Ní, dhu àkǎ nyúbhi yà inè nyǐ nyí'ì ndi awáwù nà ró, akye ìndò adùna tsùku ùtò nǐ. Obhó tí, ìndò ǒ rúbhi ale rǐ nzǐ adù àdhà màtí ndi ndàrà dhu núnì. ³⁶ Ní dhu àkǎ nyǎ'ù ndi awáwù, yà òko nyǐ nyòko atdíkpá kà màná òná kàsùmì ǒ, ndínǐ nyǐ

nyadùya tí òko awáwù ǒ nzónzo tí.» Wò dhu ndì ndùnò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àrà ndòrù itsɛ ihé-yà rǒ rò.

Pbàyàhúdí rǐ 'ùvǒ ìnzǐ 'à'ù Yèsù dhu

³⁷ Yèsù anzì mbǎ ábhǒ wíwì mà Pbàyàhúdí-ònzǐ, ní abádhí adù nzá kà à'ù. ³⁸ Wò ndì dhu anzì ndì ndínǐ yà Kàgàwà bhà nabì Ìsayà nùunò dhu náaká tí. Kǎtì:

«Ádrùngbǎle Kàgàwǎ, ádhi tsùká dhu ná'u?

Ndirò, ádhi ndì Ádrùngbǎle Kàgàwà níitè pbìndà obi fǐndà*?»

³⁹ Ndirò, ndì Ìsayà kèlě nùunò ìnzǐ Pbàyàhúdí náa'u dhu okúna dò rò dhu. Kǎtì:

⁴⁰ «Kàgàwà níitì abádhí-nyǐnga rǒngò ndùmùndúmú tí, ìnzǐ ìnga nala tí.

Ndirò, kǎdù abádhí-afí nábhu rǒ'ò odú, akyɛ dhu alúna dòya, ràdù 'ùgèrè 'ùbhà fǐyó nzérɛnga, ndínǐ ndadù tí abádhí nígu ní.»

⁴¹ Nabì Ìsayà nùunò wòrí dhu Yèsù bhà ádrùngbǎnga tó awáwù ndì ndala angyangyi, ndàdù òtɛ kà dǒ dhu-okú dò rò.

⁴² Pbétù, nabì Ìsayà nùunò mbǎ wò dhu mà, ní Pbàyàhúdí tó ádròdrǒ alɛ nzínzì ǒ màtí, ábhǒ alɛ nyú náa'u Yèsù. Ní, abádhí adúnà nzǐ òwu ndì dhu àvi rǒ kpanya, Pbàfàrìsáyó-òdò nónzi ì í dhu-okú dò rò, akyɛ ka kadùna òwu 'ìpfo, kodì ì unduta-idzà ǒ rò nídhunǐ.

⁴³ Abádhí náazè ìndrù rǐ 'ìfǐ dhu, ròsè Kàgàwà rǐ 'ìfǐ dhu dònǎ.

Kàgàwà níitdìya ìndrù-ànyǎ Yèsù bhà ɔtɛ-bvu rǒ dhu

⁴⁴ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù apè ɔtɛ ɔrú tǔna nyú nà, ndàtì: «Ndi alɛ náapɛ ìma ná'u, ní kà'ù nzá ìma kèlě, pbétù kà'ù wà yà ìma nivì mirà yà adzi ǒ alɛ mà átò. ⁴⁵ Ndirò, ndì

* 12:38 12:38 Ìsa 53.1

ale apé ima àlà, nála wà yà ima nivi yà adzi ǒ ale mà átò. ⁴⁶ Ima, yà adzi ǒ awáwù tíró, ma mírà ndíní ìnzí ima nà'ù ale náadù tí àdi ìndò ǒ. ⁴⁷ Ndi ale náapé ma múnona dhu ìri, ìnzí ndàdù ndi dhu níli afína ò, ní ndi ale-dǒ rádù anya òtdì ní nzí ima. Obhó tí, ma mírà nzá ndíní mitdì tí anya yà adzi ǒ ale dǒ, pbétù ma mírà ndíní ma migú tí yà adzi ǒ ale ìgǔ tí. ⁴⁸ Ndi ale apé ima nódhò, ìnzí ndàdù ma múnona dhu ná'ù, ní ndi ale nába wà ànyàna òtdì rí dhu. Yà ma múnò ɔte ní ndi kà-ànyà nɔtdíya yà adzi ǒ dhu-tsù rí ndòdì nínganí. ⁴⁹ Obhó tí, yà ma marúnona dhu núnò ma marí nzi ràhu ùdù rò ma-tírò. Pbetù kàráhu Àbadu Kàgàwà, yà ima nivi mírà yà adzi ǒ ale bhà rò. Ka nyú ndítírò ní ndi dhu núyá idù ma màkã múnò dhu mà, ma màkã mɔvò ìndrù tò dhu màna dhu dǒ. ⁵⁰ Ndirò, ma muni wà dhu yà kǔyá dhu rari ndi dhòdhòdhóngà tó ípirǒnga níbhò rádù ìndrù tò dhu. Ní, yà ma múnona dhu núnò ma mí àdhàdhì Àbadu Kàgàwà núyá ka idù dhu bhěyi.»

13

Yèsù rí pbìndà ábhàlǐ-pfò nú'ò dhu

¹ Tsútsǎ nínganí Pbayàhúdí tó Pásika tó mùhendù ní'ina rórò, Yèsù uni dhu, yà adzi ǒ rò ndi ndi ndivà, ndàrà Àbanà Kàgàwà bhà òná kàsúmì rākà wà. Ní Yèsù, yà atdíǒ yà adzi ǒ arí'ì pbìndà ale nazè, náadù abádhí òzè tdítǒ ìnzí rádù ìku àzè nǐ.

² Ní pbìtsòngǎnǎ, Yèsù mà ní'ì ònyù-tsùnǎ pbìndà ábhàlǐ màna. Nírò ní ndi Pfòmvo níitsu dhu Yudhà, Sìmonì Ìskàriyòtá t'ídhùnà-afí ò, ndíní Yèsù nipfo tí ndàbhu òmvú-fó. ³ Pbetù, Yèsù nyú núnì dhu, iwà Àbanà Kàgàwà ribho kóró dhu dǒ ádrùngbǎnga tó ɔbi fóná. Ndirò, kǔni wà dhu, ndi nyú ndi rírà Àbanà

Kàgàwà-tí'ò rò, ní ndì ràrì ndàdù Àbanà-tí'ò. ⁴ Ní, Yèsù ìvà ndì ònyù-tsùná rò, ndìwà ròná ɔrú mùdzarù, ndìlì igi. Wò dhu-dzidɔ, kádù bĕrĕsɛ nídyì ndisò mvuna 'ò nĭ. ⁵ Tdítdɔ, kádù idha ìdyì ndòdhò ádrùngbǎ sǎnì ɔ, ndàdù ndòpè ndù'o pbìndà ábhàlǐ-pfò nĭ, ndàdù àrà ùndonà rɔ yà mvuna 'ò ndì ndisónà nĭ bĕrĕsɛ nĭ. ⁶ Ní, Yèsù níitdègu àrà àhu Simoni Péterù tí, ní Péterù adù dhu ìvu kà-tsù, ndàtì: «Ínyì nyú pbàkà Ádrùngbǎlé tírò, nyì nyòzè tí nyu'o pfòdu?» ⁷ Ní, Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàtì: «Yà ma mónzina dhu núnĭ nyì nyí nzĭ kòmbí, pbétù, nyì nyaraya kùnì olù.» ⁸ Ní, Péterù adù àtìná Yèsù nĭ: «Nyì nyí nzĭ pfòdu ù'ò akɛkpá màtí.» Ní, Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàtì: «Ìnzĭ ma mapé pfònu nú'ò, ní àlĕ kí'ì ìmbǎ ìrita nà ìnyì mànà.» ⁹ Ní, Simoni Péterù adù dhu àdu Yèsù tò, ndàtì: «Ádrùngbǎlé, wò dhu bhĕyi kà rĭ'ì rò, nyì nyí nzĭ pfòdu kèlĕ nú'ò, pbétù, nyì nyí ɔtsúdu mà, dùdu mànà nú'ò átò!» ¹⁰ Ní, Yèsù adù àtìná kànĭ: «Íwà ndì nù'o alɛ rĭ'ì mbǎ ndì ndí ndù'ò tdítdɔ dhu-atdyú nà. Pbétù kà rǎdù àkǎ ndù'o pfòna kèlĕ, iwà ndì ndìlǎ kóró otu ɔ nídhunĭ. Nyĭ nyú, nyĭ nyìlǎ wà Kàgàwà-nyìkpó ɔ. Pbétù, nyĭ kóró nyĭ nyìlǎ nzá kà-nyìkpó ɔ.» ¹¹ Obhó tí, Yèsù núnì ndìpfò rí ndàbhu ndì òmvù-fó alɛ angyangyi. Ndi dhu-okú dò rò ní ndì kǎtì pbìndà ábhàlǐ nĭ: «Nyĭ kóró, nyĭ nyìlǎ nzá Kàgàwà-nyìkpó ɔ.»

¹² Pbiñdà ábhàlǐ-pfò ndì ndù'o dhu lutìná, Yèsù adù yà ròná rò ndì ndìwànà mùdzarù nídyì ndáfò ròná, ndàdù ndàdu ònyù-tsù. Nírò ní ndì kívu dhu pbìndà ábhàlǐ-tsù, ndàtì: «Nyĭ nyùnì tí ùnĭ yà ma mònzì rùkú dhu-tì? ¹³ Nyĭ nyá rí ìma nánzi Màlimò tí, ndìrò Ádrùngbǎlé tí. Ní ndì dhu ní obhó dhu. Obhó tí, ìma ní ndì Màlimò. Ndirò, ìma ní ndì Ádrùngbǎlé. ¹⁴ Nírò ìma, fùkú Màlimò tírò nyú, ndìrò fùkú Ádrùngbǎlé tírò nyú, ma mù'o pfòku

rò, dhu àkǎ nyǒngò pfǒkǎ ù'ò nzínzikǎ ǒ átò. ¹⁵ Obhó tí, yà fǔkǎ ma mìtè dhu ní ǒfò, ndíní nyí nyongó tí dhu ònzì átò ǒdhíkǎ rǒ yà rùkǎ ma mònzì dhu bhěyi. ¹⁶ Ma mí obhó dhu núnò fǔkǎ: Kasutále bhà ádrùngbǎnga nósè nzá pbìndà kasǎ tó ádrùngbǎle bhà ádrùngbǎnga dònǎ. Ndirò, òvì ka kòvì alé bhà ádrùngbǎnga nósè nzá yà ndì nòvì alé bhà ádrùngbǎnga dònǎ*. ¹⁷ Kòní, kòmbí nyí nyùnì wà kǒkò dhu. Ní, nyí nyádù hirò ònzì i dhu nyí nyònzì nǎ.»

¹⁸ Tdítdǒ Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlǐ nǎ: «Ma mùnò nzá wò dhu okúkǎ dò rò kóró. Ma mùnì wà ìma nyú ma mòvò nzínzikǎ ǒ alé. Pbétù, Kàgàwà bhà Andítá arúnona dhu náká rònzì ndì. Ndi Andítá arátina: «Yà atdíkpá mǎ marí dhu ònyǎ màna alé, nóngò wà rùdú òmvǔ tí.» ¹⁹ Ma mòvò wò dhu angyangyi fǔkǎ, ìnzá ndi dhu àpè ndònzì rórò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, ndi dhu ritsi ndònzì nínganí, nyí nya'uya dhu, ìma ràrǐ «í'í arí'í alé.» ²⁰ Ma mí obhó dhu núnò fǔkǎ: ma mòvì alé nàkò alé, nákò wà ìma átò. Ndirò, ìma nàkò alé nákò wà yà ìma nivi mirà yà adzi ǒ alé átò.»

Yèsù rǐ Yudhà rǐ ndipfò, ndàbhǎ ndì òmvǔ-fó dhu nòvò dhu

(Màt 26.20-25; Mrk 14.17-21; Luk 22.21-23)

²¹ Wò dhu bhěyi ndì ndòtè dhu-dzidò, Yèsù-afí náadù àdi ndàmbe ìnga nírè dǒ atdítdǒ. Ní, kǎdù dhu òvò kpanya pbìndà ábhàlǐ tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu núnò fǔkǎ. Nzínzikǎ ǒ atdí alé rǐ ndi mipfò, ndàbhǎ ma òmvǔ-fó.» ²² Ní, Yèsù bhà ábhàlǐ adù òko, 'àmbe 'àndà dǒ nzínziya ǒ, ìnzǐ 'adù àdhi dǒ màtí kà rǒtè dhu núnì. ²³ Wò ndi kàsùmì ǒ, yà atdítdǒ Yèsù ózè pbìndà

* 13:16 13.16 Yùw 15.20

ábhàlǐ nzínzi ǒ atdí ábhàlǐ níí'ì Yèsù-tí ndì ndàdi ònyù-tsùná ró. ²⁴ Ní, Sìmonì PÉTÈRÙ adù kàvi ìwína ǒ rìvù dhu Yèsù-tsù, rǎrǐ àdhi ndì kà rùbhi òTE Rǒ dòná. ²⁵ Ní, wò ábhàlǐ adù ndilò Yèsù dò, ndàdù dhu ìvu kà-tsù, ndàti: «ÁDRÙngbǎlÉ, ádhi ndi?» ²⁶ Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ndi ale ní yà ma mí m̀̀gati-afà nídyì modù supù ò, madù àbhùnà f̀̀ndà ale.» Nírò ní ndì Yèsù adù m̀̀gati-afà nídyì, ndòdù supù ò, ndàdù àbhùnà Yudhà, Sìmonì Ìskàriyotà t'ídhùnà tò. ²⁷ Yudhà níitdègu wò m̀̀gati-afà àkǒ, ní Sìtanì adù òtsù kà-afí ò. Ní Yèsù adù àtìna Yudhà nǐ: «Wò nyì nyòzè nyònzì dhu, náká nyònzì tsàkàtsàkà.» ²⁸ Kǒkò URÓ ì'ì ale nzínzi ǒ, atdí ale mà ǹ̀ni nzá àdhu-okú dò rò màtí Yèsù rǐ wò dhu ǹ̀no kà tò dhu. ²⁹ Yà f̀̀rangà tò ÌS̀̀Ẁ̀ nódò Yudhà arí dhu-okú dò rò, abádhí nzínzi ǒ atdídhená ale náadù dhu àtì, Yèsù àvi ka rùdzì m̀̀hendù tò àká kudzì dhu dhu tí. Ndirò ngàtsi nǐ, abádhí adù dhu àtì Yèsù àvi ka r̀̀ndò f̀̀rangà náK̀̀tálE tò dhu tí. ³⁰ P̀̀ÉT̀̀, m̀̀gati-afà ndì ndàkò Yèsù-fó rò, ndàdù ònyùnà dhu-dzidǒ, Yudhà náadù àh̀̀ dòtsí ndàrà. Wò ndì kàs̀̀m̀̀ ǒ, ìnga náadù ì'ì iwà ndì ndàti ró.

Hyátá-òwútá

³¹ Yudhà àh̀̀ idza rò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna p̀̀ndà ábhàlǐ nǐ: «Kòmbí nga ní ndì Ìndrù t'ídhùnà-òvò ilè ndì nǐ. Ndirò, kòmbí nga ní ndì Kàgàwà-òvò ilè ndì kà-nỳ̀tsì nǐ. ³² Kàgàwà-òvò náapé ndilè kà-nỳ̀tsì, ní Kàgàwà adùya kǒvò àbh̀̀ rilè ndì átò nỳ̀natsì, ndirò kàrǐ ndì kǒvò àbh̀̀ rilè ndì kòmbí tí. ³³ P̀̀bànǐnzó, àlě kí'ì atdíkpá nyǐ mànà ákě kàs̀̀m̀̀ kèlě tí. Nyǐ nyí m̀̀ne òne. Ní àdhàdhì yà ma m̀̀ndò P̀̀bàyàhúdì tò dhu bhèyi tí, ma màtina nyǐ nǐ átò, yà ma m̀̀ràrà ì nyǐ r̀̀rǐ nǐ àdù òwu òvò. ³⁴ Ní, kànǐ f̀̀kù ma m̀̀bhà hyátá-òwútá: nyòzè

nyĩ nzínzikũ ǒ. Àdhàdhì yà ima nyú ma mózè nyĩ dhu bhëyi, dhu àkǎ nyòzè nyĩ átò nzínzikũ ǒ. ³⁵ Nyĩ nyapé nyòzè nzínzikũ ǒ, nírdò ní ndi kóró ale rǎdù dhu ùni, nyĩ rǎrǎ pbàkà ábhàlǐ nyú.»

*Yēsù rǐ PÉTÈRÙ rǐ ndòdho dhu nóvo dhu
(Màt 26.31-35; Mrk 14.27-31; Luk 22.31-34)*

³⁶ Wò dhu-dzidǒ, Sìmonì PÉTÈRÙ adù dhu ìvu Yēsù-tšǔ, ndàti: «Ádrùngbǎlé, nyi nyára àdhà?» Ní, Yēsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Nyì nyí nzǐ ìrà owùdu ǒ kòmbí, yà ma mǎrà ì. Pbétù, nyi nyaraya ìrà owùdu ǒ olù.» ³⁷ Ní PÉTÈRÙ adù dhu ìvu tdítǒ kà-tšǔ, ndàti: «Ádrùngbǎlé, ádhu ìnzǐ ma mǎrà kòmbí owùnu ǒ okúna dò rò? Ma mòzè wà miwǐ pbàkà ìpìrǒnga okúnu dò rò.» ³⁸ Ní, Yēsù adù dhu ìvu kà-tšǔ, ndàti: «Ìnyi nyú nyi nyòzè tí wà nyiwǐ pbùkù ìpìrǒnga okúdu dò rò? Ma mí obhó dhu núno ìndù, ìnzá à'ǔ-akpà nǎpè òngò rórò, nyi nyí'ina ìwà nyi nyòdhò ma ìbhù-gùna, nyàti ìnzá nyi rúni ma ró.»

14

Yēsù ní Kàgàwà-tí'ò rǐ ìndrù àbhǔ rǎrà àhù otu dhu

¹ Yēsù adù àtìna tdítǒ pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Ìnzǐ nyàbhù afíkù rìrè inga abho. Nyĩ nyàkǎ nyá'ù Àba Kàgàwà, ndirò nyĩ nyàkǎ nyá'ù ma átò. ² Àba Kàgàwà bhà ìdzá, òyá ka kóko ngari rǐ'ì abho. Ìmbǎ kà rǐ'ì ndi dhu bhëyi nánǐ, ma màmbènà nzǐ àtìna ma rǎrà wà ngari òbhòlò fǔkù. ³ Ndirò, ma mǎrà, madù ngari òbhòlò fǔkù rò, ma mí madù àdù mìrà nyǔgù, ndínǐ ma mǎrà àdi ró, nyĩ nyadùya tí òwu òko átò. ⁴ Ndirò, yà ma mǎrà ì rǎrà otu nyĩ nyúni wà.»

⁵ Ní, Tùmasì adù àtìna Yèsù nǎ: «Ádrùngbǎlé, mǎ mǔni nzá nyi nyárà i nga. Olu, mǎ mǎdù ányì rárà otu nùni ìngbà dhu bhèyi?» ⁶ Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ìma ní ndi otu, obhóngà, ndirò ípìrǒnga. Atdí ale mà rǎ nǎ àdù àrà àhù Àbadu Kàgàwà i, inzà ndì ndùdà otùdu ònǎ rórò. ⁷ Dhu apé ì'ì iwà nyǎ nyùni ma dhu tí, ní nyǎ nyùni wà Àbadu átò. Ní, ròpè ndì kòmbí, nyǎ nyùni wà ka, ndirò nyǎ nyàla wà ka.»

⁸ Ní, Filipò adù àtìna Yèsù nǎ: «Ádrùngbǎlé, ítè pé ndi Àbanu mǎ rǎla, wòrí kèlě ní ndi àkǎ àkǎ fǎkà dhu.» ⁹ Ní, Yèsù adù dhu àdu Filipò tò, ndàti: «Hòkò, Filipò! Àlě kókò wà nyǎ mǎnà ábhǒ idhò nyù tí, ní nyi nyàpè tí nzá mǔnǎ? Ìma nála ale, nála wà Àbadu átò. Ní ìngbà dhu bhèyi dhu nyi nyádù àtìna, ma rìtè pé Àbadu nyala nǎ? ¹⁰ Nyi nyà'ù tí nzá dhu, ma rǎrǎ'ì Àbadu-nyùtsì, ndirò Àbadu rǎrǎ'ì nyùdutsì? Yà ma maráwěna fǔkù dhu ní nǎ ùdù rò àhù dhu. Pbéttù, yà nyùdutsì arádi Àbadu ní ndi arí pbìndà kasu ònzi. ¹¹ Nyà'u ìma, yà ma mátina nyǎ nǎ, ìma rǎrǎ'ì Àbadu-nyùtsì, ndirò Àbadu rǎrǎ'ì nyùdutsì rò. Ìmbǎ kǐ'ì ndi dhu bhèyi rò, nyà'u ìma yà nyùdutsì nǎ rò rí ndònzì kasu-okú dò rò. ¹² Ma mí obhó dhu nùno fǔkù: ndi ale apé ìma ná'u, ní yà ma mǎrónzìna kasu nónzì ndi ale rǎdù ònzi átò. Ndirò, kà rǎdù kònzì abhò nyù ròsè yà ma mǎrónzìna-tsí dònǎ, Àbadu bhà ma mǎrà nídhunǎ. ¹³ Òvòdu rǒ nyǎ nyònzì kóró dhu-tsí, nónzì ma móngo ònzi, ndí nǎ Àbadu-òvò náadù tí ndilè Idhùnà-nyùtsì. ¹⁴ Nyǎ nyapé óngo dhu nónzì fudú òvòdu rǒ, nónzì ma móngo ònzi fǔkù.»

Yèsù rǎ Kàgàwà rǎ Ìlǎlǎ-Alafí níbhò dhu nóvò dhu
(Yùw 16.5-15)

¹⁵ Tdítdǒ, Yěsù adù àtìna p̀b̀ndà ábhàlǐ nǐ: «Nyǐ nyapé ìí ìma nyǐ nyóze dhu tí, ní nyǐ nyàkǎ nyífu p̀b̀akà uyátá. ¹⁶ Ìma, ma mí Àbadu Kàgàwà nónzi ribhò ngǎtsi Mùdzùnàba f̀k̀k̀, ndínǐ nyǐ nyongó tí òko màna dhòdhòdhóngana. ¹⁷ Ka ní obhóna núdhě arí indrù tò ìlǐlǎ-Alafí. Obhó tí, yà adzi ǒ ale rǐ nǐ àdù kàkò, ìnzǐ ì í kàlǎ, ndirò ìnzá ì ùni ka dhu-okú dò rò. P̀b̀étù nyǐ, nyǐ nyùni wà ka, atdíkpá nyǐ nyaróko ka màna, ndirò affku ò kǎradì dhu-okú dò rò.

¹⁸ Ma mí nǐ nyùbha ìzù tí, ma míngo ìngo tikù ò tdítǒ. ¹⁹ Ìnzá òtrò idhò ǒ, yà adzi ǒ ale rǐ nǐ malǎ tdítǒ. P̀b̀étù nyǐ, nyǐ nyí malǎ àlǎ, inè ma mí'iya nyìkpòdu nà, ndirò inè nyǐ nyí'iya nyìkpòku nà átò dhu-okú dò rò. ²⁰ Ndi idhò rǎkǎ nínganí ní ndi, nyǐ nyùnìya dhu, ìma rarí'ì inè Àbadu-nyùtsì, nyǐ rarí'ì inè nyùdutsì, ndirò ma rarí'ì inè nyùkùtsì.

²¹ P̀b̀akà uyátá nà'ù, ndàdù ìfunà ale, ní ndi ma nóze ale. Ìma nóze ale, nóze Àbadu rǎdù átò. Ndirò, ma mǎdù kòze átò, mǎdù mìtè f̀ndà.»

²² Nírò ní ndi Yudhà, ìnzǐ ní Yudhà ìskàrìyòtá, níví dhu Yěsù-tsǔ, ndàtì: «Ádr̀ngbǎlé, ádhu ndi nyí nyádù nyitè f̀k̀k̀ tí, ìnzǐ nyadù nyitè yà adzi ǒ ngǔkpà ale tò nǐ?» ²³ Ní, Yěsù adù dhu àdu kàtò, ndàtì: «Ndi ale náapé ìma nóze, ní ndi ale rǎdù ma múnna dhu nífu. Àbadu rǎdù ndi ale nóze átò. Ndirò, mǎ mǎdù iwu Àbadu màna ndi ale bhà, mǎdù mǎ móko róna nóbhòlò kàbhà. ²⁴ P̀b̀étù, ìnzǐ ndi ale náapé moze, ní rǐ nǐ àdù ma múnna dhu nífu. Yà nyǐ nyírìna ma múnna ró dhu ní rǐ nǐ àhù ùdù rò. P̀b̀étù, kà rǎhù yà ma nívi Àbadu ò rò.

²⁵ Kòñǐ, ma mùnò ndi dhu f̀k̀k̀, àdì ma mǎdì nzínzikù ǒ rórò. ²⁶ Ní, Àbadu rívina òvòdu rǒ Mùdzùnàba, ìlǐlǎ-

Alafí, rǒngo kóró dhu núdhe fǔkù, ndàdù àrà yà fǔkù ma múndò kóró dhu nábhù rǒ nyírè.

²⁷ Ma mùbhà màrùngà fǔkù, ma màbhù pbàkà màrùngà nyú fǔkù. Ndirò, ma màbhù nzá ka fǔkù àdhàdhì yà adzi ǒ ale náarí kàbhù ìndrù tò òná ófò ǒ. Ní, afíkù àkà nzá ndirè nga abho, ndirò nyí nyàkà nzá nyǒnzì ɔɔɔ. ²⁸ Nyí nyírì wà yà fǔkù ma múndò dhu, mati: «Ma màrà wà, ndirò ma mí madù àdù tikù ò.» Ní nyí nyí'íná gukyè ima nyí nyóze dhu tí, ní idhèkù àmbènà ndìkà ìkà tí Àbadu ì ma mára rò. Obhó tí, ndi Àbadu bhà ádrùngbànga nósè wà pbàkà ádrùngbànga dòná. ²⁹ Kòñí, ma múndò wà ka fǔkù kòmbí ìnzá ndi dhu àpè ndònzì rórò, ndíní ndi dhu rǐ ndònzì nínganí, nyí nyadùya tí dhu à'ù. ³⁰ Ma mí nzí òtɛ abho nyí mànà tdítǔ. Obhó tí, kòñí yà adzi ǒ kamà Pfòmvo rǐrà. Pbétù, rùdú kà rǒnzina atdí dhu mà rǐ'ì mbá. ³¹ Pbétù, kà rǐrà, ndíní yà adzi ǒ ale núuni tí dhu iwà ma róze Àbadu, ndirò ma rarí dhu ònzì kǔyá idù dhu bhèyi. Nírò, nyìvà nyí, kòwu ìró rò.»

15

Yèsù rǐ ndàtì vǐnyò-kpa nyú tí dhu

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìnà pbìndà ábhàlǐ ní: «Ima ní ndi vǐnyò-kpa nyú*. Ndirò, Àbadu Kàgàwà ní ndi vǐnyò-kpa-ngbò òbhòlò arí ale. ² Ní kóró ɔpbídu, yà ìnzǐ arí itsu-kpǒ ì'ǒ, nú'a kà rǎdù ù'ǎ tí rùdú rò. Ndirò, yà mbèyi arí itsu-kpǒ ì'ǒ ɔpbídu-ngbò núwa kà rǎdù, ndíní adù tí itsu-kpǒ ì'ǒ abho nyú tdítǔ. ³ Ní nyí, ɔpbídu tírò, nyí nyílǎ wà Àbadu-nyìkpó ǒ, yà fǔkù ma móvò ɔtɛ-okú dǒ rò. ⁴ Nírò, dhu àkà nyòkò nyudutsì, àdhàdhì ma marádi nyukutsì dhu bhèyi. Vǐnyò-ɔpbí rǐ nzí àdù ò'ò,

* ^{15:1} 15.1 Ungbòta-Ayí ò, vǐnyò-kpa rǐtèna dhu ní Pbàìsràyélí (Ìsa 5.1-7).

ìmbă ndì ndí'ì ndì vǐnyò-kpa rǒ rórò. Ní, ndì dhu bhěyi tí, nyǐ nyí nzǐ àdù atdí dhu mà nónzì ìnzá nyǐ nyòkò nyùdutsì rò.

⁵ Ìma ní ndì vǐnyò-kpa, ndírò nyǐ ní vǐnyò-òpbí. Ní, nyùdutsì rádi, madù àdi nyùnatsì aɛ, rǎdù itse nódhì abhò nyú. Obhó tí, ìnzá nyǐ nyòkò nyùdutsì rò, nyǐ nyí nzǐ àdù atdí dhu mà nónzì. ⁶ Ìnzá àdi nyùdutsì aɛ, nóbvù ka kádù igi, àdhàdhì yà ìnzǐ arí itsu-kpǒ ì'ò vǐnyò-òpbí nù'á ka karí, kadù òbvùnà igi dhu bhěyi. Kà rǎdù òtdyù, kadù àndunà kawà kàzù ò, rǎdù ògbe. ⁷ Pbéù, nyǐ nyapé òko nyùdutsì, nyǎdù pbàkà ɔɛ nódò afíkù ò, ní nyònzì nyǐ nyòzè kóró dhu Àbadu-fó, ní ka rǎdù ndì dhu àbhù fùkù. ⁸ Nyǐ nyapé ídzi kasù tó itse nódhì abhò, nyǎdù dhu ìtè nyǐ rǎrǐ pbàkà ábhàlǐ nyú, ní Àbadu-òvò rǎdù ndilè. ⁹ Àdhàdhì Àbadu ózè ma dhu bhěyi, ma mózè nyǐ átò. Ní dhu àkǎ nyòkò ndì ma mózè nyǐ nǐ àzè ǒ. ¹⁰ Nyǐ nyapé pbàkà uyátá nífù, ní nyǐ nyádù òko nyǐ ma mózè nǐ àzè ǒ, àdhàdhì ma mífu Àbadu bhà uyátá, madù àdi kòzè ma nǐ àzè ǒ dhu bhěyi.

¹¹ Ma m̀nò wò dhu fùkù ndíní nyǐ nabhù tí nyǐ'ì pbàkà dhèdhe nà, ndì fùkù dhèdhe rǎdù àkǎ. ¹² Yàrí ní ndì pbàkà uyátá fùkù: «Nyòzè nyǐ nzínziku ǒ, àdhàdhì ma mózè nyǐ dhu bhěyi.» ¹³ Ìndrù rǐ ndàdzì ndòvè ɔdhína tó ngari ǒ nǐ àzè dònǎ róse ngàtsi àzè rǐ'ì mbă. ¹⁴ Nyǐ nyádù òko ɔdhídu tí, yà fùkù ma m̀yà dhu nyǐ nyǐfu rò. ¹⁵ Ma mí nzǐ nyǎnzì tdítò pbàkà kasutáɛ tí, ìnzǐ kasutáɛ rǎdù pb̀ndà kasù tó ádr̀ngbǎɛ rǒnzina dhu nùni nídhunǐ. Pbéù, ma márí nyǎnzì ɔdhídu tí, Àbadu-tsù ma mirí dhu ní ma móvò wà kóró fùkù nídhunǐ. ¹⁶ Ìnzǐ ní nyǐ ndì nyǐ nyóvò ma, pbéù ìma ní ndì ma móvò nyǐ. Ní, ma mòvì nyǐ nyòwù, ndíní nyǐ nyòdhi

tí dhòdhóhónganà róngo àdi itse. Ndi dhu bhëyi ní ndi, Àbadu rǎdù fóná nyǐ nyònzì òvòdu rǒ kóró dhu-tsí nábhù fǔkù. ¹⁷ Ndirò, fǔkù ma mùyǎ dhu ní, nyǐ rǎkǎ nyòzè nyǐ nzínzikù ǒ.»

Yà adzi ǒ ale rǐ Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà nóndrò dhu

(Màt 10.22-33; Yùw 16.1-3,33)

¹⁸ Tdítdǒ Yèsù àdù àtìnà pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Yà adzi ǒ ale náapé nyǒndrò, ní nyùnì dhu abádhí róndrò wà ìma átò angyinǎ rò fǔkù. ¹⁹ Nyǐ nyǐyana gukyè yà adzi ǒ ale tí, ní abádhí áduyana nyòzè òzè tí, fǐyó ale ní nyǐ nídhunǐ. Pbétù ìma, ma mívò nyǐ abádhí nzínzi ǒ rò, mùli nyǐ igi. Ní nyǐ ní nzi yà adzi ǒ ale tdítdǒ. Ní ndi dhu-okú dǒ rò ní ndi abádhí óndrò nyǐ. ²⁰ Nyìrè pé yà fǔkù ma múndò dhu, mati: Kasutále bhà ádrùngbǎnga rósè nzá pbìndà kasù tó ádrùngbǎle bhà ádrùngbǎnga dònǎ. Ní, dhu apé ìì abádhí ávu rùdú dhu tí, ní abádhí rǎvu àvǔ rùkù átò. Ndirò, dhu apé ìì abádhí ífù ma múdhe fǐyò dhu dhu tí, ní abádhí rǐ nyǐ nyúdhèna fǐyò dhu nífǔ ìfǔ átò. ²¹ Obhó tí, abádhí rǒngo kóró kǒkò dhu ònzì rùkù okúdu dò rò, ìnzá ì ùni ìma nívi mìrà yà adzi ǒ ale dhu-okú dò rò. ²² Ìnzá ma mìrà yà adzi ǒ, madù dhu òvò abádhí tò nánǐ, abádhí ùnyana nzi nzéřnga nà ì ìì dhu. Pbétù, kòmbí abádhí dǒ ka kí izu àbà kubà fǐyó nzéřnga tí dhu rǐì mbǎ. ²³ Ìma nòndrò ale nóndrò wà Àbadu átò. ²⁴ Ìnzá ma mónzi yà ìnzá atdí ale mà nǎpè ònzina dhu abádhí nzínzi ǒ nánǐ, abádhí ùnyana nzi nzéřnga nà ì ìì dhu. Pbétù, kòmbí abádhí àla wà ma mónzi dhu. Ní iwà ì àla ì dhu rórò màtí, abádhí òko òko ìma ì óndrò, 'àdù Àbadu nóndrò átò ró. ²⁵ Abádhí ónzì

kòrí dhu kóró, ndíní fíyó ɥyátá ò ka kuno dhu náaká tí. Ndi ɥyátá ò ka kati: «Abádhí óndrò ìma ìmbă tǐná na* .»

²⁶ Tdítdǒ Yèsù adù àtìná pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Àbadu Kàgàwà-tǐ'ò rò, ma mí Mùdzùnàba nívi ìvi fǔkù. Ndi Mùdzùnàba ní kà bhà rò rírà obhóngá tó Ìlǐlǎ-Alafí. Ní kà rírà àhɥ rò, ka ní'íya ndi pbàkà ngàmbì. ²⁷ Ndirò, nyǐ nyú mà átò, nyǐ ní'íya pbàkà ngàmbì, yà ndì napèna rò, àlě karí'ì inè atdíkpá nyǐ mànà dhu-okú dò rò.»

16

¹ Tdítdǒ, Yèsù adù àtìná pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Ma mòvò wò dhu angyangyi fǔkù, akye nyǐ nyowuya nyǎwà fùkú a'uta ǒ rò nǐ. ² Ka kowuya nyǐpfo rǒ, kodi nyǐ unduta-dzà ǒ rò. Ndirò, yà rírà kàsùmì ǒ, nyǒkye rí aɛ nóowuya dhu ùni rǒ Kàgàwà rǎrǐ yà ì ùlěna. ³ Ndirò, abádhí owuya ndi dhu ònzǐ rǒ ìnzá ì ùni Àbadu Kàgàwà mà, ndirò ìnzá ì ùni ìma mà dhu-okú dò rò. ⁴ Ndirò, ma mòvò wò dhu angyangyi fǔkù, ndíní ndi kàsùmì rǎkǎ rò, nyǐ nyirèya tí dhu, iwà ma ravò ka fǔkù.»

Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ-Alafí-kàsǔ

Yèsù adù àtìná tdítdǒ pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Ma mòvò nzá wò dhu angyangyi fǔkù, òko àlě kòko atdíkpá nyǐ mànà dhu-okú dò rò. ⁵ Ndirò, kànǐ kòmbí ma màdu wà ma yà ma nívi mirà yà adzi ǒ aɛ-tǐ'ò. Ndirò, nzínzikɥ ǒ atdí aɛ mà nívǔ nzá dhu tsùdú, ndàti: «Nyí nyára àdhà?» ⁶ Obhó tí, wò dhu bhěyi mà mòvò fǔkù dhu nábhɥ wà nyǐ ìzɥ rùka nyǐ atdídǒ! ⁷ Ndirò, kànǐ ma mí obhó dhu nóvò fǔkù kòmbí: ìdzi dhu tí àkǎ atdídǒ fǔkù dhu ní marà Àbadu Kàgàwà-tǐ'ò. Obhó tí, ìnzá ma màrà kà-tǐ'ò rò, kàbhà rò àmbèna ìrà Mùdzùnàba rǐ nzǐ àdù ìrà tikɥ ò. Pbétù, ma mapé àrà, ní ma mádù ndi Mùdzùnàba nívi ìvi rírà

* 15:25 15.25 Zàb 69.5

tiku ò. ⁸ Ní kà rǐrà àhɔ rò, kà rǒngo yà adzi ǒ ale tó nzéɛnga nítè abádhí tò, ndàdù abádhí àkàna 'ùbhi òná obhónánga tó otu nítè abádhí tò. Ndirò, kà rǒngo àdù Kàgàwà nítdìya anya ìndrù-dǒ tí dhu nítè átò abádhí tò. ⁹ Kà rǒngo ìnzá abádhí ná'ù ìma dhu tó nzéɛnga nítè abádhí tò. ¹⁰ Kà rǒngo obhónánga nítè fùkù, ma mí madù Àbadu-tì'ò, ìnzǐ nyàdù òwu ma àla rǒ tditdǒ nídhunǐ. ¹¹ Ndirò, kà rǒngo Kàgàwà rǐ anya ìtdì ìndrù dǒ tí dhu nítè, iwà kàtdì anya angyangyi yà adzi ǒ ádrùngbàle Pfòmvo dǒ dhu-okú dò rò.

¹² Ma mí'ì inè fùkù ma múnɔna tditdǒ ábhǒ dhu nyú nà. Pbétù, ì dhu rǐ nzǐ àdù dùku àlɔ kòmbí. ¹³ Ndi Ìlǐlǎ-Alafí, yà obhóna nítè rǐ ìndrù tò rǐrà àhɔ rò, kà rǒngo nyǔndà kóró obhóna* tó otu ǒ. Obhó tí, kà rǐ nzǐ ongo òná rò nyú àhɔ dhu núnò ìndrù tò. Pbétù, kà rǒngo ùnɔnà fùkù dhu ní Àbadu-tsù ndì ndírina dhu. Ndirò, kà rǒngo òvòná fùkù dhu ní ì nɔnziya dhu. ¹⁴ Kàraya ɔvòdu nábhu rǒ rìlè ndì, ma maraya dhu náwe rǒ kà tò, kà ràdù ùdàná fùkù dhu-okú dò rò. ¹⁵ Àbadu-fó rǐ'ì kóró dhu ní pbàkà dhu. Ndi dhu-okú dò rò ní ndì ma màtì nyǐ nǐ, obhóna tó ndi Ìlǐlǎ-Alafí raraya ma màwe fǐndà dhu núdà rǒ fùkù.»

Yèsù bhà ábhàlǐ tó izɔ rǐ ndùgèrè ndòngò dhèdhe tí dhu

¹⁶ Tditdǒ, Yèsù adù àtìná pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Ngúfe idho ǒ, nyǐ nyǐ nzǐ malá. Ndirò, ngúfe idho dzidǒ, nyǐ nyǐ malá àlǎ tditdǒ.»

¹⁷ Ní, kàbhà ábhàlǐ nzínzi ǒ atdídhéná ale náadù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzínziya ǒ, 'àmbe àtìná dǒ: «Wò kà rǎwèna àlè tò dhu-tì ní àdhu? Kà ràtina: «Ngúfe idho dzidǒ, nyǐ nyǐ nzǐ malá, ndirò ngúfe idho dzidǒ, nyǐ

* 16:13 16:13 14:6

nyí mală àlă tdítđǒ.» Ndirò, kà rătina átò: «Ma mărà Àbadu Kàgàwà-ti'ò.»¹⁸ Abádhí adù òko, 'ámbe dhu òngù dǒ tsùyá tdítđǒ, 'ámbe àtìnà dǒ: «Wò kà rŭnɔna ngúfe idhɔ-tì nyú ní àdhu?» Ní, abádhí adúnà òwu dhu àdu rǒ ìtírò tí, 'àti: «Inzá àlě kùni wò kà rŭnɔna dhu-tì.»

¹⁹ Ní, Yèsù unì dhu abádhí rărì dhu ònzì ndínì ì ivu tí dhu tsuná. Ní kădù dhu ivu abádhí-tsù, ndàti: «Nyí nyátí dhu òngù tsùkù nzinziku ǒ, yà ma m̀nò dhu dǒ? Ma màti, ngúfe idhɔ dzidǒ nyí rărì nǚ mală, ndirò, ngúfe idhɔ dzidǒ, nyí rărì mală àlă tdítđǒ. ²⁰ Ma mí obhó dhu núno fùkù: Nyí nyòdziya, izu ràdù nyùka atdídǒ fùkù àpbè-okú dǒ rò. Pbétù, ndi dhu adùya yà adzi ǒ ale-idhè nábhù rika ndi ìkă tí. Ndirò, nyí nyokoya izùku ǒ, pbétù fùkù izu náadùya ndùgèrè, ndòngò dhèdhe tí. ²¹ Òna rǐ ndàkà tsìbhále, náaróngo ì'ì izu ǒ, ndi ndi ndùgù òná kàsùmì nindù wà ndi nìdhunì. Pbétù ndi ndùgù ndi rò, kà rǐ nǚ àdù yà ndi ndàbàna àpbè nírè tdítđǒ, ngbángba ndi ndùgù yà adzi ǒ dhu ìka idhèna dhu-okú dǒ rò. ²² Nírò, nyí nyú mà átò, nyí nyí'ì izu nà kòmbí. Pbétù, ma mí nyălă àlă tdítđǒ. Nírò ní ndi idhèku níikaya ndi, ìnzì atdí ale mà ràdù ndi fùkù dhèdhe nótđì. ²³ Ndi idhɔ rǐrà nínganí, nyí nyowuya nǚ atdí dhu mà nívu rǒ tsùdú. Ma mí obhó dhu núno fùkù: ɔvòdu rǒ nyí nyònzì kóró dhu, nábhù Àbadu Kàgàwà rǒngò àbhù fùkù. ²⁴ Rìrà àhù kòmbínga ò, nyí nyàpè nzá atdí dhu mà nónzi kà-fó ɔvòdu rǒ. Nírò, nyòngò dhu ònzì kà-fó, ní kà rǒngò àdù ndi dhu nábhù àbhù fùkù, ndínì idhèku náadù tí ndika atdídǒ.»

Yèsù rătina iwà ndi r̀nzì yà adzi lè mà dhu

²⁵ Yèsù adù àtìnà tdítđǒ pbìndà ábhàlǐ nǚ: «Ma m̀nò kǒkò dhu fùkù mbólí ǒ. Pbétù, kàsùmì rǐrà ìrà, yà ìnzì ma m̀ngò dhu òvò òná fùkù mbólí ǒ. Ndi kàsùmì ǒ,

ma mónico Àbadu Kàgàwà dǒ dhu nóvò kpangba fǔkù. ²⁶ Ndirò, ndi kàsùmì ǒ, nyǐ nyóngo dhu ònzì ɔvòdu rǒ Àbadu-fó. Ma màti nzá nyǐ nǐ, ma rǎrǐ ndi òngo mitsò Àbadu rǒ okúku dò rò. ²⁷ Obhó tí, Àbadu nyú nditírò nózè wà nyǐ, nyǐ nyóze ìma, nyǎdù dhu à'ù, ma rírà Kàgàwà-tí'ò rò dhu-okú dò rò. ²⁸ Ìma nyú, ma mírà Àbadu-tí'ò rò, mirà àhù yà adzi ǒ. Ní kòmbí, ma mí mivà yà adzi ǒ rò, madu ma kà i.»

²⁹ Ní, Yèsù bhà ábhàlǐ àdù àtìna kà nǐ: «Kòní, kòmbí nga ní ndi nyí nyòtè kpangba fáka, ìnzǐ nyùnò atdí dhu mà mbólí ǒ nǐ. ³⁰ Ndirò kòmbí mà mùni wà dhu, nyí rúnì wà kóró dhu, ndirò nyí rarí ìndrǔ rǐrèna ndínǐ ndì ndivú tí dhu núnǐ angyangyi. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, mà mà'ù wà dhu nyí rírà Kàgàwà-tí'ò rò.»

³¹ Ní, Yèsù àdù dhu ìvu abádhí-tsǔ, ndàti: «Nyǐ nyà'ù tí wà dhu kòmbí? ³² Kànǐ kàsùmì rírà, ndirò, ndi kàsùmì nyú náka wà. Ní, nyǐ nyí nyǐnda rùdú rò, ngàtsi aɛ ròdyi otùna, nyǎdù mùbhà atdíró. Pbéttù, ma mí nzǐ mùbha atdíró, ìnè Àbadu rǐ'ì atdíkpá ìma màna nídhunǐ. ³³ Ma mòvò wò dhu fǔkù ndínǐ nyǐ nyabá tí màrùngà nyudutsi. Obhó tí, yà adzi ǒ nyǐ nyí àpbè nábà àbà. Pbéttù, àpé nyònzì ɔɔ, ma mònzì wà yà adzi-lè mà nídhunǐ.»

17

Yèsù rǐ ndìtsò Àbanà rǒ pbìnda ábhàlǐ-okú dò rò dhu (Ròm 8.34; Èbr 7.24-25)

¹ Wò dhu bhèyi ndì ndòtè dhu-dzidǒ, Yèsù agéré ndì, ndànda òrù-akpà ò nga, ndàdù ndìtsò, ndàti: «Àba Kàgàwà, kàsùmì náka wà. Ní, ábhǔ Idhùnù-ɔvò rìlè ndì, ndínǐ Idhùnù adù tí ɔvònu àbhù rìlè ndì átò.

² Nyí nyábhù ka rǐ'ì ádrùngbǎnga tó ɔbi nà kóró aɛ

dǒ. Ndi dhu bhëyi ní ndi, kà rǒngo dhòdhódhóngá tó ípìrǒngá nábhu fóná nyi nyábhú kóró ale tò. ³ Ndi dhòdhódhóngá tó ípìrǒngá ní: abádhí rùni ìnyi kèlě atdí rǒ rǎi ndi obhóná Kàgàwà, ndirò abádhí rùni Yèsù Krístò, yà nyi nyívi rǎrà yà adzi ǒ ale. ⁴ Ma mábhú wà ɔvònu rìlè ndi yà adzi dǒ, madù yà fudú nyi nyibho ndíní ma mɔnzi tí kasú nónzi mítò. ⁵ Ní kòmbí, ìnyi Àbá, ábhú ɔvòdu rìlè ndi tinú ò, àdhàdhì yà ìnzá nyi nyàpè yà adzi òbhòlò rórò, ɔvòdu níilè ndi tinú ò dhu bhëyi.

⁶ Ma mábhú wà ɔvònu, yà adzi ǒ ale nzínzi ǒ rò nyi nyóvò, nyibhò fudú ale rùni. Abádhí ní'ì pbùkù ale, ní nyi nyádù abádhí níbhò fudú. Ndirò, abádhí nódò wà pbùkù ɔte afiya ò. ⁷ Ní kòmbí, abádhí nùni wà dhu, yà fudú nyi nyíbhò kóró dhu ráhu funú rò. ⁸ Obhó nyú, ma múdà wà yà abádhí tò ma múdà tí nyi nyíbhò fudú ɔte abádhí tò, abádhí ràdù àkónà mbëyi nyú. Abádhí ùni wà dhu, obhó tí ma rǎrà tinú ò rò, 'adù dhu à'ù átò nyi rívi ndi ìma.

⁹ Abádhí-dǒ nga ní ndi ma mí mitsò ní. Ma mí nzí mitsò yà adzi ǒ ngǔkpà ale-dǒ. Pbétù, ma mí mitsò yà fudú nyi nyíbhò ale dǒ, pbùkù ale tí abádhí rǎi dhu-okú dò rò. ¹⁰ Kóró ale, yà fudú rǎi ní pbùkù ale, ndirò yà funú rǎi kóró ale ní pbàkà ale. Ndirò ɔvòdu náarí ndilè abádhí-nyutsi. ¹¹ Àbá, ma mí nzí àdi tǎitdǒ yà adzi ǒ. Pbétù, abádhí nóko òko yà adzi ǒ. Ndirò kòmbí ma mǎrà tinú ò. Ní ìlǎlǎ Àbá Kàgàwà, ódò abádhí yà dùdú nyi nyóvò ɔvònu-òbì ní. Ndi dhu bhëyi ní ndi, abádhí ràdù òko atdí ale tí, àdhàdhì àlě ní atdí ale ìnyi mànà dhu bhëyi. ¹² Yà abádhí mànà mǎ mí'ì atdíkpá òná kàsùmì ǒ, ma mòdò abádhí, yà dùdú nyi nyavò ɔvònu-òbì ní. Ndirò, ma mòdò abádhí mbëyi nyú, ìnzí atdí ale mà ràwí

nzínziya ǒ rò. Pbé̀tù, abádhí nzínzi ǒ rò àwí atdí ale ní, yà pbùkù Andítá* ò ka kandí dhu dóná, àwáwíya dhu tí ale kèlě, ndíní ndi Andítá náadù tí àkă. ¹³ ǒ! Àba Kàgàwă, kànǎ kòmbí ma mí madù tìnù ò. Ní ma móte wò dhu bhěyi, àdì ma màdì yà adzi ǒ rórò, ndíní pbàkà dhèdhe nírá tí abádhí. ¹⁴ İma, ma móvò pbùkù ɔte abádhí tò, ní yà adzi ǒ ale nádu abádhí òndrò òndrò tí. İ ale óndrò abádhí, abádhí ní nzǎ yà adzi ǒ ale, àdhàdhì İma mà átò, İma ní nzǎ yà adzi ǒ ale dhu bhěyi dhu-okú dò rò. ¹⁵ Àbá, ma mí nzǎ mitsò rùnù, ndíní nyi nyugu tí abádhí yà adzi ǒ rò. Pbé̀tù, ma mí mitsò rùnù, ndíní nyi nyòdò tí abádhí Nzére ale, Pfòmvo rǒ rò. ¹⁶ Obhó tí Àbá, abádhí ní nzǎ yà adzi ǒ ale, àdhàdhì İma mà átò, İma ní nzǎ yà adzi ǒ ale dhu bhěyi. ¹⁷ Ní, útrí abádhí ròkò pbùkù ale tí obhónɡa-otù ǒ. Ndi obhónɡa ní pbùkù ɔte. ¹⁸ Nyi nyívi ma mǎrà yà adzi ǒ. Ní ndi dhu bhěyi tí, ma mòvi abádhí átò ròwù yà adzi ǒ ale nzínzi ò. ¹⁹ Abádhí-okú dò rò ní ndi, ma mábhı ma kóró İma nyú tírò İndù, ndíní abádhí adù tí 'àbhı átò İndù obhónɡa-otù ǒ.

Yèsù rǎ ndìtsò olù ndì na'uya ngǎkpà ábhàlǎ dǎ dhu

²⁰ Àbá, ma mí nzǎ mitsò yà fudú nyi nyíbhò ale-okú dò rò tí. Pbé̀tù, ma mí mitsò átò yà abádhí rǒvona pbùkù obhónɡa tó ɔte níri rí, 'adù ma'ù ale-okú dò rò màtí. ²¹ Ma mí mitsò átò, ndíní abádhí kóró níí'í tí atdí ale tí, àdhàdhì İnyi Àbá, nyi nyarí'ı nyudutsi, madù İ'ı nyunutsi dhu bhěyi. Ma mí mitsò átò ndíní abádhí İ'ı tí atdí ale tí àlě-nyutsi, ndíní yà adzi ǒ ale náa'u tí dhu, nyi rívi ndi İma, mǎrà yà adzi ǒ. ²² Ma mábhı wà abádhí-ɔvò rìlè ndì, àdhàdhì nyi nyábhı ɔvòdu rìlè ndì dhu bhěyi, ndíní abádhí İ'ı tí atdí ale tí, àdhàdhì àlě karí'ı atdí ale

* 17:12 17.12 Zàb 41.10; Yùw 13.18

tí ìnyi mànà dhu bhěyi. ²³ Ma mí'ì abádhí-nyutsi, nyadù ì'ì nyudutsi, ndín'ì abádhí oko tí kóró atdí ale nyú tí, yà adzi ǒ ale ràdù dhu ùni nyi rívi ndi ìma yà adzi ǒ. Ndirò, abádhí ràdù dhu ùni nyi róze ì, àdhàdhì nyi nyóze ìma dhu bhěyi.

²⁴ Ndirò Àba Kàgàwă, nyi nyíbhò ndi abádhí fudú. Ní, ma mòze mǒwù òko atdíkpá abádhí mànà yà tinú ma mára àdi ró, ndín'ì abádhí ala tí pbàkà ádrùngbānga tó awáwù. Ndi ádrùngbānga tó awáwù nyi nyího idù, nyi nyazè ma ìnzá nyi nyàpè yà adzi òbhòlò rórò dhu-okú dò rò. ²⁵ Obhónánga tó Àba Kàgàwă, yà adzi ǒ ábhǒ ale mà nókò mbă ìnzá 'ùni nyi, ní ìma, ma múni wà nyi. Ndirò, yà fudú nyi nyíbhò ale núnì wà dhu nyi rívi ndi ma, mǐrà yà adzi ǒ. ²⁶ Ma mábhù wà ɔvɔnù abádhí rùnì. Ndirò, ma mí kàbhù àbhù olù ríwu ngǔkpá ale mà rùnì átò. Ma mí wò dhu ònzi, ndín'ì yà nyi nyóze ma nǐ àzè-tidò náadù tí àdi abádhí-afí ò, ndirò madù àdi abádhí-afí ò átò.»

18

Yēsù nálǔ ka kí kosò dhu

(*Màt 26.47-56; Mrk 14.43-50; Luk 22.47-53*)

¹ Wò dhu bhěyi ndi ndìtsò ndi dhu-dzidǒ, Yēsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà núuvò, 'àdù àda Kìdròni tí kátina idhá-ngba-adzè. Ní ányì, atdí ìnga ní'ì inè. Ní, abádhí adù òtsù ndi ìnga ò. ² Yudhà, yà Yēsù ìpfǒ rí ndàbhù òmvù-fó ábhàlǐ, ní'ì iwà ányìrǒ nga núnì átò. Obhó tí, Yēsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà, nóongónà òwu 'ùndu bìlìnganà ányìrǒ. ³ Ní, Yudhà idè fìndá pìkò-dòtsíró ale níwú ùvò ndi ìnga ǒ. Ndi pìkò ǒ ní'ì pbànowí mà, yà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà Pbàfàrisáyó mànà nívi sàndìrì mànà. Abádhí-fó ní'ì, òrù rórù tarà mà, mùle rǒ

kàzɔ mà, màtsùmù màna. ⁴ Ní Yèsù, yà angyangyi ròná rí ndònzì kóró dhu nùni, náandri abádhí tí ò, ndàdù dhu ìvu tsùyá, ndàti: «Ádhi nyí nyónena?» ⁵ Ní, abádhí àdù dhu àdu kà tò 'àti: «Mă mónena ní Yèsù, Nàzàretì tó kígò ò ale.» Ní, Yèsù àdù àtìna abádhí nǐ: «Ìma ní ndi.» Ndi kàsùmì ò, Yudhà yà Yèsù ìpfò rí ndàbhɔ òmvù-fó ale, ní'ì inè átò abádhí nzínzi ò. ⁶ Ní, Yèsù itdègu ndètè abádhí tó, ndàti: «Ìma ní ndi.» Ní abádhí adù 'àdu dziyà-dò nǐ olù, 'àdù 'àwà obvò. ⁷ Yèsù ìvú dhu tdítđ abádhí-tsǔ, ndàti: «Ádhi nyí nyónena?» Ní, abádhí adù dhu àdu Yèsù tò 'àti: «Mă mónena ní Yèsù, Nàzàretì tó kígò ò ale.» ⁸ Ní, Yèsù àdù dhu àdu abádhí tó, ndàti: «Ma múnò wà dhu fúkù matì, ìma rǎrǐ ndi. Ní, dhu apé ì'ì ìma nónɛ nyí nyí dhu tí, ní nyùbhà kǎkà ngǔkpà ale ròwù.» ⁹ Yèsù atè wò dhu bhěyi, ndínǐ yà angyinàrò ndi ndùnòna dhu náaká tí. Kǎti: «Àba Kàgàwǎ, yà fudú nyí nyíbhò ale nzínzi ò rò, ma mábhɔ nzá atdí ale mà rǎwǐ*.»

¹⁰ Simoni Péterù ní'ì pòndà obhi-akpà nà. Ní, kǐdhá ka òdhǔna ò rò, ndù'à pòkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà bhà kasutále nǐ, ndàtsà fangà dònǎ bǐna. Ndi kasutále-òvò ní'ì Malkò. ¹¹ Pòtù, Yèsù adù àtìna Péterù nǐ: «Péterù, ádu pòkù obhi-akpà òdhǔna ò! Nyí nyòzè tí obhó yà Àba Kàgàwà ìbhò ndínǐ ma mòmú tí àpè tó kópà-tsù mòmú?» ¹² Ní'ò ní ndi pònówí tó pìkò, òyá ádrùngbǎle mà, Pòyàhúdì tó sàndìrì màna, náalú Yèsù 'òsò, 'àdù òtsúna nùtsì.

Yèsù nà ka kówu ùvò pòkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà, Anà-ònzǐ dhu
(Màt 26.57-58; Mrk 14.53-54; Luk 22.54)

* 18:9 18.9 17.12

¹³ Wò dhu-dzidǒ, kǒkò Yèsù nòsò ale náawù kà nà wemberè tí Anà bhà. Ndi Anà ni'ì Kàyafà bhà aguna-akpà. Ndirò, wò dhu rǐ ndònzì òná atò ǒ, Kàyafà ni'ì ndi pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà. ¹⁴ Wò ndi Kàyafà ní ndi dhu navò Pbàyàhúdí tó ádròdrǒ ale tò, ndàti: «Dhu àkǎ atdí ale kèlě ròvè àlě tó pbìrì ǒ kóró ale tó ngari ǒ.»

*PÉTERÙ rätina inzà ndì rúni Yèsù dhu
(Màt 26.69-70; Mrk 14.66-68; Luk 22.55-57)*

¹⁵ Yèsù nà ka kówu Anà bhà òná kàsùmì ǒ, Sìmonì PÉTERÙ mà, Yèsù bhà ngàtsi ábhàlǐ mànà, náambénà òwu dǒ átò Yèsù-owù ǒ ányì. Wò ndi ngàtsi ábhàlǐ ni'ì iwà ndi pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà ùni angyangyi. Ní, ndi ábhàlǐ adù òtsù Yèsù-owù ǒ, ndi pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà bhà idza-ngbò ka kákpòrò ní kàlì ò. ¹⁶ PÉTERÙ adù ndùbhà irinǎ rò tsàtsù-nǎ. Ní, wò Yèsù-owù ǒ òtsù ngàtsi ábhàlǐ, yà iwà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà ùni angyangyi náahù iri, 'iwù òtè yà tsàtsù-ngbò òdò rí tsìbhá sàndìrì nà. Ndi sàndìrì adù PÉTERÙ àvi ròtsù kàlì ò. ¹⁷ Ní, kàlì ò PÉTERÙ òtsù rò, wòrì tsìbhá sàndìrì níivú dhu kà-tsù, ndàti: «Nyì nyí, nyi tí nzǐ átò wò ale bhà ábhàlǐ nzínzì ǒ atdí ale?» Ní, PÉTERÙ adù dhu àdu kàtò, ndàti: «HÓÓ! Ìnzǐ ní ma kàbhà ábhàlǐ.» ¹⁸ Wò ndi kàsùmì ǒ, gìrì ambénà ò'ò dǒ atdí. Ní, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà bhà kasutále mà, Kàgàwà bhà idza-ngbò òdò arí sàndìrì mànà, náadù òko 'àmbe yà ì ùtò kàzù òvò dǒ. Ní, PÉTERÙ adù àdi átò, ndàmbe kàzù òvò dǒ atdíkpá abádhí mànà.

*Anà rǐ dhu òngù Yèsù-tsù dhu
(Màt 26.59-66; Mrk 14.55-64; Luk 22.66-71)*

¹⁹ Wò PÉTERÙ mà rǐ kàzù òvò òná kàsùmì ǒ, Anà, pbàkùhání dǒ ádrùngbǎ kamà, náadù ndòpè ndòngù

dhu Yēsù-tšǔ, kàbhà ábhàlǐ mà, ndírò yà ìndrǔ tò kǎrúdhěna dhu màná dhu dǔ. ²⁰ Ní, Yēsù adù dhu àdu kàtò, ndàtì: «Ma mǎrà dhu òvò rǔ k pangba kóró ale tò. Ndirò, ma mǎrà dhu ùdhe rǔ bìlǐnganà Pbàyàhúdí tò, yà abádhí núndu ì fǐyó unduta-dzà ǔ màtí, ndírò, Kàgàwà bhà idza ǔ màtí òná kàsǔmì ǔ, ìnzǐ madù àrà atdí dhu mà nórù rǔ abádhí rǔ. ²¹ Ní, ádhu nyi nyí dhu òngù tsùdú ní? Nyi nyàkǎ nyongù yà tsùdú abádhí ìrì fǐyò ma múnǎna ró dhu abádhí-tšǔ. Abádhí únì ndì fǐyò ma múnò dhu mběyi.»

²² Ní, wò dhu ùnǎ Yēsù rǐ òná kàsǔmì ǔ ní ndì, ányìrǔ ì'ì atdí sàndìrì níndrì Yēsù-tí'ò, ndòpbì kà-bì-bhù, ndàdù dhu ìvu tsùná, ndàtì: «Nyi tí adù ǔte àdu wò dhu bhěyi pbàkùhání tó ádrùngbǎ kamà tò?» ²³ Ní, Yēsù adù dhu àdu kàtò, ndàtì: «Ma mapé ì'ì nzére ma mòtè dhu tí, ní itè pé ndì nzére ma múnò dhu. Ndirò, dhu apé ì'ì mběyi ma màdu dhu kàtò dhu tí, ní ádhu nyi nyí ima núpbi okúna dò rò?» ²⁴ Wò dhu-dzidǔ, Anà náadù Yēsù àbhu kowù nà ùtsì ka kùtsì ǔtsùna rórò pbàkùhání tó ádròdrǔ ale dǔ kamà Kàyafà bhà.

*PÉTERÙ rǎtina tdítǔ ìnzá ndì rúnì Yēsù dhu
(Màt 26.71-75; Mrk 14.69-72; Luk 22.58-62)*

²⁵ Wò ndì Yēsù nà ka kówu Kàyafà bhà òná kàsǔmì ǔ, Sìmonì PÉTERÙ adì kàzǔ-tšùná tí, ndàmbe kàzǔ òvò dǔ. Ní, ka kivú dhu kà-tšǔ, katì: «Nyi tí nzǐ átò wò ka kówu nà ale bhà ábhàlǐ nzínzi ǔ atdí ale?» Ní, PÉTERÙ adù ndàgò, ndàtì: «Hòkò! Ìnzǐ ní ma wò ale bhà ábhàlǐ.» ²⁶ Ní, Anà bhà kasǔtǎle nzínzi ǔ atdí ale náadù dhu ìvu PÉTERÙ-tšǔ, ndàtì: «Hòkò! Ma màlanà tí obhó nyí atdíkpá wò ale màná ìnga ǔ?» Wò ndì ale ní'ì, yà PÉTERÙ ù'ànà, ndìtsà bǐna ale mà t'ídzá ale. ²⁷ Ní, PÉTERÙ adù ndàgò àgò tí tdítǔ, ányìrǔ rò tí, à'ǔ-akpà ràdù òngò.

Pbàró má tó pbìrì ǒ Lìwalì rǐ dhu òngù Yèsù-tǔ dhu (Màt 27.1-2,11-14; Mrk 15.1-5; Luk 23.1-5)

²⁸ Wò dhu-dzidǒ, ka kuvò Yèsù nà kútsingá nyú Kàyafa bhà rò, kowù nà Lìwalì Pilatò bhà idzá-yà-ba ò. Pbétù, kǒkò Yèsù nà òwù ányì Pbàyàhúdì náadù 'ùvo ùvò tí, ìnzǐ 'òtsù Pilatò bhà idza-ngbò ka kákpòrò nǐ kàlì ò. Abádhí anzì ndì dhu, akye ì owuna òtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ, ìnzǐ 'àdù Pásìka tó mùhendù tó ònyù nónyù nǐ. ²⁹ Ní, Pilatò náadù àhù ndàrà abádhí-tí'ò, ndàdù dhu ìvu abádhí-tǔ, ndàtì: «Ádhu nyǐ nyòbhù yà ale okúna dò rò?» ³⁰ Ní, abádhí adù dhu àdu Pilatò tò, 'àtì: «ìnzǐ kǐ'íná gukye nzére dhu ònzì arí ale tí, ní mǎ mambènà nzǐ kòsò mǐwù nà funù ò.» ³¹ Ní, Pilatò adù àtì'nà abádhí nǐ: «Nyìdyi ka nyòtdì ànyàna nyǐ nyú tírò yà fùkú uyátá núnò ka dhu bhèyi.» Ní, kǒkò Yèsù nà òwù ányì Pbàyàhúdì náadù àtì'nà Pilatò nǐ: «Ìmbǎ mǎ mǐ'ì ìndrù-ànyǎ nóttdì mǎ mǐ, ndínǐ ka koho tí nǐ rusà nà.» ³² Wò dhu anzì ndì, ndínǐ yà Yèsù avò angyangyi ìngbà dhu bhèyi òve-tidò nǐ màtí ndì ndòvéya dhu náaká tí*.

³³ Wò dhu-dzidǒ, Pilatò adù ndàdu pbìndà idzá-yà-ba ò, ndàdù Yèsù ànzì ndivù dhu tsùnà, ndàtì: «Nyì nyú, nyì tí Pbàyàhúdì tó ádrùngbǎ kamà?» ³⁴ Ní, Yèsù adù dhu ìvu kà-tǔ, ndàtì: «Nyì nyú, nyì tí wò dhu ìvù affinù nyú ò rò àhù rórò? Ndìrò ngàtsi nǐ nyì tí kivù ngǔkpà ale náwe ndì dhu ìndù dùdú dhu-okú dò rò?» ³⁵ Pilatò ìvù dhu tdítǒ Yèsù-tǔ, ndàtì: «Ìma tí Mùyàhudi? Fùkú pbìrì ǒ ale nyú mà, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mànà nípfo ndì nyì 'ìbhò nyì fudú. Ní ádhu nyú nyì nyáfá?» ³⁶ Ní, Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàtì: «Pbàkà idzi ní nzǐ yà adzi ǒ idzi-tidò. Pbàkà idzi í'íná gukye yà adzi ǒ idzi-tidò tí, ní pbàkà ale àmbènà 'ùgye ùgye dùdú ìnzǐ ka kipfo tí ìma,

* 18:32 18.32 12.32-33

kabhu ma Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ alɛ-fó. Pbétù, kòmbí pbàkà idzi ní nǚ yà adzi ǒ idzi-tidò.» ³⁷ Pilatò adù dhu ìvu Yësù-tsǔ tǔtǔ, ndàti: «Olu ìnyi, nyi tí ádrùngbǎ kamà?» Ní Yësù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ìnyi ní ndì nyi nyátina ìma rǎrǎ ádrùngbǎ kamà. Ìma ka kúgù yà adzi ǒ, madù ìrà ndínǎ ma mongó tí obhóngá nítè ìndrǔ tǔ. Obhóngá nózè 'èni alɛ rǎdù tǔdu níri ìri.» ³⁸ Ní, Pilatò adù dhu ìvu Yësù-tsǔ, ndàti: «Obhóngá nyú ní àdhu?»

*Yësù-ànyǎ nótdì ka kí ndínǎ ka koho tí dhu
(Màt 27.15-31; Mrk 15.6-20; Luk 23.13-25)*

Wò dhu bhèyi ndì ndivǔ dhu Yësù-tsǔ dhu-dzidǒ, Pilatò adù àhu tǔtǔ kǎlì ò rò, ndàrà Pbàyàhúdì-tí'ò. Ní kǎdù dhu òvò abádhí tǔ, ndàti: «Ma màla nzá wò alɛ dǒ ka kí anya nótdì okúna dò rò atdí dhu mà. ³⁹ Pbétù, yà fùkù màndu núnò ka dhu bhèyi, ma marí imbi ò ka kósò atdí alɛ níkòlò bílìnganà fùkù yà Pásìka tó mùhèndù náarí ìrà dhu bhèyi. Ní, nyí nyòzè tí mìkòlò Pbàyàhúdì tó ádrùngbǎ kamà fùkù?» ⁴⁰ Ní, abádhí àdù dhu àdu ìkù nyú ǒ Pilatò tò, 'àti: «Ìnzǎ ní wò alɛ ndì mà mòzè kíkòlò! Pbétù, mà mòzè kíkòlò alɛ ní Bàrabà!» Wò ndì Bàrabà ní'ì àrì ònzì arí alɛ*.

19

¹ Wò dhu bhèyi ihé-yà nádu dhu fǐndà dhu-dzidǒ, ìwalì Pilatò náadù Yësù àvi kalǔ, kuvì asé nǎ. ² Nírò ní ndì pbànowí náadù okpèna nà itsu-dòkà tó mùkàkù nákpòrò, 'áfǒ Yësù-dò rò, 'àdù òlòlù kanzù náfò kà-rǒ. ³ Abádhí nóowúnà ìvu rǒ Yësù-tí'ò, 'àdù kàtsè, 'àti:

* ^{18:40} 18.40 Ndì Bàrabà ka kasò imbi ò, kígò ǒ ndì nónzì wògò-okú dò rò, ndìrò ìndrǔ kǒhò dhu-okú dò rò.

«Yǎmbù, Pbayàhúdí tó ádrùngbǎ kamà!» Ndirò, abádhí adúnà òwu kà-bi-bhù nópbi rǒ átò.

⁴ Pìlatò náahù tdítdǒ kàlì ò rò, ndàrà ihé-yà i, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Kòní, ma mí wò aɛ náyí kuvò nà kàlì ò rò, ndíní nyí nyuni tí dhu inzà ma rala kà-dǒ ka kí anya òtdì okúna dò rò atdí dhu mà.» ⁵ Nírò ní ndi Yèsù adù àhù kàlì ò rò dóna rǒ okpèna nà itsu-dòká tó mùkàkù nà, ndirò róná òlòlù kanzù nà. Ní, Pìlatò adù àtìna ihé-yà nǐ: «Kàní ndi fùkù aɛ!» ⁶ Ní, pbàkùhání tó ádròdrǒ aɛ mà, Kàgàwà bhà idza-ngbò òdò arí sàndìrì mànà níitdègu Yèsù àlǎ, ní abádhí náadù 'òpè 'ùkù, 'àmbe àtìna dǒ Pìlatò nǐ: «Ábhù kutǒ mùsàlabhà dǒ! Ábhù kutǒ mùsàlabhà dǒ!» Pìlatò adù àtìna abádhí nǐ: «Nyidiyi ka nyǔtǒ nyí-tírò ndi mùsàlabhà dǒ. Obhó tí, ima nyú, ma màla nzà kà-dǒ ka kí anya nótì okúna dò rò atdí dhu mà.» ⁷ Ní, Pbayàhúdí náadù dhu àdu Pìlatò tò, 'àti: «Mǎ mí'ì inè atdí uyátá nà. Ndi uyátá rǎtina kà rākǎ ndòvè, Kàgàwà t'ídhùnà tí kǎrí ndàti nditírò dhu-okú dò rò.»

⁸ Pìlatò itdègu wò ɔɛ ìri, ní ɔdò adù isǐ kà-ò atdí dǒ ròsè yà angyinǎrò kǐ'ina nà dónǎ màtí. ⁹ Ní, pbìndà idzá-yà-ba ò ndi ndàdu ndi tdítdǒ rò, Pìlatò adù dhu ìvu Yèsù-tsǔ, ndàti: «Nyí ní àdhà aɛ?» Pbétù, Yèsù adù nzà atdí dhu mà nádu kà tò. ¹⁰ Pìlatò adù dhu ìvu tdítdǒ kà-tsǔ, ndàti: «Nyí nyòzè tí obhó nyadu ɔɛ idù? Nyí nyuni tí obhó dhu, ma rǎrǐ'ì inè ádrùngbǎnga tó ɔbi nà mìkòlò nyí? Ndirò, nyí nyuni tí obhó dhu, ma rǎrǐ'ì inè ádrùngbǎnga tó ɔbi nà mabhù nyi kutǒ nyi mùsàlabhà dǒ?» ¹¹ Ní, Yèsù adù dhu àdu Pìlatò tò, ndàti: «Hòkò! Ìmbǎ nyí nyí'ì atdí ádrùngbǎnga tó ɔbi nà màtí dùdú, inzà Kàgàwà kèlě nábhu ka indù òrù-akpà ò rò rò. Ndi dhu-okú dò rò, ma màtina nyí nǐ: Yà ma nìpfo ndàbhù ma fúnú aɛ bhà nzéɛnga nòsè wà pbùkù nzéɛnga

dònǎ màtí.»

¹² Ní, ròpè ndì Ƴró rò, Pìlatò adù ndòpè ndònè Yèsù ìkòlò ndì ndì òná otu. Pbéù, Pbhàhúdì tó ihé-yà náadù 'òpè 'ùkù, 'àmbe àtìna dǒ Pìlatò ní: «Nyí nyú nyí nyapè wòrí ale ìkòlò, ní nyí ní'ina inzá nyí nyòzè Pbhàrómá tó pbìrì ǒ kámá dǒ ádrùngbǎ kamà ale. Ndi ale apé ndàtì ndìtírò ádrùngbǎ kamà tí, ní ndi ale ní ndi kámá dǒ ádrùngbǎ kamà nà arí ndùgye ale.» ¹³ Ní, kǒkò ale ùnò dhu ndì ndìrì rò, Pìlatò adù Yèsù àvi kuvò nà iri, ndàdù àdì odu nǐ ka kórù, rìvǎ ndì ɔrú ngari ǒ. Pbhàhúdì t'ávana ǒ, ka kí kànzi Gàbatà tí. ¹⁴ Wò dhu rǐ ndònzì òná idhò ní'ì yà Pásìka tó mùhèndù tò ìndrù rǐ 'òbhòlò òná idhò. Ndirò, ndi dhu anzì ndì mbèmbè azà adyifò-sisì adyìbhengá nga tó ǒ. Ní, Pìlatò ati Pbhàhúdì tó ihé-yà ní: «Kòní fùkù ádrùngbǎ kamà!» ¹⁵ Pbéù, kòrí ihé-yà náadù 'òpè 'ùkù, 'àmbe àtìna dǒ Pìlatò ní: «Kàkǎ ndòvè! Kàkǎ ndòvè! Ábhù ka kutǒ mùsàlabhà dǒ!» Pìlatò àdù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàtì: «Nyí nyòzè tí mabhù fùkù ádrùngbǎ kamà kutǒ mùsàlabhà dǒ?» Ní, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale náadù dhu àdu Pìlatò tò, 'àtì: «Ìmbǎ mǎ mí'ì ngàtsi ádrùngbǎ kamà nà! Fàkǎ ádrùngbǎ kamà ní kámá dǒ ádrùngbǎ kamà kèlě.» ¹⁶ Nírò ní ndi Pìlatò adù Yèsù àbhù abádhí-fó, ndíní ka kowu tí ùtònà mùsàlabhà dǒ.

*Yèsù nùtǒ ka kí mùsàlabhà dǒ dhu
(Màt 27.32-44; Mrk 15.21-32; Luk 23.26-43)*

Pìlatò àvi ì dhu-okú dò rò, Ihé-yà adù Yèsù ìdyì 'òwùnà kigò ǒ rò, ndíní ì owu tí ùtònà mùsàlabhà dǒ. ¹⁷ Ní, kigò ò rò ì ùvò rò, Yèsù anò ndùtǒ ka kí dòná mùsàlabhà ndìtírò, ndàmbe àrà dǒ nà ale-dò-kpa tó ngari tí ka kátìna ngari ò. Pbhàhúdì t'ávana ǒ, ka kí kànzi Gòlògòtá tí. ¹⁸ Anyì ní ndi pbànówí nùtǒ Yèsù mùsàlabhà dǒ. Ka kutó abádhí dhèdhèrò mùsàlabhà dǒ óyǒ ngùkpà

ale màna. Ka kutó atdí ale, kodì Yèsù bhà fangà dònǎ rò, kadù ngǎtsi ale nútò, kodì Yèsù bhà igù dònǎ rò. ¹⁹ Pilatò adù dhu àvi kandí, kapbǎ mùsàlabhà dǒ kà-dònǎ. Ndì andítá ní'ì: «YÀRÍ NÍ YĚSÙ, NÀZÀRETÌ TÓ KIGÒ Ğ ALE, PBÀYÀHÚDÍ TÓ ÁDRÛNGBǎ KAMÀ.» ²⁰ NÍ, ábhǒ Pàyàhúdí nyú nóowúna wò dhu òzù rǒ. Obhó tí, yà Yèsù ka kutó mùsàlabhà dǒ róngá ní'ì íkyèrǒ kígò tí. Ndirò ndì dhu ka kandí Pàyàhúdí t'ávàna mà, Pàrómá t'ávàna mà, ndirò Pàgíríkí t'ávàna màna ò. ²¹ NÍ, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale náadù òwu Pilatò ìso, 'ati: «Nzǎndí dhu ka rǎrǎ Pàyàhúdí tó ádrùngbǎ kamà. Pbétù, ándí dhu nyati: Àbadhi ráti ndì, ndì rǎrǎ Pàyàhúdí tó ádrùngbǎ kamà.» ²² Pbétù, Pilatò adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Yà ma màndí dhu ní ma màndí wà!»

²³ Yèsù ì ùtǒ mùsàlabhà dǒ dhu-dzidǒ, pbànowí adù kà-rǒ mùdzarù nùgù, 'ùndò oyánga ìfo àdhàdhì, 'adù ùndònà foyá, ngǎtsi ale rìdyì atdínga ìfo dǒ fíndà. Uró adù ndùbhà ní kà-rǒ kanzù kèlě. Ndì kanzù ní'ì inzà ka kùpbǎ ùpbǎ tí. Pbétù, ka ní'ì atdí-nyina kèlě tí ka kódyù, ròpè ndì tǔna ò rò, ràrà àhu pfǒna ò. ²⁴ NÍ, kǒkò pbànowí adù òte nzínziya ò, 'ati: «Apé kùfa wò kanzù-ǒnga ùfá tí, pbétù, kàkǎ àlě ròvì ngàlà ò, ndíní àlě kala tí kà rǎdi fíndà ale.» Wò dhu anzì ndì, ndíní Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu náaká tí. Ndì Andítá ràtina: «Abádhí ùndò rùdú mùdzarù foyá, 'adù rùdú kanzù nóvì ngàlà ò*.»

Wòrí ní ndì pbànowí anzì Yèsù rǒ dhu.

²⁵ Yà Yèsù ka kutó dònǎ mùsàlabhà tí ikò íkyèrǒ ní: Màriyà, Yèsù-tsánà mà, ndì kà-tsánà t'áwènà nà, ndirò ní Màriyà, Kìlìyopà bhà ingba-tsánà mà, Màgàdalà tó kígò

* 19:24 19.24 Zàb 22.19

ǒ Màriyà mànà. ²⁶ Ní Yěsù itdègu íyànà nálǎ, ndàdù yà atdíđǒ ndì ndóze p̀b̀ìndà ábhàlǐ nála kà-tí idè átò ró, ní kǎdù àtìnà íyànà nǐ: «Iyá, k̀òńǐ idhùnũ.» ²⁷ Tdítdǒ, kǎdù àtìnà wò ábhàlǐ nǐ: «Pbǎlé, k̀òńǐ íyànũ.» Ní, r̀òpè ndì Ƴró r̀ò, wò ábhàlǐ náadù Yěsù-tsànà nídyì ndàrà nà p̀b̀ìndà.

Yěsù r̀ǒvè dhu

(Màt 27.45-56; Mrk 15.33-41; Luk 23.44-49)

²⁸ Wò dhu-dzidǒ, Yěsù Ƴnì dhu, yà ndì ndira ònz̀ìnà yà adzi ǒ kasũ r̀akǎ wà k̀óró. Ní, ndínǐ Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu náaká tí, kǎdù àtìnà: «Ma mí'ì idha-atdyú nà*.» ²⁹ Wò ndì kàsũmì ǒ, òdyògyè d̀ìvayì r̀í'ì ònà atdí andu ní'ì inè ányìr̀ǒ. Ní, p̀b̀àńówí adù s̀ifongò nídyì, 'òdù ndì d̀ìvayì ò, 'àdù ndì s̀ifongò òtù hìsòpò tí kátina itsukpó-tsù-dǒ, 'àva Yěsù-tsũ. ³⁰ Ní, Yěsù itdègu ndì d̀ìvayì àndũ ndòtò, ní kǎdù àtìnà: «K̀óró dhu àkǎ wà.» Wò dhu-dzidǒ, kǎdù d̀òna ìyũ, afina r̀adù ìtdě d̀òtsí.

Atdí m̀unowì r̀í Yěsù-òngò-kpa òdù àlǐ nǐ dhu

³¹ Wò dhu anzì ndì ònà idhò ní'ì, s̀abatù tò indrũ r̀í 'òbhòlò ònà idhò. Obhó tí, ndì s̀abatù-idhò ní'ì ádr̀ùngbǎ idhò nyú P̀b̀àyahúdí tò. Ní, P̀b̀àyahúdí tó ádr̀òdr̀ǒ alè náaze nzá abvo r̀òko m̀ùsàlabhà dǒ ndì idhò ǒ dhu. Ní, ndì dhu-okú dǒ r̀ò, abádhí náawù P̀ilatò bhà, 'òwù ì abvo nónzì, ndínǐ ka k̀ukò tí agàya-kpa, kadù ifonà m̀ùsàlabhà dǒ r̀ò. ³² Ní p̀b̀àńówí náawù, 'àdù itsi m̀ùsàlabhà dǒ ì'ì Yěsù mànà alè-agà-kpa ǹúko. Abádhí ǹúuko wemberè t'álè-agà-kpa, 'àdù ɔyɔ r̀í k̀isè alè-agà-kpa ǹúko átò. ³³ P̀b̀étù, Yěsù-tí ì iwù ùvò r̀ò, abádhí adù kòtù iwà afina ìtdě ró, ìnzǐ 'àdù agàna-kpa ǹúko. ³⁴ Ní,

* 19:28 19.28 Zàb 69.22

kǒkò pbànowí nzínzi ǒ atdí mùnowí náadù Yèsù-ɔngò-kpa àlǐ nǐ. Ányìrǒ rò tí, azu mà idha mànà ràdù 'ísòlò ndì kǒngò-kpa ò rò. ³⁵ Wòrí dhu rǐ ndònzì dhu nala nyìkpóna nyú nǐ alɛ náawɛ ka kpangba. Ndirò kùni dhu, ndì ràwɛ obhó dhu nyú, ndínǐ nyǐ nyú mà nyǐ nya'u tí ka átò. ³⁶ Obhó tí, wò Yèsù-rǒ ndì nanzì dhu náanzì ndì, ndínǐ yà Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu náaká tí. Ndi Andítá ràtina: «Kà-kpa nzínzi ǒ atdí alɛ-kpa mà ka kùkòya nzi*.» ³⁷ Ndirò, ngǎtsi ngari ǒ, ndì Andítá ràtina tdítò: «Abádhí agéréya pé ì, 'àndà yà ɔngòna-kpa ì udù àlǐ nǐ alɛ*.»

Yèsù nótdù ka kí dhu

(Màt 27.57-61; Mrk 15.42-47; Luk 23.50-56)

³⁸ Wò dhu-dzidǒ, Yòzefù yà Àrimatayò tí kátina kigò ǒ alɛ, náarà Pìlatò bhà, ndàdù Yèsù-abvò nónzi kà-fó, ndínǐ ka kifo tí mùsàlabhà dǒ rò. Ndi Yòzefù nǐ'ì átò Yèsù bhà ábhàlǐ. Pbétù, kǎbhù nzá kùni ndì Yèsù bhà ábhàlǐ tí, Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ alɛ-òdò nónzi ndì ndarí dhu-okú dò rò. Ní, Pìlatò nítdègu wò Yòzefù ùnò dhu ná'u, ní kǎdù àrà, ndàdù Yèsù-abvò nífo mùsàlabhà dǒ rò. ³⁹ Wò ndì kàsùmì ǒ, Nìkòdemù, yà atdíku arà àhù Yèsù-tí kúbhingá alɛ, náadù ìrà àhù átò Yòzefù-tí. Kǐra yà mběyi aróngu akyɛ-tidò tó mbèmbè ìbhù kumì kilo nà fóná. Ndi akyɛ nǐ'ì mànèmanè tí kátina itsu-dha mà, kàdzagulè-dha mànà ka kángbǒ atdíkpá. ⁴⁰ Ní, Yòzefù mà Nìkòdemù nà níitdu Yèsù-abvò, 'àkpòrò ngbǒna wò ndì ndrùù róngu akyɛ ì ùdho dòná mberù nǐ. Abádhí anzi ndì dhu àdhàdhì yà fiyó màndù ǒ Pbàyàhúdì náarónzina abvo òtdù ì í rò dhu bhěyi. ⁴¹ Wò ndì Yèsù ka kùtónà mùsàlabhà dǒ ró, atdí inga nǐ'ì inè. Ndirò, ndì inga ǒ,

* 19:36 19.36 Uvt 12.46; Zàb 34.21 * 19:37 19.37 Zàk 12.10

atdí ibhu-ɔwúta yà inzá ka kàpè ìndrũ òtdù angyi ònà náadù ì'ì inè átò. ⁴² Ní, sàbatù tò Pbàyàhúdì rĩ 'òbhòlo dhu-okú dò rò, ndírò íkyèrò ndi ibhu nótù ndi dhu-okú dò rò, Yòzefù mà Nìkòdemù nà náadù ùvò Yèsù òtdù ndi ibhu ò.

20

Yèsù rĩ ndìngbè dhu

(Màt 28.1-8; Mrk 16.1-8; Luk 24.1-12)

¹ Yengè-idhò ǒ bhòtsungá, inzá inga àpè ùbho mbèyi rórò, Màgàdalà tó kigò ǒ Màriyà níivà ndi, ndàrà Yèsù ka kótdù i. Ní, kätù ibhu lí'ò ka kápbi nĩ odu-íyà-ba iwà ka kògèrè igi ró. ² Ní, kängbó ndi owùna-lú, ndòkè wò dhu àwe Simonì Péterù mà, ngätsi ábhàlĩ yà atdíð Yèsù azè mànà tò, ndàti: «Iwà ka kitdù àlě tó Ádrùngbàlè-abvò ibhu ò rò, kowù nà. Ní, àlě kùni nzá ka kòwù kili ró-nga!» ³ Ní Péterù mà, wò ndi ngätsi ábhàlĩ mànà, náadù òwu Yèsù ka kótdù i. ⁴ Abádhí ambénà òtse dǒ óyò rò atdíkpá. Pbétù, wò ngätsi ábhàlĩ náadù òkù, ndùbhà Péterù olù, ndàdù àrà àhù angyi yà Yèsù ka kótdù i. ⁵ Ní, kĩtsi ndàgu, ndàndà ibhu-ònga, ndàdù yà Yèsù-abvò-ngbò ka kákpòrò nĩ mberù kèlě nála ànyì. Pbétù kädù nzá òtsù ànyì. ⁶ Tdítdǒ, yà olù ndi nùbhàna Simonì Péterù, níira àhù ànyìrò, ndàdù òtsù ibhu ò. Ní, kädù yà Yèsù-abvò-ngbò ka kákpòrò nĩ mberù mà, ⁷ yà kà-dò ka kátsi nĩ bĕrèse mànà kèlě nótù ndi ibhu ò. Ndi bĕrèse mà ní'ì mbă atdíkpá abvo-ngbò ka kákpòrò nĩ mberù mànà, pbétù kí'ì atdíró ka kòkò kili ró. ⁸ Nírò ní ndi yà angyi àràna àhù ábhàlĩ náadù òtsù ibhu ò átò. Ní kála wò dhu, ndàdù dhu à'ù iwà Yèsù rìngbè ndi. ⁹ Obhó tí, Kàgàwà bhà Andítá ò ka kúnò Yèsù dǒ dhu ní'ì inzá ndi ndàpè kàbhà ábhàlĩ-dò àlě ró. Ndi Andítá rätina:

ìngbè kà ringbèya ndì ɔvɛ-bvù rò*. ¹⁰ Wò dhu-dzidõ, kòkò óyõ ábhàlǐ náadù 'àdu, 'òwù firábvù.

Yèsù rǐ ndàvì Màgàdalà tó kigò ǝ Màriyà tò dhu
(Màt 28.9-10; Mrk 16.9-11)

¹¹ Kòkò ábhàlǐ òwù dhu-dzidõ, Màgàdalà tó kigò ǝ Màriyà nǐra àhù átò Yèsù ka kòtdù ró, ndàdù itsi ide ndì ibhu tí ndàmbe òdzi dõ. Ní, òdzi ndì ndòdzi rórò, kágú ndì, ndàndà ibhu-ònga. ¹² Kǎdù Kàgàwà bhà óyõ màlàyíkà nála ànyì òkò ró. † màlàyíkà níufó òwòwù mberù, 'adù òko yà Yèsù-abvò ka kilì ràyì ró. Atdí màlàyíkà náadì kà-dò ka kilì ràyì inǎ ró, ngàtsi ràdù àdì kà-pfò inǎ rò. ¹³ Ní i màlàyíkà níuvú dhu Màriyà-tsǔ, 'àti: «Iyá, ádhu nyi nyódzi nǐ?» Ní, Màriyà adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ka kítdu wà pbàkà Ádrùngbǎle-abvò ibhu ò rò kowù nà. Ní ma mǔni nzá àdhà màtí ka kòwù kilì dhu.»

¹⁴ Ní wò dhu ndì ndùnò rò, Màriyà agéré ndì, ndàndà olù nga, ndàdù Yèsù nála ididè ró. Pbétù, kǔni nzá dhu Yèsù rǎrǐ ndì. ¹⁵ Ní, Yèsù ivú dhu kà-tsǔ ndàti: «Iyá, ádhu nyi nyódzi nǐ? Ádhi nyi nyónena?» Ní wò Yèsù ka kòtdù òná inga-àbadhi tí ndì ndí Yèsù àti rò, Màriyà adù àtìnà kànǐ: «Pbǎlé, dhu apé ìì nyi nyitdu ndì pbàkà Ádrùngbǎle-abvò, nyarà nà dhu tí, ní ítè nyi nyarà kilì ró nga idù, ndínǐ ma madù tí àrà kidyì.» ¹⁶ Ní, Yèsù adù kànzi ɔvòna ró, ndàti: «Màriyà!» Nírò ní ndì Màriyà náagéré ndì, ndàdù àtìnà kà nǐ Pbàyàhúdì t'ávana ǝ: «Ràbunì!» Kà-tì ní: «Màlimò.» ¹⁷ Ní, Yèsù adù àtìnà kà nǐ: «Inzǐ ùtò tsùdu! Obhó tí ma màpè nzá madù Àbadu-tí'ò. Pbétù, àrà nyovo dhu adódu tò nyati, ma rǎrǐ àrà Àbadu-tí'ò. Ndì Àbadu ní Àbaku átò. Ka ní pbàkà

* 20:9 20.9 Zàb 16.10-11

Kàgàwà, ndirò ka ní fùkú Kàgàwà átò.»¹⁸ Ní, Màgàdalà tó kigò ǒ Màriyà náadù àrà dhu òvò Yèsù bhà ábhàlǐ tò, ndàtì: «Ma màla Ádrùngbàlè!» Kǎdù yà Yèsù àvinà ndùnò abádhí tò dhu náwε abádhí tò.

Yèsù rǐ ndàvǐ pbìndà ábhàlǐ tò dhu
(Màt 28.16-20; Mrk 16.14-18; Luk 24.36-49)

¹⁹ Ndì yEngè-idhò ǒ tí, pbítsòngǎ, Yèsù bhà ábhàlǐ náandu ì atdí idza ǒ, 'adù tsátsù ùpbi idzanǎ rò, Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ alε-òdò nónzi ì í dhu-okú dò rò. Nírò ní ndì Yèsù itò ndì, ndidè abádhí nzínziya ǒ, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Nyòko màrùngǎ ǒ!»²⁰ Wò dhu ndì ndòrì dhu-dzidǒ, Yèsù adù ɔtsúna-tsirò mà, ɔngòna-kpa màna nítè pbìndà ábhàlǐ tò. Ní ì ábhàlǐ-idhè náadù ndìka atdíǒ, fìyó Ádrùngbàlè ì àla nídhunǐ.²¹ Yèsù adù àtìna tdítǒ abádhí nǐ: «Nyòko màrùngǎ ǒ. Àdhàdhì yà Àba Kàgàwà nívi ma mirà yà adzi ǒ dhu bhèyi, ma mòvì nyǐ átò.»²² Wò dhu ndì ndòrì dhu-dzidǒ, kǐvò ihèna abádhí dò, ndàdù àtìna: «Nyàkò Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ-Alafí!²³ Fìyó nzéřnga nyǐ nyùbà fìyò alε tò, Kàgàwà rǒngò dhu ùbà átò. Ndirò, ìnzá nyǐ nyùbà fìyó nzéřnga fìyò alε tò, kà rǐ nzǐ ongo àdù dhu ùbà átò.»

Yèsù rǐ ndàvǐ Tùmasì tò dhu

²⁴ Wò Yèsù rǐ ndàvǐ idzá pbìndà ábhàlǐ tò òná kàsùmì ǒ, kàbhà atdí kumì dòná óyǒ nà ábhàlǐ nzínzi ǒ atdí alε, Tùmasì tí kátìna níì ì ìmbǎ. Ngǎtsi ndì Tùmasì-òvò níì Dìdimò*.²⁵ Ní, Tùmasì ìrà àhε nzínziya ǒ rò, kǒkò ábhàlǐ adù àtìna kà nǐ: «Mǎ màla wà àlě tó Ádrùngbàlè!» Pbétù, Tùmasì adù àtìna abádhí nǐ: «Inzá ma màla kǒtsú-tsiró

* 20:24 20.24 Dìdimò-tì ní ozo tí ka kugu alε.

mùsùmalì-bhu, madù ɔtsúdu-kpò nótù ndi mùsùmalì-bhu ò, ndirò kǒngò-kpa rǒ àlì-bhu ò rò, ma mí nǚ wò dhu ná'u akèkpá màtí!»

²⁶ Ní atdí yɛngè dzidǒ, Yèsù bhà ábhàlǐ náandu tsùya tǎtǎdǒ idzá, Tùmasì ràdù ìì átò nzínziya ǒ. Ní, àzèmbè inè tsàtsù rǐì idzanǎ rò ka kàpbi ró rórò, abádhí ala Yèsù iwà idè nzínziya ǒ ró. Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Nyòko màrùngà ǒ!» ²⁷ Tǎtǎdǒ, kǎdù àtìna Tùmasì nǐ: «Írà ɔtsúnù-kpò nà iró, ndirò, ánda pé ɔtsúdu-tsíró nga. Ígba ɔtsúnù, nyadù ɔtsúnù-kpò nótù ɔngòdu rǒ àlì-bhu ò. Nzàbhǔ afínù rùgùrù, dhu àkǎ nya'ù dhu à'u tí.» ²⁸ Ní, Tùmasì adù àtìna Yèsù nǐ: «Ínyi ní pbàkà Ádrùngbǎɛ, pbàkà Kàgàwà.» ²⁹ Yèsù adù àtìna kànǐ: «Nyì nyà'ù tí ma nyìkpónù nyú nǐ nyì nyàla ma dhu-okú dǒ rò? Hirò nónzì aɛ ní, yà inzà ì àla dhu rórò arí dhu à'u aɛ!»

Yùwanì andí pbìndà bhǔkù okúna dò rò dhu

³⁰ Yèsù anzì ábhǒ ngǔkpà wìwì nyú pbìndà ábhàlǐ-ònzǐ. Ní, ì wìwì àndi ka kadù nzá yàrí bhǔkù ò. ³¹ Pbéttù, yàrí bhǔkù ò ka kandí wìwì-tsí, ní ka kandí, ndínǐ ìndrù náa'u tí dhu, Yèsù ràrǐ Krístò, Kàgàwà t'ídhùnà. Ndirò ka kandí ka ndínǐ ka nà'ù aɛ, náadù tí ípìrǒnga nábà kǒvò rǒ.

21

Yèsù rǐ ndàvǐ pbìndà àrùbhù ábhàlǐ tò dhu

(*Màt 4.18-22; Mrk 1.16-20; Luk 5.1-11*)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù avì ndì tǎtǎdǒ àrùbhù pbìndà ábhàlǐ tò, Tìbèriyà tí kátina rèrù-bidǒ*. Yàrí ní ndì, kǎvì ndì abádhí tò tí dhu. ² Wò ndì kàsùmì ǒ, Sìmonì PÉTERÈ

* 21:1 21.1 Ngǎtsi ndì Tìbèriyà tó rèrù-ɔvò ní Gàlìlayà tó rèrù.

mà, Tùmasì Dìdimò tí kátina mà, Nàtaneli, Gàlilaya tó pbìrì ǒ atdí pbanga, Kanà tí kátina ǒ ale mà, ZÈbèdayò bhà inzo mà, ndírò Yèsù bhà óyǒ ngǔkpà ábhàlǐ màna, ní'ì atdíkpá. ³ Ní pbítsòngǎ, Sìmonì PÉTERÙ ati ɔdhína nǐ: «Ma màrà wà ìbhè ùpe.» Ní, ì kà t'ódhína adù àtìna kà nǐ: «Mǎ'ì mà átò, mǎ mówu atdíkpá nyì màna.» Ní ányìrò rò tí, abádhí adù 'ìvǎ 'òwù, 'àdù ùpo ibhú ò. Pbéù, ndi iku ǒ, abádhí abà nzá atdí dhu mà.

⁴ Nírò ní ndi màmbi òzè ndi rò, Yèsù idè rÈRÙ-bidǒ. Ní, ka ì àla rò, ábhàlǐ adù nzá dhu ǔni Yèsù ràrì ndi. ⁵ Ní, Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàtì: «Nzónzò, nyǐ tí'ì ìnè ònyù nà akE màtí?» Ní, abádhí adù dhu adu kàtò, 'àtì: «Ìmbǎ!» ⁶ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Nyàpe pé imbi fangà dónǎ rò ibhú tò, ní nyǐ nyí dhu nábà àbà.» Ní, abádhí adù imbi nápe yà Yèsù ìtè ró, ndi imbi ìdha abádhí rǐ dhu ràdù abádhí lèma nónzì ònzi tí, abho ìbhè rǐ'ì kà ò dhu-okú dò rò. ⁷ Ní, wò dhu ndi ndàla rò, yà atdíǒ Yèsù ózè pbìndà ábhàlǐ náadù àtìna PÉTERÙ nǐ: «Hàkà! Ádrùngbǎle Yèsù ní wò!» Ní, PÉTERÙ itdègu fiyó Ádrùngbǎle tí kà rǐ'ì dhu níri, náadù mberù àfò róná, ìwa ndi ndìwà róná rò ró ndi mùdzarù ì'ì nídhunǐ. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndibvu ìdha ò. ⁸ Ngǔkpà ábhàlǐ náadù òko 'àmbe ìwu dǒ ibhú ǒ, ìbhè-mbì àdha ì í rórò. Ndi imbi ní'ì abho nyú ìbhè nòtsì, ndalè nǐ. Ndirò, ì ábhàlǐ ní'ì mbǎ itseta nyú ìdha-bidǒ rò. Abádhí ì'ì mbèmbè atdí miyà mètèrè kèlè tí ìdha-bidǒ rò.

⁹ Ní, ibhú ò rò ì ifò 'ùdà ìdha-bidǒ rò, abádhí ala kàzù-li ìbhè ka kùli ràmbe ìbi dǒ dóná, ndirò mùgatì ràdù ì'ì átò tìná ró. ¹⁰ Ní, Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Nyìwù pé kòkò nyǐ nyòkyè ìbhè-ròrò nà.» ¹¹ Ní, Sìmonì PÉTERÙ adù ùpo tǎitǎ ìbhú ò, 'àdù imbi ìpfo ibhú ò rò áyà-bvudǒ. Ndi imbi ní'ì ìwà ndi ndalè atdí miyà, imbò kumi

dóná ìbhũ nà ádròdrǒ ìbhè nǐ ró. Pbé̀tù, ìmbă dhu ì'ì wò dhu bvùtí mătí ìbhè àlè kà 'ò dhu tí, ní ndi imbi náadù nzá ndùdrũ. ¹² Ní, ìbhè níbi dhu-dzidǒ, Yèsù adù pbìndà ábhàlǐ nánzi, ndàti: «Nyìwũ nyònyũ dhu!» Wò ndi kàsũmì ǒ, ábhàlǐ nánzi ǒ atdí ale mà náadù nzá dhu ìvu Yèsù-tsũ ndàti, kà rărí àdhi. Obhó tí, abádhí nũ̀ni wà dhu fíyó Ádrùngbǎle rărí ndi. ¹³ Ní, Yèsù adù ìndri abádhí-tí'ò, ndidyì m̀gati, ndàdù ùndòná abádhí-fó. Kádù ìbhè nùgù átò, ndùndò abádhí-fó. ¹⁴ Wòrí nǐ'ì ìbhũ rí kisé nǐ Yèsù rí ndáví pbìndà ábhàlǐ tò, ɔve-bvù rò ndi ndíngbè ndi dhu-dzidǒ dhu.

Yèsù rí Péterù ìlǐ ràdi pbìndà tàrà t'úndatatále tí dhu

¹⁵ Ònyù pbìndà ábhàlǐ ònyù dhu-dzidǒ, Yèsù adù dhu ìvu Simonì Péterù-tsũ, ndàti: «Simonì, Yùwanì t'ídhùná, nyi nyú, nyi nyóze tí wà ma, ròsè kóró kákà ngũkpà ɔdhínũ nóze ìma tí dhu dònǎ?» Ní, Péterù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Íwà Ádrùngbǎlé! Nyi nyú, nyi nyùni wà dhu ìwà ma róze atdíǒ.» Ní, Yèsù adù àtìná kà nǐ: «Óngù pbàkà tàrà.» ¹⁶ ɔyɔ rí kisé nǐ, Yèsù ivú dhu Simonì-tsũ, ndàti: «Simonì, Yùwanì t'ídhùná, nyi nyóze tí wà ma?» Ní, Simonì adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Íwà Ádrùngbǎlé! Nyi nyùni wà dhu ìwà ma róze nyi.» Ní, Yèsù adù àtìná kà nǐ: «Ádǐ pbàkà tàrà t'úndatatále tí.» ¹⁷ ìbhũ rí kisé nǐ, Yèsù ivú dhu Simonì-tsũ, ndàti: «Simonì, Yùwanì t'ídhùná, ìnyì nyú nyi nyóze tí wà ma?» Ní, wò dhu ndi ndìrì ró, ìzũ náadù Simonì ùka atdíǒ, ìbhũ-gùna Yèsù ìvũ dhu tsùná, ndàti: «Nyì nyóze tí wà ma?» dhu-okú dò rò. Ní, Simonì adù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Ádrùngbǎlé, ìnyì nyú nyi nyùni wà kóró dhu. Ní, nyi nyùni wà dhu ìwà ma róze nyi.» Ní, Yèsù adù àtìná kà nǐ: «Óngù pbàkà tàrà. ¹⁸ Ma mí obhó dhu nũ̀no ìndù. Ìndrũ-ɔwú tí nyi

nyi ì ònà kàsùmì ǒ, nyi nyongónà rùnù dhu iso nyi-tírò, nyadù àrà afínù òzè ì. Pbétù, mùlà tí nyi nyóngo rò, nyi nyóngo okùnù nùyi†, ngätsi ale ràdù ndi rùnù dhu iso, ndadù dùnù òtdì, ndàrà nyi nà ìnzá afínù òzè ì.»¹⁹ Yèsù avò dhu wò dhu bhëyi PÉTERù tò, ndínì ìngbà dhu bhëyi ɔVE-tidò nǐ màtí PÉTERù ɔVÉya dhu nitè tí, ndi kàbhà ɔVE ràdù Kàgàwà-ɔvò àbhù rilè ndì. Wò dhu ndì ndùnò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna PÉTERù nǐ: «Éngǔ owùdu.»

Yèsù rǐ dhu àwě PÉTERù tò yà atdíǒ ndì ndózè pbìndà ábhàlǐ dǒ dhu

²⁰ Ní, òwu ì ówu rórò, PÉTERù agéré ndì, ndàndà olunga, ndadù yà atdíǒ Yèsù ózè pbìndà ábhàlǐ nála owùya ǒ rǐrà ró. Wò ndì ábhàlǐ ní ndì yà ònyù-tsùnà ì ì rórò ndì nilo Yèsù-dò, ndivù dhu kà-tsǔ, ndàtì: rǐrǐ àdhi ndi kípǒ rí ndàbhù òmvù-fó. ²¹ Ní, PÉTERù itdègu wò ábhàlǐ àlǎ, ní kǎdù dhu ìvu Yèsù-tsǔ, ndàtì: «Olu Ádrùngbǎlé, ádhu ndi wò atdíǒ nyi nyózè pbùkù ábhàlǐ rǒ ndì nɔnzìya?» ²² Ní, Yèsù adù dhu àdu PÉTERù tò, ndàtì: «Ma mapé kòzè ràdì, ìnzǐ ròvè, ràrà àhù òrù-akpà ò rò ma míngo tdítǒ yà adzi ǒ ònà ìdho ò, ní ndi dhu àndà tí ìnyi? Pbétù, ma màtina nyi nǐ: «Éngǔ owùdu!»» ²³ Wò dhu bhëyi Yèsù ùnò dhu-òyǐ náadù ndùgà ka ná'ù ale nzínzì ǒ, ì ale ràdù àmbe àtìna dǒ, ìnzǐ wò atdíǒ kòzè ábhàlǐ ròvèya. Obhó nyú, Yèsù atì nzá ìnzǐ kà ròvèya, pbétù, kǎtì Sìmonì nǐ: ndì rapé ndi ábhàlǐ nózè ìnzǐ ròvè, ràrà àhù òrù-akpà ò rò ndì ndíngo tdítǒ yà adzi ǒ ònà ìdho ò, ní ndi dhu ràndà tí ka.

† 21:18 21:18 PÉTERù rǐ okùna ùyǐ, ngätsi ale ràdù rónà dhu iso dhu tí Yèsù atì dhu ní, mùsàlabhà dǒ ka kutóya PÉTERù dhu.

²⁴ Kòrí dhu nawε, ndàdù àndinà aε ní yà atdíđǎ Yěsù azè ábhàlǐ. Ndirò, mǎ mà'ù wà dhu kǎndí dhu rǎrǐ obhó dhu nyú. ²⁵ Yěsù anzì ábhǎ ngǔkpà dhu nyú. Ní, ka kandíyana gukyè i dhu atdátdírà ǎ, ní kóró i dhu ka kǎndí òyà bhǔkù náakána nzǐ yà adzi ǎ.

Ungbòta-ጋwá Tá Bhǔkù

Ndrǔna: Ungbòta-ጋwá Tá Bhǔkù New Testament

copyright © 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ndrǔna (Ngiti)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 30 Dec 2021 from source files dated 30 Nov 2021

abb6c630-aaf1-5647-8172-605215e8fe12